

The Project Gutenberg eBook of Musta kääpiö, by Walter Scott

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Musta kääpiö

Author: Walter Scott
Translator: Julius Krohn

Release date: July 14, 2014 [EBook #46277]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MUSTA KÄÄPIÖ ***

E-text prepared by Tapio Riikonen

MUSTA KÄÄPIÖ

Kirj.

Walter Scott

Suomentanut
J. Krohn

Otava, Helsinki

1912.

I LUKU

Vai kelpaa yksin Hearne metsämies?

Windsorin iloiset rouvat.

Eräällä hyvin syrjäisellä seudulla etelä-Skotlannissa, missä raja käy korkeiden, kolkkojen vuorten kukkuloita myöten erottaen Skotlannin sisarkuningaskunnastansa Englannista, kulki nuori mies kotiinsa päin metsäkauriinmetsästyksestä. Hän oli Halbert eli Hobbie Elliot, varakas maanvuokraaja,^[1] joka kehui polveutuvansa rajamaiden sekä historiassa että lauluissa kuuluisasta, vanhasta Preakintowerin Martin Elliotista. Metsäkauriita, joita muinoin oli niin lukuisasti noilla autoilla erämailla, oli nykyään enää vain muutamia harvoja laumoja jäljellä ja ne

piileskelivät syrjäisimmissä paikoissa, mihin oli vaikeinta päästä, joten niiden pyynti oli nyt yhtä vaivalloista kuin epävarmaakin työtä. Oli sentään vielä joukko nuorukaisia, jotka olivat kovin innostuneita tähän metsästykseseen sen tuottamista vaivoista ja vaaroista välittämättä. Miekka oli jo näillä rajamailla saanut levätä tupessaan toista sataa vuotta, aina siitä saakka kun Jaakko I oli rauhallisella tavalla yhdistänyt Skotlannin ja Englannin kruunun ja tullut siten ensimmäiseksi Ison-Britannian kuninkaaksi. Yhtä kaikki oli näillä rajaseuduilla vielä paljon jälkiä menneisyydestä; asukkaat, joiden rauhallisia askareita edellisen vuosisadan sisällissodat olivat useampaan otteeseen keskeyttäneet, eivät vielä olleet oikein tottuneet säännöllisiin elinkeinoihin; lammastenhoito ei ollut vielä tullut varsin yleiseksi; seudun mäet ja laaksot olivat pääasiallisesti karjan laitumena. Mökkinsä ympärillä maanvuokraaja tavallisesti viljeli ohraa sekä kauraa^[2] juuri sen verran, että riitti leiväksi perheelle, ja tämä huolimattomasti ja taidottomasti harjoitettu peltotyö jätti sangen paljon vapaa-aikaa talonpojalle sekä hänen rengeilleen. Joutoaikoinaan nuoret miehet tavallisesti kävivät metsästämissä tai kalastamassa, ja seikkailunhalu, joka muinoin näillä samoilla seuduilla oli innostanut asukkaita partio- ja rosvoretkiin, ilmeni yhä vieläkin tällaisena urheiluintona.

Tänä aikana, jolloin kertomuksemme alkaa, odottivat tulisimmat seudun nuorukaiset pikemmin toivoen kuin peläten tilaisuutta päästä sotaisten esi-isensä esimerkkiä seuraamaan, sillä nuori sukupolvi kuunteli vielä hartaasti kertomuksia näistä sankaritöistä. Skotlannissa säädetty turvalaki oli Englannissa herättänyt pelkoa, koska se näytti tarkoittavan Britannian molempien kuningaskuntien erottamista kuningatar Annan, nykyisen hallitsijan, kuoltua. Godolphin, Englannin silloinen pääministeri huomasi, ettei uhkaavaa sisällissodan vaaraa voitu välttää millään muulla keinolla, kuin sulattamalla molemmat valtakunnat täydellisesti yhteen. Kuinka tämmöinen liitto saatiin toimeen ja kuinka vähässä määrin sen hyödylliset seuraukset tänä alkuaikana näyttäytyivät, käy selvästi ilmi sen ajan historiasta. Riittää kun sanomme, että koko Skotlanti oli vimmoissaan niistä ehdoista, joilla maan oma parlamentti oli hävittänyt maan itsenäisyyden. Tämä yleinen vimmastus oli synnyttänyt hyvin omituisia liittoja ja hurjia tuumia. Cameronilaiaten^[3] piti tarttua aseisiin kohottaakseen valtaan Stuart-suvun, jota he tähän asti olivat vihanneet pahimpana vainoojanansa; ja sen ajan valtiovehkeilyihin ottivat osaa, omituista kyllä, sekä paavilaiset, piispalaiset että presbyteriläiset nousten yksissä tuumin salaliittoon Englannin hallitusta vastaan, kaikki sen yhteisen tunteen kiihottamina, että heidän kotimaallensa oli tapahtunut vääryys. Koko maa oli kuohuksissa, ja koska Skotlannin kansa oli harjaantunut käyttämään sota-aseita, niin oltiin jokseenkin hyvin varustettuja sotaan ja odotettiin vain julkista mielenosoitusta jonkun korkean aatelisherran puolelta, jotta heti voitaisiin nousta ilmekapinaan. Tänä valtiollisen rauhattomuuden aikana meidän tarinamme alkaa.

Se jylhä vuoriseltu, missä Hobbie Elliot oli saalistaan haeskellut, oli jo kaukana hänen takanaan, ja hän oli jo astunut hyvän matkaa kotiinpäin, kun yö oli hänet saavuttamaisillaan. Tottunutta metsämiestämme ei tämä sinänsä huolestuttanut, sillä hän olisi osannut silmät ummessakin kulkea missä paikassa hyvänsä ympäristön kankailla. Mutta pimeä yllätti hänet juuri paikassa, mikä seudun vanhojen tarinoiden mukaan oli erittäin pahassa huudossa, muka yliluonnollisten olentojen tyyssija. Tämmöisiä tarinoita oli Hobbie pienestä piimäsuusta pitäen hyvin hartaasti kuunnellut. Ei missään muussa osassa Skotlantia niitä ollut niin runsaasti kuin täällä hänen kotiseudullaan, eikä kenenkään muun ihmisen pää ollut niin täynnä noita tärisyttäviä juttuja kuin Heugh-footin Hobbien. Tämän liikanimen oli urhomme saanut erotukseksi lukemattomista muista Ellioteista, jotka olivat myös kastetut Halberteiksi. Hänen ei siis ollut yhtään vaikea johdattaa mieleensä kaikkia niitä kauheita tapauksia, jotka olivat tapahtuneet tällä avaralla kankaalla, missä hän nyt astui. Päinvastoin ne tunkeutuivat hänen mieleensä itsestäänkin niin voimakkaasti, että häntä rupesi jo hiukan peloittamaan.

Tätä synkännäköistä, autiota nummea nimitettiin Mucklestane-Mooriksi (Ison kiven kankaaksi). Se oli saanut nimensä isosta, hakkaamattomasta harmaakivipatsaasta, jonka paksu, raskas huippu kohosi kummulla, keskellä kangasta, — lieneekö se sitten ollut jonkun sillä kohtaa lepäävän sankarin hautakivi vai jonkin verisen kahakan muistomerkki. Miten se alkuaan oli siihen tullut, se oli kuitenkin jo muistoista haihtunut. Kansantaru, joka yhtä usein keksii valheita kuin säilyttää totuutta, oli antanut sille oman selityksensä, joka nyt selvästi johtui Hobbien mieleen. Patsaan ympärillä maa oli täynnä hajalleen heitettyjä tai oikeammin ryhmittäin ladottuja lohkaraita, jotka olivat samaa kivilajia kuin patsaskin. Näitä lohkaraita oli muotonsa vuoksi, ja kun ne lepäsivät hajallaan kankaalla, sanottu Mucklestane-Moorin "harmaiksi hanhiksi." Kansantarun mukaan näiden kivien nimet ja ulkomuoto johtuivat erään kuuluisan ja hyvin peloittavan noita-akan kuolemasta. Tällä velholla, joka loihti uuhet ja lehmät saamaan keskusia ja joka toimitti kaikenlaista pahaa, mistä hänen kaltaisiaan olentoja aina syytetään, oli muka tapana pitää tässä paikassa pitoja noitasisarustensa kanssa. Yhä vieläkin näytettiin nurmikossa olevia ympyrän muotoisia kohtia, joilla ei kasvanut heinänkortta eikä kanervanvartta: niistä oli muka nurmikko kärventynyt, kun noita-akkojen helvetilliset pitoveljet olivat niillä tulisine kavioineen riehuneet.

Velhon kerrotaan eräänä päivänä kulkeneen tämän kankaan poikki ajaen edellään hanhiparvea, josta hän toivoi saavansa kalliin hinnan lähikylän markkinoilla: se on näet vanha, tietty asia, että paha henki, vaikka se niin anteliaasti suokin voimaa pahantekemiseen, kuitenkin on siksi itara, että antaa liittolaistensa kitua halvimmassa työssä henkipahan elättämiseksi. Päivä oli jo kulunut aika pitkälle, sentähden — jos mieli saada hanhista hyvä hinta — akan olisi pitänyt ehtiä markkinoille kalkeine ensimmäisenä. Mutta hanhet, jotka siihen asti olivat kulkeneet siivosti ja hyvässä järjestyksessä, alkoivat nyt, tultuansa tälle avaralle kankaalle, missä oli vähän väliä suopaikkoja sekä vesilätäköitä, hajota joka suunnalle, pyrkien kylpemään veteen, mikä oli heidän miellelementtinsä. Eukko vimmastui hanhien itsepintaisuudesta, millä nämä tekivät tyhjäksi kaikki hänen kokoilemisyrityksensä. Hän unohti myös pahan hengen kanssa sopimansa

nimenomaisen ehdon: että tämän oli määrätyn ajan kuluessa täytettävä kaikki hänen käskynsä, ja kirosi: "Jospa minä, piru vieköön, en hanhineni pääsisi enää tältä paikalta liikahtamaan!" Tuskinpa nuo sanat olivat päässeet hänen suustaan, kun sekä akka että hänen vastahakoiset hanhensa kiviksi muuttuivat, sillä piru, jota hän palveli, piti ankarasti kiinni sopimuksesta ja oli valmis käyttämään jokaista tilaisuutta, jolloin hän, täyttämällä liittolaisensa käskyt sananmukaisesti, saattoi saada velhon ruumiin ja sielun kynsiinsä. Huomatessaan ja tuntiessaan äkkiä tapahtuvan muutoksen, huusi akka petolliselle ystävälleen: "Sinä kavala petturi! Kauan aikaa sinä jo lupailit minulle harmaata hametta, ja nyt minä saankin semmoisen iäksi päiväksi!" Todisteeksi siitä, että akat ja hanhet olivat ennen vanhaan suurempia kuin nykyään, vedottiin usein tähän kookkaaseen patsaaseen ja näihin hajallaan oleviin suuriin kiviin. Varsinkin jos joku, jolla oli se lohduksen mielipide, että kaikki tässä maailmassa huononemistaan huononee, tahtoi menneitä aikoja ylistää.

Kaikki tämän tarun eri seikat johtuivat nyt Hobbien mieleen, kun hän kulki pitkin Mucklestane-Moorin kangasta. Hän muisti myös, että kaikki ihmiset olivat ylläkerrotun tapauksen jälkeen karttaneet tätä paikkaa ainakin yön aikana, koska täällä muka menninkäiset, kummitukset sekä muut haltiat, velhon muinaiset pitokumppanit, oleskelivat ja pitivät kokouksiensa ikäänkuin yhä vielä käyden kivettyntä emäntäänsä tervehtimässä. Hobbie, joka oli luonteeltaan rohkea, koetti kuitenkin uljaasti taistella tuota yltyvää pelontunnetta vastaan. Hän kutsui lähemmäksi molemmat suuret metsäkoiransa, ainaiset pyyntikumppaninsa, jotka eivät koskaan pelänneet "paholaista eikä piruakaan", niinkuin hänellä itsellään oli tapana sanoa. Hän tarkasteli myös pyssynsä sankkiruutia ja rupesi viheltämään sotaista "Jock of the Side" nimistä laulua, samoin kuin kenraali sodassa pärisyttää rumpua rohkaistakseen miestensä lannistunutta mieltä.

Ollessaan tässä mielentilassa hän ilahtui suuresti, kun takaa kuului ystävällinen ääni, joka kysyi, tahtoiko hän saada matkakumppanin. Hobbie hiljensi kulkuaan, ja pian hänet saavutti tuttu nuori mies, tässä syrjäisessä seudussa jokseenkin varakkaana pidetty herrasmies, joka myös oli ollut metsästämässä. Nuori Earnscliff, Earnscliffin kartanon herra, oli vastikään tullut täysi-ikäiseksi ja saanut haltuunsa perintötilan, joka kuitenkin oli vähän rappiolle joutunut sen vuoksi, että suku oli ottanut osaa aikaisempiin rauhattomuuksiin. Earnscliffin sukua pidettiin tällä maan kulmalla yleisesti suuressa arvossa, ja luultavasti oli tämä nuori herrakin pitävä kunniaa tämän hyvän nimen, sillä hän oli saanut hyvän kasvatuksen ja oli luonteenlaadultaan kelpo mies.

"Oho, Earnscliff", huudahti Hobbie, "olenpa iloinen aina kun tapaan teidät, hyvä herra. Kumppani on hyvä olemassa tämmöisellä lakealla kankaalla — näin kauhean synkällä, rämeisellä paikalla. — Missä te olette käynyt metsällä?"

"Carla vuorella, Hobbie", vastasi Earnscliff, myös tervehtien puolestaan. "Mutta eihän vain meidän koiriemme välille nouse tora, vai mitä arvelet?"

"Eipä minun koiristani ole pelkoa!" sanoi Hobbie, "tuskinhan ne pysyvät jaloillansakaan. Koira vieköön! Metsäkauriit ovat luullakseni lähteneet täältä karkuun joka ikinen! Kävin Ingerfellfootilla asti, ja saakeli soikoon, jos Hobbien silmät ovat nähneet ainoatakaan sarvea, paitsi kolmea ruskeata emäkaurista, jotka eivät päästäneet minua kertaakaan ampumamatkan päähän, vaikka kiersin toista virstaa päästäkseni heitä muka vastatuulella lähelle! Enpä siitä niin kovin huolisikaan, jollen tarvitsisi hiukan metsänriistaa vanhaa mummoani varten. Se akka istua nököttää nurkassansa ja kerskailee aina niistä menneen ajan pyssymestareista ja saaliinsaajista — ovatpa ne, koira vieköön tappaneet jok'ainoan sorkan koko maasta, niinpä luulen!"

"Mutta Hobbie, minä ammuin toki lihavan metsäkauriin pukin, jonka lähetin tänä aamuna kotiin; sinä saat siitä puolet vanhaa mummoasi varten."

"Suur' kiitos, Patrick-herra! Te olettekin tunnettu koko seudulla hyvän sydämenne tähden. Paisti ilahduttaa meidän vanhan muorin sydäntä, etenkin, kun hän saa kuulla lahjan olevan teiltä — ja kaikkein enemmän, jos itse tahtoisitte tulla meille siitä osaa ottamaan. Oudoltapa teistä mahtaakin tuntua ypöyksiin vanhassa tornissanne, kun perheenne oleskelee ikävässä Edinburghissa. Mitähän kummaa tekemistä ihmisillä voi olla tuommoisissa rivittäin seisovissa, liuskakivillä katetuissa kivitaloissa, kun voisivat asua täällä omilla kauniilla nurmikkomäillä!"

"Äitini täytyi oleskella Edinburghissa näin monta vuotta minun ja sisareni koulunkäynnin vuoksi", vastasi Earnscliff, "mutta minä lupaan sinulle, että koetan nyt täällä korvata siellä hukkaanmenneen ajan."

"Voisittehan te laittaa vanhan torninne hiukan hienommaksi", virkkoi Hobbie, "ja elää hyvässä sovussa ja naapuriystävyydessä sukunne vanhojen ystävien kanssa, niinkuin Earnscliffin herrat ainakin. Minä voin sanoa teille, että äitini — mummoni, aioin sanoa, sillä äitini kuoleman jälkeen me nimitämme vanhaa muoria milloin miksikin — niin samapa se — hän näet kehuu olevansa sukua teille, eikä aivan kannon takaa."

"Se on aivan oikein, Hobbie, ja minä tulen hyvin mielelläni huomenna Heugh-footiin päivälliselle."

"Kas niin, se on oikein! Olemmehan me toki vanhoja naapureita, vaikka emme olisikaan sukulaisia — ja minun mummoni on aina hartaasti halunnut nähdä teitä — hän puhuu aina teidän isästäne, joka surmattiin kauan aikaa sitten."

"Hiljaa, hiljaa, Hobbie! — ei sanaakaan siitä — se juttu olisi mieluummin unohdettava."

"Enpä tiedä — jos se olisi tapahtunut meikäläisten kesken, niin kyllä me pitäisimme sen hyvässä muistissa monta monituistakin päivää, kunnes se olisi saatu korvatuksi ja kostetuksi — mutta itsehan te parhaiten tietänne mikä teille sopii, — te herrat. — Minä kuulin vain, että Ellieslaw ystävä pisti teidän isänne kuoliaaksi, kun teidän isänne ensin oli sivaltanut miekan hänen kädestään."

"Hyi, hyi, Hobbie, tuon hullun kahakan olivat viini ja valtiolliset erimielisyydet sytyttäneet — monta miekkaa siinä paljastettiin — on mahdotonta sanoa, kuka sen kuolinhaavan pisti."

"Kaikissa tapauksissa oli vanha Ellieslaw kumminkin siinä teossa apulaisena ja liittolaisena; ja olenpa varma, että jos teidän tekisi mieleenne kostaa se hänelle, niin ei suinkaan kukaan teitä moittisi, sillä hänen kynsiensä alla on teidän isänne verta. — Sitäpaitsi silloisista asianomaisista ei ole enää elossa ketään muuta, jolle voisi kostaa. Hän on piispalainen ja Jaakko kuninkaan puoluelainen vielä kaupan päälliseksi. — Voinpa sanoa teille, että ihmiset täällä odottavat jotain selvitystä teidän välillänne."

"Hyi häpeä, Hobbie!" vastasi nuori herra. "Sinäkö, joka olet olevinasi jumalinen, kiihoitat ystävääsi rikkomaan lakia ja kostamaan oman käden oikeudella, vieläpä teet sen tämmöisessä rämeisessä paikassa, täällä, jossa voi olla Jumala ties minkälaisia olentoja puhettamme kuuntelemissa!"

"Hiljaa, hiljaa!" virkkoi Hobbie, vetäytyen lähemmäksi kumppaniaan, "enpä niitä nyt ollenkaan muistanut. — Mutta voinpa hiukan arvata, hyvä herra, mikä teidän kättänne pidättää. Me tiedämme kaikki, ettei teiltä puutu uskallusta, vaan että sievän tyttösen, neiti Isabella Veren, harmaa silmäpari saa teidät näin maltilliseksi."

"Minä vakuutan sinulle, Hobbie", sanoi hänen kumppaninsa jokseenkin suuttuneena, "minä vakuutan, että olet aivan väärässä. On häijyä, että tämmöisiä ajattelet, vieläpä puhut ilmi. Minä en salli kenenkään sekaantua asioihini, niin että antaisin mainita nimeäni jonkun nuoren neidon nimen yhteydessä."

"Hohoh, hohoh!" sanoi Elliot, "enkö sanonut, ettei ainoastaan taulan puute tee teitä näin hiljaiseksi! No, no, enhän minä tahtonut loukata. Mutta yhdestä seikasta voisitte kuitenkin sallia ystävän huomauttaa teille. Vanhalla Ellieslaw'n herralla on suonissaan tuota muinaista sortajan verta paljon enemmän kuin teillä. Hän ei, uskokaa pois, tiedä mitään näistä uudenaikaisista rauhan ja siveyden ajatuksista. Hän pitää enemmän vanhan kansan hyökkäyksistä ja ryöstelemisistä, ja hänellä on takanaan hyvä joukko uljaita poikia, jotka ovat rohkeita ja vallattomia kuin nuoret varsat. Mistä hän saanee siihen tarpeelliset kolikot, sitä ei kukaan tiedä. Siellä eletään herroiksi ja paljon leveämmin kuin maakartanon tulot sallisivat; mutta oli miten oli, kyllä hän elämänsä maksaa. Katsokaa, jos maassa syntyy levottomuutta, niin kyllä hän ensimmäisenä nousee — hänellä on tuo vanha riita teidän sukunne kanssa hyvässä muistissa. Pelkäänpä pahoin, että silloin hänen mielensä tekee käydä käsiksi Earnscliffin vanhaan torniin."

"Olkoon niin, Hobbie", vastasi nuori herra, "jos hänen mieleensä nousee tuo paha halu, niin kyllä minä koetan pitää puoliani vanhassa tornissa häntä vastaan samoin kuin minua paremmat miehet ovat kauan aikaa sitten siinä pitäneet puoliaan parempiakin miehiä vastaan."

"Se on oikein — se on oikein — nuo sanat olivat viimeinkin miehen puhetta", huusi uljas talonpoika; "ja jos näin todellakin kävisi, niin pankaa vain palvelijanne soittamaan tornin isoa kelloa. Silloin minä ja molemmat veikkoni ja Stenhausen pikku Davie, riennämme heti, ennen kuin pyssynpii kerkiää napsahtaa, teille apuun mukanaamme kaikki se voima, minkä saamme kokoon."

"Kiitoksia paljon, Hobbie", vastasi Earnscliff, "mutta toivonpa sentään, ettei täällä meidän aikaamme enää synny tämmöistä luonnotonta ja epäkristillistä sotaa."

"Hyi, herra, hyi!" pisti Elliot väliin, "eihän se olisi muuta kuin pieni sisällissota, jonka sekä taivas että maa antaisivat kyllä anteeksi tämmöisessä erämaassa kuin tämä. Se olisi juuri seudun sekä seutulaisten luonnetta myöten, — emme me täällä aina voi rauhassa nahjustella niinkuin Lontoon porvarit — ei meillä ole niin paljon tekemistä kuin heillä. Se on aivan mahdotonta, se!"

"Kuules, Hobbie", virkkoi nuori herra, "sinä, joka niin lujasti uskot yliluonnollisiin olentoihin, otat minun mielestäni taivaan nimen suuhusi täällä jokseenkin uhkarohkeasti, muistamatta missä paikassa me kuljemme."

"Mitä minä huolin Mucklestane-Moorista enemmän kuin tekään, Earnscliff?" tiuskaisi Elliot vähän närkästyneenä. "Onhan se totta että ihmiset kertovat tässä paikassa jonkinlaisten linnunpelättimien ja pitkänokkaisten eläinten kuljeksivan, mutta mitä minä niistä huolin? Minulla on puhdas omatunto eikä minua voida vetää edesvastuuseenkaan juuri muusta kuin ehkä jostakin liiasta sanasta tyttöjen seurassa tahi markkinatappelusta, eikä tuommoisista joutavista maksa vaivaa puhua. Olenpa minä, vaikka itse kehun, yhtä siivo poika ja yhtä rauhallinen —"

"Entäs se reikä, jonka löit Dick Turnbullin päähän ja Wintonin Willie, jolle laskit panoksen vasten silmiä?" muistutti matkakumppani.

"Vaiti, Earnscliff, oikeinhan teillä on kaikkien ihmisten kepposet kirjassanne! — Paranihan Dickin pää jälleen, ja me aiomme ratkaista riitamme tappelemalla Jeddartissa pääsiäisenä, joten se asia on ikäänkuin suosiossa ja sovinnossa päätetty. Ja Willien kanssa ollaan jälleen hyvät ystävykset — poika parka — eihän siihen sattunutkaan kuin pari kolme haulia. Minä sallisin kenen hyvänsä kelpo ryypystä tehdä saman. Mutta Willie on alamaan^[4] sukua, mies rukka, ja pelästyi pahasti. — Ja mitä kummituksiin tulee, niin jos meille sattuisi joku vastaan tässä samassa paikassa —"

"Mikä ei ole mahdotonta", keskeytti nuori Earnscliff, "koska tuossa teidän vanha noita-akkanne jo seisookin."

"Minä sanon", jatkoi Elliot närkästyneenä tästä muistutuksesta, "minä sanon, että jos se vanha ämmä itse nyt kohoaisi maasta eteemme tässä paikassa, niin en minä enempää... Mutta Jumala varjelkoon, Earnscliff, mikähän tuo tuossa lienee?"

II LUKU

"Keri musta, sä kulkija kankaitten,
Sano kohta mi sun nimes on?" —

"Mies kankahan musta oon, alhainen,
Asun alla mä kanervikon."

John Leyden.

Näky, joka niin oli säikähdyttänyt nuorta talonpoikaa kesken hänen uljasta kerskailuaan, hämmästytti myös hetkeksi hänen kumppaniaan, vaikka tämä oli vähemmän taikauskoinen. Kuu, joka heidän keskustelunsa aikana oli noussut, "kahlaili pilvissä", seudun puheenpartta käyttääksemme, ja valoi vain hämärää, vähän väliä pimentyvää valoa. Tämöinen valon heijastus, joka sattui tuohon suureen, harmaakiviseen patsaaseen, jota he juuri lähenivät, loihti heidän eteensä ihmisen näköisen, vaikka aivan kääpiömäisen haamun, joka hitaasti liikkui hajallaan olevien suurten, harmaitten kivien välissä. Se ei näyttänyt kulkevan niiden ohi, vaan siirtyi vain hitaasti ja epäröiden paikasta paikkaan, niinkuin se, joka kuljeskelee surullisia muistoja herättävässä paikassa. Tavan takaa tuo olento mutisi epäselvästi. Tämä kaikki soveltui niin hyvin kaikkiin tavallisiin kummitustaruihin, että Elliot hiukset pystyssä äkkiä seisautui ja kuiskasi kumppaninsa korvaan: "Se on vanha Alice itse! Laskenko panoksen häntä kohti Jumalan nimeen!"

"Älä, Herran tähden, älä!" varoitti kumppani painaen alas pyssyn, jolla toinen jo tähtäsi. "Se on varmaan joku mielipuoli ihmisparka!"

"Mielipuolipa te itse lienette, kun aiotte mennä tuota lähelle!" virkkoi Elliot tempaisten kumppaniaan, kun tämä yritti lähteä. "Kyllä me vielä kerkiämme lukea jonkin rukouksen (jospa semmoinen nyt vain muistuisi mieleen) ennenkuin se ennättää tänne — — — Jumalan kiitos, eipä sillä näytäkään olevan kovin kiire!" jatkoi hän rohkaisten mieltään, kun hän näki kumppaninsa aivan pelottomana, ja kun ei kummitus myöskään näyttänyt pitävän heistä suurta lukua. "Astua tassutteleehan se aivan kuin kana kuuman liesiraudan päällä. Kuulkaas, Earnscliff" (sen hän lisäsi hiljaisella äänellä), "kierretään tuolta ympäri, ikäänkuin metsäkaurista pyydetessä pyrkisimme tuulen alle — eihän suo tuossa upotakaan syvemmälle kuin polvea myöten, ja parempi vetelä tie kuin kummitus kumppanina."

Mutta Earnscliff, välittämättä kumppaninsa varoituksista ja nykäyksistä, kulki suoraan samaa polkua myöten, jota he tähän asti olivat astuneet, ja saapui pian ihmeellisen olennon lähelle.

Tuo olento, joka lähemmäksi tultaessa näytti pikemmin vain kutistuvan kuin suurenevan, ei ollut kooltaan täyttä neljääkään jalkaa pitkä, ja ulkomuodoltaan, sen verran kuin sitä tuossa hämärässä valossa saattoi erottaa, se näytti melkein yhtä leveältä kuin pitkältäkin, tai paremminkin pallon muotoiselta, sillä silminnähtävästi se oli jollakin tavalla viallinen. Nuori herra huikkasi kahdesti tälle ihmeellisen näköiselle olennoille, saamatta sanaakaan vastaukseksi. Hän huusi vielä kolmannenkin kerran huolimatta siitä, että hänen kumppaninsa koetti selittää hänelle, että heidän olisi parasta jatkaa matkaa eikä sen enempää häiritä näin eriskummallista ja yliluonnollista haamua. Kolmanteen kysymykseen: "Kuka olet? Mitä täällä teet näin yön aikana?" vastasi vihdoinkin ääni, jonka kimakka, ilkeä, pahalta sointuva kiljahdus sai Elliotin harppaamaan kaksi askelta taaksepäin ja hämmästytti myös Earnscliffiä: "Menkää tiehenne älkääkää kysykö mitään niiltä, jotka eivät teiltä mitään kysy!"

"Mitä teet täällä niin kaukana ihmis-asunnoista? Oletko eksynyt tieltä? Tahdotko tulla kotiini ('Jumala varjelkoon!' pääsi vasten tahtoakin Elliotin suusta), niin saat yösijan?"

"Mieluummin viettäisin yöni yksin Tarras-joen syvyyksissä!" kuiskasi taas Hobbie.

"Menkää tiehenne!" käski haamu, jonka ilkeä ääni suuttumuksesta vinkui vielä ilkeämmin. "En minä teitä tienoppaiksi tarvitse — en minä yösijojanne kaipaa — viisi vuotta sitten oli pääni viimeksi ihmiskaton alla, ja toivonpa että se silloin oli vihoviimeinen kerta!"

"Hän on hullu", virkkoi Earnscliff.

"Hän on aivan samannäköinen kuin vanha Humphrey Ettercap, läkkiseppä, joka hukkuu näihin rämeihin noin viisi vuotta takaperin", vastasi hänen taikauskoinen kumppaninsa. "Mutta ei Humphrey sentään ollut näin kauhean paksu ja palleroinen."

"Menkää tiehenne!" käski olento, jota he niin uteliaasti tutkistelivat. "Teidän hengityksenne myrkyttää koko ilman ympärilläni — teidän äänenne raatelevat korviani aivan kuin pistäisitte terävällä naskalilla!"

"Herra Jumala varjelkoon!" kuiskasi Hobbie. "Kuinka kuolleet voivat olla näin pahanilkisiä meitä eläviä kohtaan! — Mahtaapa tämänkin miehen sielu olla häijynlaisessa paikassa!"

"Tule veikkonen", sanoi Earnscliff, "sinua näyttää painavan raskas murhe; lähimmäisenrakkaushan vaatii, ettemme jätä sinua tänne yksin."

"Lähimmäisenrakkaus!" huusi haamu ilkeästi nauraen, "mistähän sinä tuon korean iskusanan keksit! — tuon ansan teeriä varten — tuon tavallisen verhon, johon ihmisille aiottu ansat kätketään — tuon syötin, minkä sisässä väijyy väkärauta — hullu raukka, joka sen nielee, saa kyllä pian tuntea, että se on kymmenen vertaa terävämpi kuin kaikki ongenkoukut, joilla te herkutteluhalussanne viettelette eläviä surmaan!"

"Kuules, ystävä", virkkoi taas Earnscliff, "sinä et itse käsitä missä tilassa olet — sinä kuolet tähän erämaahan, jollemme me sääliväisyydestä vie sinua väkisinkin kanssamme."

"Minä en siihen työhön suinkaan pane jalkaani enkä sormiani", sanoi Hobbie, "käyköön tuo kummitus omia teitänsä, Jumalan nimeen!"

"Minun vereni tahratkoon oman pääni, jos tähän kuolen", sanoi haamu; ja huomattuansa, että Earnscliff aikoi käydä häneen kiinni, hän lisäsi: "Ja sinun veresi tahratkoon sinun oman pääsi, jos minun vaatteitteni helmoihinkin kosket ja niihin ihmisraastaisuutesi tartutat!"

Kuu kajasti hetken kirkkaammin hänen näin puhuessaan, ja Earnscliff huomasi haamun kädessä olevan jonkin aseeseen, joka kylmässä kuutamossa välkähteli aivan kuin pitkän puukon terä taikka pistoolin piippu. Hullutusta olisi ollut, jos olisi yrittänyt tehdä väkivaltaa tuolle olenolle, jolla oli ase kädessään ja joka vielä lisäksi puhui näin vimmastuneena, varsinkin koska kumppanista ei ilmeisesti olisi ollut apua; sillä Hobbie oli jättänyt hänet yksin suorittamaan asiaansa kummituksen kanssa niin hyvin kuin taisi, ja astunut jo muutamia askeleita edemmäksi kotitietä myöten. Earnscliff kääntyi senvuoksi myös pois päin ja läksi kumppaninsa perästä. Kerran hän kuitenkin vielä katsahti tuohon hulluun mieheen, joka kohdattuaan ihmisiä oli ikäänkuin kiihtynyt pahimpaan vimmaan ja hyppeli hurjalla tavalla ison kivipatsaan ympärillä, päästään kurkustansa niin kauheita huutoja ja kirouksia, että ne kajahtivat kauas pitkin avaraa autiota kangasta.

Molemmat metsämiehet kulkivat jonkin aikaa ääneti, kunnes tuo ilkeä kirkkuminen oli jäänyt kuulumattomiin, vaikka ääni seurasikin heitä vielä jokseenkin pitkän matkan päähän Mucklestane-Moorin kivipatsaasta. Kumpikin mietiskeli itseksensä näkemäänsä. Vihdoin Elliot huudahti: "Kylläpä tahtoisin varmasti väittää, että tuo kummitus, jos se kummitus lie ollut, on sekä tehnyt että myös kokenut paljon pahaa lihassa ollessaan, koska hän tällä tavalla riehuu ja pauhaa kuolemansa jälkeen."

"Minusta hän näyttää olevan ihmisvihasta aivan hullu", virkkoi Earnscliff jatkaen omaa ajatusjuoksuaan.

"Vai ette te luulekaan häntä ruumiittomaksi henkiolenoksi?" kysyi Hobbie kumppaniltaan.

"Minäkö? En millään muotoa."

"No, olenpa minäkin osaksi sitä mieltä, että hän saattoi olla elävä, — vaan, Jumala ties, en minä sentään mielelläni tahtoisin nähdä mitään, mikä olisi enemmän kummituksen näköinen."

"Oli miten oli", sanoi Earnscliff, "niin tahdon huomenna ratsastaa paikalle ja ottaa selkoa, mitä tuosta onnettomasta raukasta on tullut."

"Keskellä valoisaa päiväkö?" kysyi talonpoika. "No, Jumalan nimeen, sittenhän minäkin tulen kanssanne. Mutta tässä me olemme nyt kolmea mailia lähempänä Heugh-footia kuin teidän kotianne — eikö olisi parasta että tulisitte kotiin kanssani, ja että minä lähettäisin rengin hevosella saattamaan sanaa teidän väellenne, että te olette meillä, vaikka luullakseni teillä ei kukaan muu taida odottaa teitä kuin palvelijat ja kissa."

"Tapahtukoon sinun tahtosi sitten, Hobbie veikkoseni", sanoi nuori herra, "ja koska en mielelläni soisi, että palvelijat olisivat huolissaan minun, puolestani, enkä myös, että kissimirri jäisi illallistansa vaille minun poissaoloni tähden, olisin sinulle hyvin kiitollinen, jos lähettäisit renkipojan viemään sanaa niinkuin lupasit."

"Kas niin, se oli ystävällisesti tehty, se täytyy tunnustaa. Te tulette todellakin meidän luoksemme Heugh-footiin? Hyvinpä siitä meidän väki ilahtuu, kun saa nähdä teidät, hyvin ne ilahtuvat!"

Sovittuaan tämän asian he kulkivat rivakasti kappaleen matkaa eteenpäin, kunnes heidän saavuttuaan jyrkän harjun kukkulalle Elliot huudahti: "Katsokaa, Earnscliff, minä tulen aina iloiseksi, kun joudun tälle paikalle — näettekö tulen tuolla alhaalla, se loistaa isontuvan ikkunasta, missä mummo, meidän liukaskielinen vanha muorimme, aina istuu pyöritellen rukin ratasta. Ja tuo toinen tuli, tuo tuolla, joka liehuu ja liikkuu edestakaisin ikkunalta ikkunalle — se tuikkii serkkuni, Grace Armstrongin talosta. Hän on kaksin verroin vikkelämpi liikkumaan talossa kuin minun sisareni — sen nämä myöntävät itsekkin, sillä sen hyväsydämisempiä tyttöisiä kuin he ei ole nähty missään kanervikkokankaalla hyppimässä. Ja he sanovat itse ja sen mummokin vakuuttaa, että Grace on kaikista toimeliaim ja kepeäjalkaisin koko kylässä, nyt kun mummo ei enää kykene paljoa liikkumaan. Minun veljistäni on toinen poissa kotoa. Hän on apulaisena herra rahastonhoitajan luona, ja toinen asuu Mossphadraigissa, meidän toisella vuokra-tilallamme — hän osaa hoitaa taloutta siellä yhtä hyvin kuin jos minä siellä olisin."

"Onnellinen sinä, veli veikkonen, jolla on niin monta kelpo sukulaista."

"Olenpa niinkin — Jumalalle kiitos hänen armostaan — en minä sitä suinkaan tahdo kieltää. Mutta sanokaapa nyt minulle, Earnscliff, te, joka olette käynyt koulut ja Edinburghin yliopistot ja olette saanut mitä parhaan opin — sanokaapa nyt minulle — ei siksi että asia minua kovin koskisi — mutta kuulin vain S:t Johnin katolilaisen papin ja meidän kirkkoherran väittelevän siitä talvimarkkinoilla, ja hyvin, totta tosiaan, he puhuivat kumpainkin. Pappi sanoi silloin, että olisi muka lainvastaista naida serkkunsa; mutta minun mielestäni ei hän tuonut esiin raamatunpaikkoja todisteeksi puoltakaan vertaa niin hyvin kuin meidän kirkkoherramme — meidän pastoria kehutaankin parhaaksi kirkkoherraksi ja saarnamieheksi täältä aina Edinburghiin asti! Mitä te siitä arvelette, lieneekö hän oikeassa?"

"Tietysti on naiminen, kaikkien protestanttisten kristittyjen opin mukaan, yhtä vapaata kuin Jumala sen sääsi leeviläislaissa. Senvuoksi, Hobbie, ei laki eikä uskonoppikaan voi asettaa mitään estettä sinun ja Grace Armstrongin välille."

"Hyi teitä pilkkakirvestä, Earnscliff!" vastasi hänen kumppaninsa, "itse te kiivastutte, hyvä herra, jos joku teihin hiukkasenkin kajoaa, vaikkapa vain kokkakirveen lappeellakin. — Enpä minä muuten kysynytään tuota Gracen tähden, sillä ei hän ole minun oikea serkkuni, vaan minun setäni vaimon tytär edellisestä aviosta, joten hän ei ole minulle likeistä sukua, ei edes kannonkaan takaa — ainoastaan jonkinmoinen heimolainen. — Mutta nyt me olemme jo Sheelingmäellä — annas kun ammun pois panokseni, että tietävät minun olevan tulossa, se on aina minun tapani. Ja jos olen saanut metsäkauriin, niin paukahdutan kaksi panosta, toisen metsäkauriin puolesta, toisen omastani."

Näin sanoen hän laukaisi pyssynsä, ja heti alkoi huoneissa liikkua kynttilöitä, vieläpä niitä pilkotti pihallakin. Hobbie Elliot osoitti Earnscliffille valoa, joka näkyi hiipivän asuntotuvasta ulkokuoneelle päin. — "Se on Grace", virkkoi Hobbie. "Ei hän tule minua ovelle vastaan, sen takaan, mutta hän on ulkona muka katsomassa, onko illallinen noita väsyneitä koiraraukkojani varten valmis."

"Jos rakastat minua, niin rakasta minun koiraani!" vastasi Earnscliff. "Voi, Hobbie poika, sinua miekkosta!"

Nämä sanat hän lausui ikäänkuin huoaten, mikä ilmeisesti ei jäänyt hänen kumppaniltaan huomaamatta.

"Hei, saattaisivatpa toisetkin nuoret miehet olla yhtä onnellisia kuin minä! — Näinpä kerran, miten neiti Isabella Veren kaula kääntyi erään herran puoleen, kun he sattuiivat vastakkain Carlislen kilpa-ajoissa! Ken tietää, mitä kaikkea maailmassa vielä voi tapahtua!"

Earnscliff mutisi itsekseen jotakin vastauksen tapaista; mutta oliko se myöntämistä vai kieltämistä, siitä ei ollut aivan helppo saada selvää. Näyttipä melkein siltä, kuin puhuja mielellään olisi tahtonut pitää ajatuksensa salassa. He olivat nyt astuneet alas leveää kujaa, joka kierrellen pitkin jyrkän harjun rinnettä johti olkikattoisen, hauskannäköisen talon eteen, jossa Hobbie Elliot ja hänen omaisensa asuivat.

Oven suussa oli suuri joukko iloisia kasvoja; mutta vieraan läsnäolo pidatti monta kokkapuhetta, joilla saaliiton metsäkauriinpyytäjä oli aiottu ottaa vastaan. Vähäinen kahakka syntyi ovesta seisovan kolmen nuoren, sievän tyttösen kesken, joista kukin olisi tahtonut jättää toisille toimeksi vieraan saattamisen tupaan, kun jokaisella oli hätä päästä hiukan siivoamaan asuaan, sillä eihän toki sopinut näyttää itseään vieraalle nuorelle herralle huolimattomissa vaatteissa, jotka olivat aiotut vain oman veljen katseltaviksi.

Vihdoin Hobbie, toruttuaan heitä kaikkia muutamilla sydämestään lähtevillä sanoilla (Grace näet ei ollut joukossa), tempaisi kynttilän eräältä kyläkeikailijalta, joka seiso siinä pidellen sitä sievästi leikitellen kädessään. Sitten hän saattoi vieraan perheentupaan eli saliin. Entisinä aikoina näet, kun asunto samalla oli puolustuslinna, oli perheentupa kivilakinen ja kivipermantoinen, tosin kostea ja synkkä nykyaikaisiin talonpoikaistupiin verraten, mutta sittenkin se näytti Earnscliffin mielestä rätisevän turve- ja suopetäjävalkean valossa erittäin hauskalta pimeään, kolkkoituuliseen harjuun verraten. Lempeästi ja usean kerran lausui hänet tervetulleeksi kunnioitettava vanha muori, perheen vanhin, joka istuen ison takan ääressä pajusta punotussa tuolissa johti nuorien talontyttärien sekä kahden, kolmen rivakan, taampana kuontaloitaan pyörittävän palvelustytön ilta-askareita. Hänellä oli päässä leveäsiipinen, korkea myssy ja yllä ruumiinmukainen, siisti, kotikutoinen villalainki. Kun hänellä vielä lisäksi oli suuret, kultaiset vitjat kaulassa ja renkaat korvissa, näytti hän yhtä paljon rouvalta (hän olikin todella herrassukua) kuin talonpoikaiselta emännältä.

Niin pian kun hän oli tervehtinyt Earnscliffiä ja käskenyt laittaa kiireesti jonkin erikoisruoan illallisaterian lisäksi, alkoi hän sisarten kanssa pilkata Hobbie Elliotia sen johdosta, että tämä oli tyhjin käsin palannut metsäkauriinpyynnistä.

"Turhaan on Jenny pitänyt valkeaa vireillä keittiön takassa Hobbien saaliin varalta", virkkoi yksi sisarista.

"Turhaan tosiaankin, siskoseni", jatkoi toinen, "olisihan pohjakekäleestäkin,^[5] jos siihen oikein puhaltaisi, ollut kylliksi tulta meidän Hobbien saaliin paistamiseksi."

"Aivan niin, ehkäpä kynttilänliekissäkin, kun tuuli ei vain sitä liehuttaisi", lisäsi kolmas. "Jos minä olisin Hobbie, niin olisin tuonut saaliinani vaikka harmaan variksen sen sijaan, että näin kolmannen kerran tulisin kotiin ilman kauriin sarveakaan."

Hobbie katsoi toisesta toiseen, kuhunkin vuorostansa, kulmakarvat rypyssä, vaikka hyvänsävyinen nauru suupielissä tekikin nuo uhkaukset aivan tyhjiksi. Hän yritti sitten lepyttää heitä kertomalla mitä toveri oli heille luvannut.

"Minun nuorena ollessani", sanoi vanha rouva, "ei mies olisi kehdannut tulla kotiin vuoristosta, jollei metsäkauris olisi roikkunut hevosen kumpaisellakin kupeella, aivan kuin vasikat kuljeskelevalla lihanmyyjällä."

"Soisinpa hyvin, mummo, että ne olisivat jättäneet meillekin jonkin sorkan", vastasi Hobbie; "mutta luulenpa, että ne ovat ampuneet koko seudun putipuhtaaksi, nuo teidän vanhat ystävämme."

"Näetpä, että muut sentään vielä löytävät saalista, vaikka sinä et löydä, Hobbie", sanoi vanhin sisar iskien silmää Earnscliffille.

"No, no, tyttö, jokaisella koiralla on onnenpäivänsä — älkää panko pahaksi tätä vanhaa sananlaskua, Earnscliff — eikö minullekin toiste voisi sattua hänen hyvä onnensa ja hänelle minun vastoinkäymiseni? — Sangen hauskaa tosiaan, kun kotimatalla vielä kummitukset ja

menninkäiset miestä pelästyttivät — ei, niin en aikonut sanoa — vaan oudoksuttivat. Ja sitten vielä pitää ottaa vastaan toruja naisilta, jotka koko pitkänä päivänä eivät ole tehneet yhtään mitään, paitsi pyöritelleet kapulan pätkeä, josta langan pää riippuu, tai pistelleet ryysyihin reikiä."

Ja hän rupesi nyt, panematta lisää kovin paljon omiaan, kertomaan, minkälaisen oudon olennon he olivat Mucklestane-Moorilla kohdanneet. Hän lopetti sanoen, ettei hän puolestaan voinut oikein päättää mikä kumma se mahtoi olla: "Kukaties vaikka olisi ollut itse paholainen tai joku tuota vanhaa Peght-sukua, joka muinoin hallitsi tätä maankulmaa."

"Joku vanhoista Peghteistäkö!" huudahti vanha muori. "Ei, ei — Jumala sinua vahingosta varjelkoon, lapseni! — ei se ollut mikään Peght — se oli itse Kankaan Musta Mies! Kirotut olkoot nuo pahat päivät! Mitähän varten häijyt henget tulevat taas esiin hätyyttämään tätä onnetonta maata, kun se oli nyt aloilleen asettunut ja kunnioitti lakia ja eli suloisessa rauhassa. — Kirottu olkoon hän! Hän ei ole koskaan ennustanut hyvää tälle maalle eikä sen asukkaille. Isäni usein kertoi, että tuo kummitus ilmestyi samana vuonna kuin verinen Marston-Moorin taistelu taisteltiin, sitten taas Montrosen mellakan aikana, ja vihdoin ennen Dunbarin verilöylyä. Ja minun aikamani näkivät ihmiset hänet Bothwell Briggen taistelun aikana. Niinikään kerrotaan, että tuo näkijä Benarbuckin herra olisi puhutellut häntä vähää ennen Argylen maahantuloa, mutta siitä en ole varma — se tapahtui kaukana läntisissä maakunnissa. — Voi, minun lapseni! Hän ei koskaan ilmestyy muulloin kuin pahoina päivinä — muistakaa siis joka ainoa turvata häneen, jolta apu tulee rauhattomuuden päivinä!"

Earnscliff keskeytti vanhuksen puheen ja sanoi olevansa aivan varma siitä, että se henkilö, jonka he olivat nähneet, oli joku onneton mielipuoli eikä mikään näkymättömän maailman lähettiläs, joka oli tullut sotaa tai muuta pahaa ennustamaan. Mutta hänen mielipidettään ei otettu kuuleviin korviin, ja kaikki yhdessä kielsivät häntä palaamasta paikalle, niinkuin hänen aikomuksensa oli tehdä seuraavana päivänä.

"Voi, voi, lapsi kultaseni", virkkoi vanha rouva, joka sydämensä hellyydessä puhutteli äidin tavoin kaikkia, joita hän piti rakkaina, "teidän, Earnscliff, pitäisi vielä enemmän kuin muiden ihmisten olla varuillanne. Isänne murha ja sen jälkeen seuranneet kärjä-asiat sekä rahalliset tappiot ovat antaneet kovan kolauksen teidän talollenne — ja teidän olette koko joukkonne kaunistus, se poika, joka on korjaava vanhan rakennuksen entiselleen (jos Jumala niin tahtoo) koko tälle seudulle kunniaksi ja sen asukkaille turvaksi. Teidän velvollisuutenne, enemmän kuin muiden, on olla puuttumatta ajattelemattomiin yrityksiin — sillä teidän sukunne on aina ollut uhkarohkea ja siitä on tullut heille paljon turmiota."

"Mutta ettehän toki, ystäväni, suinkaan soisi, että minä pelkäisin lähteä aukealle kankaalle valoisalla päivällä?"

"Enpä tiedä", vastasi hyvä emäntä; "en minä suinkaan koskaan tahtois kieltää poikaani tai ystäväni käymästä käsiksi hyvään työhön, oli se ystäväni asia tai heidän omansa — semmoista kieltoa ei millään tavalla voisi tulla minun puoleltani eikä kenenkään muunkaan jalosukuisen puolelta. — Mutta eipä tästä minun harmaasta päästäni tahdo lähteä se ajatus, että vaaran etsiminen, silloin kun ei asia meitä koske, on selvästi sekä lakia että myös Raamattua vastaan."

Earnscliff lakkasi väittelystä, koska hän ei kuitenkaan luullut voivansa pitää siinä puoliaan hyvällä menestyksellä, ja kutsu illalliselle keskeytti muutenkin keskustelun. Gracekin oli tullut näkyviin, ja Hobbie, luoden merkittävän silmäyksen Earnscliffiin, istahti pöytään tytön viereen. Iloiset ja vilkkaat puheet, joihin vanha talonemäntäkin otti osaa vanhalle iälle niin sopivalla hyvänsävyisyydellä, palauttivat hetken kuluttua tyttösten poskille sen punan, jonka veljen kummitustarina oli karkoittanut. Ja he tanssivat ja lauloivat vielä illallisen jälkeen jonkin tunnin ajan aivan huolettomasti, ikäänkuin ei maailmassa olisikaan ollut kummituksia.

III LUKU

Maailmaa vihaan, ihmiskuntaa vihaan;
Soisinpa että koira oisit sä,
Niin voisin sua hiukan rakastaa.

Timon Ateenalainen.

Seuraavana päivänä, aamiaisen jälkeen, Earnscliff sanoi jäähyväiset vieraanvaraisille ystävilleen luvaten palata takaisin ajoissa, jotta hänkin voisi olla mukana syömässä metsäkaurista, joka hänen käskystään oli jo tuotu taloon. Hobbie oli myös sanovinaan jäähyväiset tuvan kynnyksellä, mutta pujahtikin sitten ulos toista tietä ja saavutti toverinsa harjun kukkulalla.

"Te aiotte lähteä sinne, Patrick-herra. Koira vieköön, en minäkään tahdo ruveta seuran pettäjäksi, vaikka mummo murisisi mitä hyvänsä. Minusta oli kuitenkin parasta hiipiä salaa pois, ettei eukko saisi vihiä aikomuksestamme. Hänelle ei saa tuottaa huolta millään muotoa — ne olivat viimeiset sanat, jotka isäni lausui minulle kuolinvuoteellaan."

"Se on tietty, Hobbie", sanoi Earnscliff, "hän ansaitseekin sen, että pidätte häntä kunniaassa."

"Totta tosiaan, mitä tähän asiaan tulee, niin hän olisi melkein yhtä paljon huolissaan teidän puolestanne kuin minun tähteni. Mutta ettekö todellakaan pidä liian uhkarohkeana mennä sinne takaisin? — Eihän meillä ole sinne erikoista asiaa, sen te tiedätte."

"Jos minä uskoisin samaa kuin sinä, Hobbie", virkkoi nuori herra, "niin ehkäpä en huolisi puuttua tähän asiaan sen enempää. Mutta minä olen varma siitä, että yliluonnolliset ilmestykset ovat meidän aikanamme kokonaan lakanneet tai kumminkin tulleet aivan harvinaisiksi. Senvuoksi en tahdo jättää tutkimatta asiaa, josta ehkä vaivaisen, mielipuolen olennon henki voi riippua."

"No hyvä, jos te todella niin uskotte", vastasi Hobbie epäilevästi — "ja tottahan on, että keijukaisetkin^[6] — hyvät naapurit, niinhän minä aioin sanoa (sanovathan ihmiset, ettei niitä saa keijukaisiksi nimittää) — joita ennen muinoin nähtiin illalla kisailemassa joka nurmikolla, eivät enää näyttäydy lainkaan niin usein kuin ennen. Minä en suinkaan voi vakuuttaa nähneeni koskaan ainoatakaan sellaista, vaikka kerran kyllä kuulin takaani suolta vihellyksen, joka oli aivan kuin kuovin kuikutusta. Mutta monta kertaa minun isäni näki heitä iltasella palatessaan kotiin markkinoilta ja varsinkin kun hänellä, kunnan miehellä, oli päässään tilkkanen viinaa."

Earnscliff oli mielissään, kun hän tästä puheesta saattoi nähdä, miten taikausko oli vähenemässä polvi polvelta. Ja he jatkoivat keskusteluaan näistä asioista, kunnes kivi, jonka mukaan paikka oli saanut nimensä, alkoi näkyä.

"Niin totta kuin viimeiselle tuomiolle pääsen!" virkkoi Hobbie. "Tuossapa tuo kuvatus yhä vielä maleksii! — Mutta nyt on kirkas päivä, ja teillä on pyssy, ja onpa minullakin lihapuukkoni mukana — ehkäpä siis uskallamme käydä hänen kimppuunsa."

"Älä, veikkonen, millään muotoa!" sanoi Earnscliff, "mutta, Jumalan nimessä, mitä kummia hän tuossa tekee?"

"Rakentaa kivimuuria harmaista hanhista — siksihän noita suuria, hajallisia kiviä nimitetään — ihme ja kumma, mokomaa en ikinä ole nähnyt!"

Astuttuaan lähemmäksi ei Earnscliffkään voinut olla myöntymättä kumppaninsa selitykseen. Olento, jonka he edellisenä yönä olivat nähneet, latoi hitaasti ja vaivalloisesti suuria kiviä päällekkäin, ikäänkuin pieneksi kiviaidaksi. Rakennusaineita hänellä oli yltäkyllin ympärillään, mutta työnteko oli sanomattoman vaivalloista, kun useimmat kivet olivat kovin suuria. Täytyi ihmetellä, miten hän lainkaan oli saanut liikutetuksi muutamia niistä, jotka olivat asetetut rakennuksen perustaksi. Nuorten miesten tullessa paikalle hän paraikaa väänsi voimainsa takaa saadakseen hyvin suuren kalliolohkareen siirrettyksi, ja oli niin täydessä toimessa ja puuhassa, ettei hän huomannutkaan tulijoita, ennenkuin he olivat aivan hänen lähellään. Ponnistelussaan ja peuhatessaan saadakseen kiven nostetuksi määräpaikkaansa, osoitti hän tavatonta voimaa, mikä ei lainkaan ollut sopusoinnussa hänen pienen vartalonsa silminnähtävän viallisuuden kanssa. Jo voitettut vastukset todistivat hänellä olevan oikeat Herkuleen voimat, sillä muutamat noista kivistä, jotka hän oli saanut nousemaan, näyttivät vaativan ainakin kahden miehen voimaa ennenkuin olisi luullut niiden liikahtavan. Hobbien taikaluulo heräsi uudestaan hänen nähdessään kääpiön yliluonnollisen voiman.

"Olenpa melkein varma siitä, että tuo on muurarivainajan haamu — katsos, minkälaisia mukurakiviä hän on pannut tuohon! Jos hän sittenkin on ihminen, niin olisipa hauska tietää, paljonko hän vaatisi syleltä työpalkkaa raja-aidan rakentamisesta! Semmoista tarvittaisiin Cringlehopen ja Shawsin välillä. — Mies, hoi!" lisäsi hän, korottaen ääntänsä, "teet aika hyvää, lujaa työtä!"

Olento, jolle hän puhui, kohotti silmänsä, loi heihin kauhean katseen ja, ojennettuaan itsensä suoraksi, seisoi heidän edessään koko inhottavuudessaan. Hänen päänsä oli tavattoman iso, ja sitä peitti harjamainen takkutukka, jonka vanhuus oli jo osittain harmentanut. Hänen paksut, ulkonevat kulmakarvansa varjostivat pieniä, mustia ja teräviä silmiä, jotka vilkkuivat syvässä kuopissansa niin tuimasti, että olisi voinut luulla niiden ilmaisevan mielipuolisuuutta. Muuten hänen ulkomuotonsa oli niin raaka ja karkeapiirteinen, että taiteilija varmaan piirtäisi sellaiseksi sadun jättiläisen. Sen lisäksi siinä oli vielä hilitön hurja, omituinen ilme, mikä usein on vaivaisille ominainen. Hänen vartaloon, joka oli paksu ja hartiakas kuin tavallisen miehen, tuki kaksi suurta jalkaa. Mutta sääret ja reidet näytti luonto peräti unohtaneen, tai ainakin ne olivat niin kovin lyhyet, että ne peittyivät näkymättömiksi vaatteitten alle. Käsivarret, jotka päättyivät lujiin käsiin, olivat vahvat, ja ne kohdat, jotka paljastuivat työn teossa, olivat karkeitten, mustien karvojen peitossa. Näyttipä siltä kuin luonto olisi aikunut kaikki tämän olennon eri jäsenet jättiläisen raajoiksi, mutta sitten jostakin syystä puristanut ne kääpiön ruumiiksi, — niin huonosti sopivat käsivarsien pituus ja ruumiin rautaiset voimat hänen vähäiseen varteensa. Pukuna hänellä oli jonkinlainen karkea, ruskea mekko, aivan kuin munkinkaapu, joka oli hylkeennahkaisella vyöllä vyötetty. Päässä oli mäyrännahkainen tai jostain muusta karheasta nahasta tehty lakki, joka teki kääpiön koko ulkomuodon vieläkin eriskummallisemmaksi ja varjollansa synkistyi kasvoja, joissa tavallisesti näytti asuvan yrmeä, ilkeä ihmisviha.

Tämä eriskummallinen kääpiö katseli molempia nuorukaisia nurjaa mieltä ja suuttumusta ilmaisevin silmin, kunnes Earnscliff, joka tahtoi lepyttää häntä suopeammaksi, sai sanotuksi: "Teillä on kova työ, hyvä ystävä, sallikaa meidän auttaa teitä!"

Elliot ja Earnscliff nostivat nyt yhteisin voimin kiven kohoavalle muurille. Kääpiö katseli heidän työtänsä kuin työnantaja ainakin, ja ilmaisi kiivaalla liikkeellä maltittomuutensa, kun he muka kovin nahjustelivat sovitellessaan kiveä paikoilleen. Hän osoitti sitten toista kiveä — senkin he nostivat — sitten kolmatta, neljättä. — Yhä vielä he tekivät hänelle mieliksi, vaikkakin hiukan vaivalloisesti, sillä hän osoitti heille aina, ikäänkuin sattumalta, kaikkein raskaimpia lähellä olevia kallionlohkareita.

"Mutta nyt, hyvä ystävä", virkkoi viimein Elliot, kun mieletön kääpiö taas osoitti kiveä, joka oli suurempi kaikkia entisiä, "Earnscliff tehköön mitä tahtoo. Mutta — olittepa ihminen tai jotain pahempaa, ykskaikki, — piru vieköön sormeni, jos rupean kauemmin muurarin tavoin vaivaamaan

selkäpiitäni tuommoisten kivien nostamisessa, saamatta edes kiitosta vaivastani."

"Kiitostako!" huudahti kääpiö tehden liikkeen, joka ilmaisi kaikkein syvintä ylenkatsetta. "Heh tuossa — ota pois, ja liho niistä! Ota ne, ja olkoot ne sinulle yhtä suureksi hyödyksi kuin ne ovat minulle olleet — kuin ne ovat olleet jokaiselle kuolevalle, joka sen sanan koskaan on kuullut kyykäärme-veljensä suusta! Pois täältä — tee työtä, taikka korjaa luusi!"

"Onpa se korea palkka, Earnscliff, jonka saimme temppelin rakentamisesta pahalaisen kunniaksi, ja kukapa tiesi vaikka päällepäätteeksi olisimme saattaneet vaaraan sielumme autuuden."

"Meidän läsnäolomme", vastasi Earnscliff, "näky vain kiihoittavan hänen hurjuuttansa; parempi lienee, jos lähdemme pois ja lähetämme jonkun tuomaan hänelle ravintoa ja muuta välttämätöntä."

Niin tehtiin. Paikalle lähetetty palvelija tapasi kääpiön yhä vielä muuria rakentamassa, mutta ei saanut hänestä irti ainoatakaan sanaa. Renki, jonka pää oli täynnä seudulla vallitsevaa taikauskkoa, kyllästyi pian turhaan yritykseensä, kun hänen ei onnistunut saada tuota eriskummallista olentoa vastaamaan kysymyksiin eikä ottamaan vastaan neuvoja. Hän asetti kääpiötä varten tuomansa tavarat kivelle vähän matkan päähän ja jätti ne siihen ihmisvihaajan käytettäväksi.

Kääpiö jatkoi työnsä päivästä toiseen niin uutterasti, että sitä tuskin saattoi uskoa muuksi kuin yliluonnolliseksi. Päivässä hän näytti usein saavan tehdyksi kahden miehen työn, ja hänen rakennuksensa alkoi tulla pian mökin näköiseksi. Se oli tosin pieni ja vain kivistä ja turpeista tehty sekä ilman savea kokoonpantu, mutta sittenkin, kun sen seinissä oli suunnattoman suuria kiviä, se näytti paljoo vahvemmalta kuin miltä noin ahdas ja kömpelösti kokoonkyhätty maja tavallisesti olisi näyttänyt. Earnscliff, joka yhä piti silmällä hänen töitensä, lähetti sinne heti, kun älysi, mitä tarvittiin, kuormallisen katokseksi kelpaavia parruja. Hän oli käskenyt jättää ne jonnekin lähelle aikoen seuraavana aamuna lähettää työmiehiä panemaan niitä paikoilleen. Mutta ennen kun tuo aikomus kerkesi tulla täytetyksi, oli kääpiö illalla, koko yön ja aamulla varhain tehnyt työtä niin uutterasti ja taitavasti, että parrut olivat jo melkein paikoillaan. Sen jälkeen hän ensi töikseen leikkasi kaisloja, joista laittoi majaan ulkokaton, ja senkin työn hän sai valmiiksi erinomaisen nopeasti.

Koska kaikki apu, paitsi se, minkä hän silloin tällöin sai joltakin kulkijalta, näkyi olevan hänelle vastenmielinen, niin heitettiin hänelle vain lähipaikoille hänen hankkeillaan soveliaita aineita ja työaseita, joiden käyttämisessä hän osoitti hyvää taitoa. Hän naulasi kokoon kotansa oven ja ikkunan, hän nikkaroi itselleen kömpelön vuoteen sekä muutamia hyllyjä, ja näkyi lauhtuvan hiukan leppeämmäksi sitä myöten kuin hänen asuntonsa edistyi.

Sitten hän rakensi vahvan kiviainan ja rupesi kaikin voimin viljelemään maata sen sisäpuolella, kunnes hän osaksi penkomalla ennestään paikalla olevaa multaa, osaksi tuomalla lisää multaa, sai nuokatuksi pienen kasvitarhan. Tietysti tämä erakko sai, niinkuin jo sanottiin, silloin tällöin apua matkalaisilta, jotka sattuivat kulkemaan tämän kankaan poikki, sekä myös niiltä monilta, jotka uteliaisuudesta kävivät hänen työtään katsomassa. Aivan mahdotonta olikin tosiaan olla hetkeksi seisahtumatta ja vähän auttamatta, kun näki tämmöisen ihmisolennon, joka ensisilmäyksellä näytti niin kykenemättömältä kovaan työhön ja kuitenkin raatoi niin uupumattoman uutterasti. Ja koska ei kukaan hänen satunnaisista apumiehistään voinut tietää, minkä verran apua kääpiö oli muilta saanut, niin hänen työnsä nopea edistyminen tuntui heidän mielestään hyvin ihmeelliseltä. Tuo luja ja vahva rakennus, jonka niin vaivainen työmies oli niin lyhyessä ajassa saanut valmiiksi sekä kääpiön erinomainen kätevyys ja taitavuus, herätti naapurien mielessä epäluuloja. He väittivät, että, jollei hän ollutkaan mikään haamu — siitä luulosta oli heidän jo täytynyt luopua, koska hän silminnähävästi oli lihaa ja luuta aivan kuin muutkin — niin hän epäilemättä kuitenkin oli likeisessä liitossa näkymättömän maailman kanssa ja oli valinnut itselleen tämän yksinäisen paikan, voidakseen häiritsemättä seurustella henkien kanssa. He väittivät — käyttäen väitettä ihan toisessa merkityksessä kuin muinoinen filosofi — ettei hän koskaan ollut vähemmän yksin, kuin juuri yksinään ollessaan. Ja kauempana kankaanlaidalla kohoavilta harjuilta matkamiehet muka olivat usein nähneet toisen henkilön työskentelevän tämän aution paikan asukkaan kanssa, henkilön, joka aina heti katosi, kun joku lähestyi mökkiä. Samanlaisen henkilön nähtiin myös toisinaan istuvan hänen vieressään mökin kynnyksellä tai kävelevän hänen rinnallaan kankaalla, tai kantavan hänen kanssaan vettä lähteestä. Earnscliff selitti, että tämä henkilö oli kääpiön varjo.

"Piru se on eikä varjo", vastasi Hobbie Elliot, joka oli ylen kiivas yleisen mielipiteen puolustaja. "Hän on siksi likeisessä liitossa 'Sen vanhan'^[7] kanssa, ettei hänellä voi olla varjoa. Paitsi sitä", lisäsi hän, tuoden esiin vähän järkevemmän syyn, "kukapa on koskaan nähnyt varjoa ihmisen ja auringon välillä? Ja tämä olento, olkoon se mikä hyvänsä, on paljon pitempi ja kapeampi kääpiötä, ja sen on nähty pujahtavan tämän ja auringon väliin useamminkin kuin kerran tai kahdesti."

Nämä epäilykset, jotka jossakin toisessa osassa Skotlantia olisivat voineet tuottaa noidaksi epäillylle henkilölle hiukan kiusallisia tiedusteluja, aiheuttivat täällä vain sen, että häntä kohdeltiin pelolla ja kunnioituksella. Erakkoa vain huvitti kunnioittava arkuus, jonka vallassa ohikulkija lähestyi hänen asuntoaan, tuo ällistelevä kummastus, jota osoittaen tämä katseli häntä ja hänen tavaroitaan, sekä kiireiset askeleet, joita ottaen hän korjasi luunsa päästäkseen peloittavan paikan ohitse. Ainoastaan kaikkein rohkeimmat seisahtuivat ja uteliaisuuttansa syydyttääkseen pikaisesti tarkastelivat hänen kotinsa seinäiä sekä hänen kasvitarhaansa pyytäen tyyden kohteliaasti anteeksi, mihin erakko joskus armollisesti vastasi jollakin sanalla tai päännyökkäyksellä. Earnscliff kulki usein sitä tietä, tiedustellen melkein aina, miten majan yksinäinen asukas voi. Tämä näytti nyt saaneen asuntonsa elinajakseen kuntoon.

Mahdotonta oli saada häntä puhumaan omista asioistaan. Hän ei myöskään ruvennut pitemmälti juttelemaan eikä kuuntelemaan toisen puhetta muistakaan asioista, vaikka hänen raivoisa ihmisvihansa näyttikin suuresti lauhtuneen. Ainakin ne hulluuden puuskat, jotka hänessä ilmenivät, sattuivat nyt harvemmin. Kaikista taivutteluista huolimatta ei häntä voitu saada vastaanottamaan muuta kuin kaikkein välttämättömimmät tavarat, vaikka Earnscliff armeliaisuudesta, ja hänen taikauskoisemmat naapurinsa muista syistä monesti tarjosivatkin hänelle enemmän. Jälkimmäisille hän antoi vastalahjana neuvojansa, kun he vähitellen alkoivat tulla hänen luokseen tiedustelevaan, miten voisivat parantaa karjansa ja omat tautinsa. Usein he saivat häneltä myös lääkkeitä, ja hänellä näkyi olevan, paitsi omasta maasta saatuja, myös ulkomaisiakin lääkekasveja. Näille avunpyytäjille hän sanoi olevansa nimeltään Elshender erakko. Mutta kansan kesken hän sai liikanimekseen "Viisas Elshie" taikka "Mucklestane-Moorin älykäs vanhus." Muutamat eivät rajoittaneet kyselyjensä vain ruumiin vaivoihin, vaan pyysivät neuvoa muissakin asioissa. Hän vastasi aina oraakkelin kaltaisella älykkyydellä, joka suuresti vahvisti sitä luuloa, että hänellä muka oli yliluonnollinen taito. Neuvonpyytäjät jättivät tavallisesti jonkin lahjan jollekin kivelle, vähän matkan päähän kääpiön asunnosta. Mutta jos se oli rahaa tai jotain muuta tavaraa, jota hän ei tahtonut ottaa vastaan, niin hän viskasi sen pois tai jätti paikoilleen kajoamatta siihen. Käytökseltään hän oli aina tyyli ja epäkohtelias. Sanoja hän tuhlasi juuri sen verran kuin hänen sanottavansa selittäminen lyhimmillä mahdollisella tavalla vaati. Ja hän vältti kaikkea puhetta, mikä hiukankin olisi poikennut puheena olevasta asiasta. Kun hänen puutarhassaan talven kuluttua alkoi kasvaa vihanneksia ja kaaliksia, niin hän ei juuri ensinkään puuttunut mihinkään muihin ravintoaineisiin. Kuitenkin hän otti vastaan pari Earnscliffin lahjoittamaa vuohta, jotka hakivat ruokansa kankaalta ja antoivat hänelle maitoa.

Nähtyään ettei tätä hänen lahjaansa ollut hyljätty kävi Earnscliff pian sen jälkeen erakkoa tervehtimässä. Ukko istui lähellä kasvitarhansa porttia, leveällä, litteällä kivellä, joka oli hänen tavallisena tietäjänistuimenaan, milloin hän oli halukas ottamaan vastaan sairaita tai muita neuvonpyytäjiä. Kotinsa ja puutarhansakin hän sulki kaikilta sisäänpyrkiviltä ihmisiltä yhtä tarkasti kuin Otaheiten saaren asukkaat pyhän morainsa — nähtävästi hänen mielestensä olisi ihmisolento jalallaan saastuttanut ne paikat. Hänen sulkeuduttuaan asumukseensa eivät mitkään pyynnöt eivätkä rukoukset voineet taivuttaa häntä näyttäytymään tai päästämään ketään puheille, oli pyrkijä kuka hyvänsä.

Earnscliff oli käynyt kalassa vähän matkan päässä olevalla pikku joella. Hänellä oli onki kädessä ja taimenilla täytetty vasu selässä. Hän istahti toiselle kivelle, melkein vastapäätä kääpiötä. Tämä oli jo tottunut näkemään hänet, eikä pitänyt hänestä sen enempää lukua, kuin että kohotti rumaa, muodotonta päätään tuijottaen tulijaan, ja antoi sen sitten taas vaipua alas rinnalleen ikäänkuin olisi ollut syvissä mietteissä. Earnscliff katsahti ympärilleen ja näki, että erakko oli entisten lisäksi rakentanut katoksen vuohia varten.

"Sinä teet kovasti työtä, Elshie", virkkoi Earnscliff yrittäen saada tuon eriskummallisen olennon puhumaan.

"Työ", vastasi kääpiö, "on pienin paha ihmisten kurjassa elämässä. Parempi on tehdä työtä niinkuin minä, kuin huvitella teidän tavallanne."

"En voi kieltää, että meidän tavalliset huvituksemme täällä maalla ovat varsin armottomia, Elshie, mutta kuitenkin..."

"Mutta kuitenkin", keskeytti hänet kääpiö, "ne ovat parempia kuin teidän tavalliset toimenne: parempi on harjoittaa joutavaa, ajattelematonta armottomuutta mykkiä kaloja kuin lähimmäisiä kohtaan! Vaan miksi minä näin puhun? Miksi ei saisi koko tuo ihmiskarja puskea ja pistää ja pureksia toinen toistaan, kunnes ne olisivat sukupuuttoon hävitetyt. Jäljelle jäisi yksi ainoa suunnaton, runsaasta ravinnostaan pöhöttynyt Behemot, joka sitten, imettyään ja kaluttuaan kaikkien muiden luut putipuhtaiksi, saisi saaliin loputtua ulvoa päiväkaudet ruoan puutteessa ja viimein tuuma tuumalta näännytä nälkään — sepä juuri olisi sille sukukunnalle sopiva loppu!"

"Sinun tekosi ovat parempia, Elshie, kuin sinun sanasi", virkkoi Earnscliff, "sinä jatkat työlläsi saman sukukunnan elämää, jota sinä ihmisvihassasi kiroat."

"Niin teen, mutta miksi? — Kuule! Sinä olet niitä, joita minä vähimmällä inholla katselen, sentähden en välitä, vaikka säälien sinun silmitöntä mielettömyyttäsi tuhlaankin vastoin tapaani muutamia sanoja. Vaikka en voikaan nostattaa tauteja ihmisiin enkä ruttoa karjaan, niin enkö pääse sittenkin tarkoitukseni perille, kun jatkan niiden elämää, jotka yhtä suurella voimalla kykenevät saamaan aikaan turmiota? — Jos Bowerin Alice olisi talvella kuollut, niin olisiko nuori Ruthwin saanut surmansa keväällä sentähden, että hän rakasti tyttöä? Ja kenen mieleen olisi edes johtunut sulkea karjansa aitaukseen, kun Westburnflatin tornin Ruskea Rosvo muka makasi kuolinvuoteellaan? — Minun rohtojeni, minun taitoni voimasta hän parani jälleen. Ja kukapa nyt taas uskaltaisi jättää laumaansa vartijatta laiturille tai käydä levolle päästämättä verikoiraansa kahleista?"

"Kyllä myönnän", vastasi Earnscliff, "ettet juuri tehnyt hyvää ihmiskunnalle parantaessasi rosvon. Mutta autoitpa kuitenkin sen sijaan viime talvena minun ystäväni Hobbien, rehellisen Heugh-footin Hobbien, kuumetaudista, johon hän olisi saattanut kuolla."

"Näin ajattelevat tomun lapset tietämättömyydessään", virkkoi kääpiö viekkaasti hymyillen, "ja näin he puhuvat mielettömyydessään. Sano, oletko huomannut, kuinka kesytetty metsäkissanpoika on lystikäs, leikkisä ja siivo. — Mutta annapas sen vain päästä metsänlintujesi, lampaittesi, kanojesi saapuville, niin sen synnynnäinen verenhimo puhkeaa kohta ilmi. Se kaappaa ne kynsiinsä, raatelee, surmaa ja hotkaisee ahneesti suuhunsa."

"Semmoinen on sen eläimen luonne", vastasi Earnscliff, "mutta mitä se Hobbien koskee?"

"Se on hänen vertauskuvansa", sanoi erakko. "Hän on tätä nykyä rauhallinen ja kesy, koska hänellä ei ole tilaisuutta näyttää synnynnäistä taipumustaan. Mutta annapas sotatorven kajahtaa, annapas tuon verikoiranpennun saada sieraimiinsa verenhajua, niin hän on raivostuva yhtä julmaksi kuin hurjin hänen rajalais-esivanhemmistaan, joka on sytyttänyt tuleen jonkun turvattoman talonpojan mökin. — Voitko kieltää, että hän nytkin usein yllyttää sinua kostamaan verellä sen pahan, joka sinulle lapsena tehtiin?" — Earnscliff säpsähti, mutta erakko ei ollut huomaavinaan hänen hämmästyttään ja jatkoi: "Ja sotatorvi kajahtaa, ja verikoiranpentu saa nuolla verta. Silloin minä nauran ja sanon: 'Kas, juuri tätä varten olen sinun henkesi säilyttänyt!'" Hetken vaiti oltuaan hän taas jatkoi: "Tämmöistä minun parantamiseni on — sen tarkoituksena on pitää yllä yleistä kurjuutta — sen kautta koetan minäkin täällä erämaassa näytellä osaani yhteisessä murhenäytelmässä. Jos sinä sairastuisit ja olisit vuoteen omana, niin ehkä minä säälistä lähettäisin sinulle myrkkypullon."

"Kiitoksia paljon, Elshie, minä tulen varmaan pyytämään sinulta lääkärin neuvoa, koska minulla on näin lohduttava toivo avun saamisesta."

"Älä imartele itseäsi liiaksi sillä toivolla, että minä todella voisin antaa vallan tuolle sydämen heikkoudelle, säälille", sanoi erakko. "Miksi minä tempaisin semmoisen hupsun kuin sinut, joka olet kuin vartavasten luotu kokemaan elämän kurjuutta, siitä onnettomuudesta, johon omat hourailemiesi ja maailman ilkeys sinut kerran saattavat? Miksi rupeaisin sääliväiseksi intiaaniksi ja musertaisin sotakirveelläni vangin aivot mäsäksi? Näin pilaisin kerrassaan heimokunnaltani toivotun kolmipäiväisen huvituksen juuri kun kekäleet ovat ilmitulessa, nipistimet tulikuumina, kattilat kiehuvin ja puukot hiottuina — juuri kun uhri on kärvennettävä, raadeltava ja kypsennettävä?"

"Sinä tuot minun silmieni eteen hirvittävän kuvan elämästä, Elshie; mutta minun rohkeuttani se ei kuitenkaan voi masentaa", vastasi Earnscliff. "Me olemme luodut tänne maan päälle, toisaalta tosin kärsimään ja näkemään vaivoja, mutta toisaalta myös tekemään työtä ja nauttimaan iloa. Työssä kuluneen päivän perästä seuraa ilta lepoinen. Kärsivällisyyttä kysyvä vaivakin tuntuu helpommalta, kun ihmisellä on se lohduttava tieto, että hän on täyttänyt velvollisuutensa."

"Minä halveksin tuota orjallista, eläimellistä oppia", huudahti kääpiö, silmät hulluuden tulta hehkuen, "minä halveksin oppia, joka ei sovi muille kuin katoaville luontokappaleille, mutta en viitsi enää turhaan kuluttaa sanojani sinun kanssasi."

Hän nousi kiireesti, mutta, ennen kun hän kätkeytyi mökkiinsä, lisäsi hän vielä kiihkeän innokkaasti: "Mutta ettet suinkaan luulisi, että minun muka hyvät tekoni saisivat alkunsa tuosta typerästä, orjamaisesta tunteesta, jota sanotaan rakkaudeksi lähimmäisiämme kohtaan, niin tiedä, että jos olisi olemassa ihminen, joka olisi tehnyt tyhjäksi minun sieluni kalleimman toivon — joka olisi reväissyt minun sydämeni kappaleiksi ja kärventänyt minun aivoni hekkuviksi kuin tulivuori — ja jos sen miehen onni ja henki olisivat niin kokonaan minun käsissäni kuin tämä heikko savi (hän tempaisi käteensä lähellä olevan saviastian), niin minä en rikkoisi häntä pirstaleiksi tällä tavalla" (hän nakkasi astian vimmoissaan seinää vasten). — "En!" hän jatkoi tyynemmin mutta äärimmäisen katkerasti, "minä hemmottelisin häntä rikkaudella ja vallalla, niin että hänen häijyt himonsa vielä kiihtyisivät ja jotta hänellä olisi voimaa täyttää ilkeät aikeensa; häneltä ei saisi puuttua mitään synnin ja pahuuden välikappaletta; hän saisi olla keskustana pyörteessä, joka rauhaa ja lepoa tuntematta kiehuisi lakkaamattomalla vimalla vetäen meren pohjaan jokaisen laivan, mikä sen piiriä lähenisi! — Hän saisi olla maanjäristyksenä, jolla olisi voimaa myllertää koko se maa, missä hän eläisi, ja saattaa kaikki sen asukkaat vihamielisiksi toisilleen, kurjiksi hylyiksi, semmoiseksi — kuin minä!"

Nämä viimeiset sanat sanottuaan karkasi onneton olento asumukseensa, viskasi vimmatulla vauhdilla oven kiinni ja veti kiireesti kaksi salpaa eteen, toisen perästä toisen, ikäänkuin sulkeakseen ulos kaikki tuohon vihattuun sukukuntaan kuuluvat ihmiset, jotka olivat syösseet hänen sielunsa kurjuuteen. Earnscliff läksi pois kankaalta sydän täynnä vaihtelevia säälin ja kauhun tunteita. Hän mietiskeli, mikä outo ja synkkä syy oli mahtanut saattaa näin kurjaan mielentilaan miehen, joka puheesta päättäen oli varmaan säädyltään ja kasvatukseltaan paljon etevämpi tavallisia ihmisiä. Häntä myös kummastutti, kuinka tämä vasta näin lyhyen ajan seudulla ollut ja aivan itsekseen elänyt mies oli voinut saada niin tarkkoja tietoja asukkaiden luonteesta sekä yksityisistä asioistakin.

"Eipä ole ihme", virkkoi hän itsekseen, "vaikka kansa luulee, että tämä näin laajatieloinen, tällä tavalla elävä, ulkomuodoltaan niin inhottava ja ihmisiä niin katkerasti vihaava ja onneton mies olisi liitossa ihmiskunnan perivihollisen kanssa!"

IV LUKU

Myös kolkoin kalliokin kankaall' autiolla,
Vaikk' oiskin kuiva, tuntee voiman keväisen;
Ens' kaste, ensi päivän paiste saattaa sen
Jäkälä-, sammal-peitteen eloon virkoomaan.
Näin sydän, vaikk' jo suuttui iloon maalliseen,
Naiskyyneleestä sulaa, hymyst' ihastuu.

Beaumont.

Kun ilma kevään tullen muuttui lauhkeammaksi, nähtiin erakon istuvan useammin leveällä paadella talonsa edustalla. Eräänä päivänä hänen istuessaan siinä sydänpäivän aikaan, tulla tuiskahti joukko herroja ja herrasnaisia ratsain ja lukuisa palvelijaparvi perässä kankaan poikki jonkin matkan päässä hänen asunnostaan. Koirat, haukat ja talutettavina olevat varahevoseet kartuttivat joukon vieläkin suuremmaksi, ja ilmassa kajahteli vähän väliä metsästäjien hoilotuksia sekä torvien toivotuksia. Nähdessään tämän iloisen seurueen erakko aikoi vetäytyä mökkiinsä, mutta ennenkun hän vielä sai tämän aikomuksensa toimeen, lähestyi palvelijoiheen kolme nuorta neitosta, jotka olivat eronneet muusta seurasta ja tehneet kierroksen saadakseen uteliaisuutensa tyydytykseksi nähdä Mucklestane-Moorin älykkään vanhuksen. Eräs heistä kiljaisi ja peitti silmänsä käsillään nähdessään tuon tavattoman julmannäköisen olennon. Toinen kysyi, väkinäisesti nauruun tyrskähtäen ja koettaen siten salata pelkonsa, osaisiko erakko povata? Kolmas, jolla oli jaloin ratsu ja komeimmat vaatteet ja joka oli verrattomasti kaunein kaikista kolmesta, astui likemmäksi ja yritti peittää kumppaniensa epäkohteliaisuutta.

"Me olemme eksyneet oikealta tieltä, joka vie näiden rämeiden läpi", sanoi nuori neito, "ja seuramme on kulkenut edelleen ilman meitä. Samassa me näimme sinut, arvoisa vanhus, mökkisi edustalla ja poikkiesimme tänne kysymään..."

"Vaiti!" keskeytti hänet kääpiö. "Olet nuori ja kuitenkin jo niin viekas! Te tahdoitte tänne tullessanne — sen sinä tiedät — riemuita omasta nuoruudestanne, kauneudestanne ja rikkaudestanne, vertailemalla sitä minun vanhuuteeni, rumuuteeni ja köyhyyteeni. Se onkin teko, joka sopii hyvin teidän isänne tyttärelle — mutta, voi kuinka sopimatonta se on sille, jonka teidän äitinne on kantanut!"

"Olivatko sitten minun vanhempani sinulle tuttuja ja tunnetko minut?"

"Kyllä tunnen sinut. Tämä on ensi kerta, jolloin olet valveilla ollessani sattunut silmiäni eteen, mutta minä olen nähnyt sinut unissani."

"Unissasiko?"

"Niin, Isabella Vere. Mitä minulla olisi tekemistä sinun tai omaistesi kanssa valveilla ollessani?"

"Valveilla ollessasi", pisti toinen neiti Veren kumppaneista väliin pilkallisella vakavuudella, "on sinulla tietysti vain viisaita ajatuksia mielessäsi. Hullutukset eivät pätkähdä päähäsi muulloin kuin nukkuessasi."

"Sinun mieltäsi", tiuskasi kääpiö kiivaammin kuin mitä viisaan ja erakon oikeastaan olisi sopinut, "hullutukset hallitsevat aina rajattomasti, olitpa nukuksissa tai valveilla."

"Jumala varjelkoon!" sanoi neito. "Tuo mies on varmasti profeetta!"

"Yhtä epäilemättä", jatkoi erakko, "kuin sinä olet nainen. Nainenko! — olisipa minun pitänyt sanoa: herrasnainen — sivistynyt herrasnainen. Sinä käskit minua povaamaan itsellesi — se on kyllä helppoa. Koko elämäsi, niin pitkältä kuin sinulla ikää riittää, olet lakkaamatta ajava takaa arvottomia mielettömyyksiä. Jos ne saatkin kiinni, viskaat ne kuitenkin vähitellen jälleen pois. Tuon takaa-ajon sinä aloitit jo lapsen horjuvin jaloin ja sinä olet jatkava sitä vielä vanhana kainalosauvojen varassa. Lelut ja leikit lapsuudessa — rakkaus hullutuksineen nuoruudessa — valttiässäät ja herttakuninkaat vanhuudessa — niitä kaikkia olet ajava takaa, toista toisensa perästä. Kukkasia ja perhosia keväällä — perhosia ja takiaisenhöytyviä kesällä — lakastuneita lehtiä syksyllä ja talvella — kaikkia näitä sinä ajat takaa, saat kiinni ja heität taas pois. Astu syrjemmäksi; sinun kohtalosi on ennustettu."

"Olenpa kuitenkin saava *kaikki kiinni*", vastasi nauraen kaunotar, joka oli neiti Veren serkku; "onpa sitä sentään siinäkin, Nancy." Näin sanoen hän kääntyi aran neidon puoleen, joka ensiksi oli kääpiötä lähestynyt. "Etkös sinä nyt vuorostasi tiedustele kohtaloasi?"

"En millään muotoa!" sanoi tämä peräytyen. "Minä olen saanut tarpeeksi siitä, mitä sinusta kuulin."

"Hyvä on", virkkoi neiti Ilderton tarjoten kääpiölle rahaa, "minä tahdon sitten maksaa ennustuksestani ikäänkuin oraakkeli olisi sen lausunut kuninkaan tyttärelle."

"Totuutta", vastasi ennustaja, "ei osteta eikä myydä..." Näin sanoen hän yrmein ylenkatsein työnsi pois rahat, joita hänelle tarjottiin.

"Hyvä on", sanoi neiti. "Minä voin itsekin, Elshender vanhukseni, pitää ne matkarahoina tuolla takaa-ajomat kallani."

"Kyllä tuletkin niitä tarvitsemaan", vastasi tyly totuuden puhuja. "Rahatta onnistuu pyynti harvalle ja vielä harvemmin häntä pyydetään. Seis!" huusi hän neiti Verelle, kun neidit alkoivat lähteä. "Sinulle on minulla vielä sanottavaa. Sinulla on sitä, mitä kumppanisikin tahtoisivat omistaa tai ainakin he toivovat ihmisten ajattelevan että he sitä omistavat — kauneutta, rikkautta, korkean syntyperän, hyviä luonnonlahjoja."

"Salli minun seurata kumppaneitani, vanhus; minä välitän yhtä vähän imarteluista kuin povaamisista."

"Malta", jatkoi kääpiö tarttuen hevosen suitsiin. "Minä en olekaan mikään povaaja, en myöskään imartelija. Kaikilla näillä eduilla, joka ainoalla, on vastaavat paheensa — toivoton rakkaus, särkynyt sydän, luostarin synkeä elämä taikka inhoittava avioliitto. En edes minä, joka vihaan koko ihmiskuntaa, voisi toivottaa sinulle enempiä kurjuutta, niin täynnä sitä on sinun elämäsi polku."

"Ja jos niin onkin, arvoisa vanhus, niin salli minun nauttia lohdutusta vastaisten vastoinkäymisten

varalta niin kauan kun minulle vielä onnen päivä paistaa. Sinä olet vanha, sinä olet köyhä; sinun asuntosi on niin kaukana, ettet voisi saada mitään apua, jos tulisit sairaaksi taikka muuten joutuisit puutteeseen. Sinun elämäntapasi herättää monella tavalla oppimattoman rahvaan epäluuloa, joka kovinkin helposti voi puhjeta väkivallaksi. Suo minulle se ilo, että saisit tehdä edes yhden ihmisen olon hauskemaksi! Suostu ottamaan minulta sitä apua, mitä minä voin tarjota. Tee se minun tähteni, jollet tahdokaan itsesi tähden, jotta sinun ennustamiesi onnettomuuksien tullessa minua ei vielä lisäksi painaisi se tuskallinen ajatus, että onneni päivät ovat kuluneet aivan turhaan!"

Vanhus vastasi sortuneella äänellä, puhuen pikemmin itsekseen kuin nuorelle neidolle:

"Niin, sillä tavalla juuri sinun piti ajatella — sillä tavalla juuri sinun piti puhua — jos ihmisen puheet ja mielipiteet voisivat pitää yhtä! Mutta sitä ne eivät tee — ne eivät tee! Oi! ne eivät voi! — Mutta kuitenkin — odota vielä hetkinen — älä liikahtaa paikaltasi ennen kun tulen takaisin."

Hän meni pieneen puutarhaansa ja toi sieltä puoleksi puhjenneen ruusun.

"Sinä olet nostattanut kyöneleen silmäni, ensimmäisen, joka moneen vuoteen on kostuttanut minun silmäkulmiani — ota tämä kiitollisuudenmerkki hyvästä teostasi. Se on vain tavallinen ruusu; pidä se kuitenkin tallella, älä anna sitä pois. Tule sitten minun luokseni onnettomuuden hetkenä. Näytä minulle tätä ruusua, taikka vain yhtä lehteä siitä, vaikka se olisi jo niin lakastunut kuin tämä minun sydämeni. Silloin se, vaikka minä tuntisinkin kaikkein tuiminta, rajuinta vimmaa inhoittavaa maailmaa kohtaan, kuitenkin saattaisi sydämeeni leppeämpiä tunteita ja ehkä tuottaisi sinun sydämeesi paremman onnen toivon. Mutta", huudahti hän jälleen kiihtyen tavalliseen ihmisvihaansa, "ei sanansaattajaa, ei 'välikättä'. Tule itse, ja tämä sydän, nämä ovet, jotka ovat suljetut jokaiselta muulta maalliselta olennotta, aukeavat sinulle ja sinun suruillesi. Ja nyt voit mennä!"

Hän päästi suitset kädestään, ja nuori neito ratsasti tiehensä, lausuttuaan kiitoksensa tuolle eriskummalliselle olennotta siinä määrin kuin hämmästys, joka valtasi tytön mielen hänen kuullessaan kääpiön kummat sanat, sen salli. Ratsastaessaankin silmäsi hän vielä usean kerran taakseen kääpiöön, joka oli jäänyt seisomaan asuntonsa kynnykselle, seuraten hänkin puolestaan neidon kulkua kankaan poikki Ellieslaw'n linnaa kohti, kunnes ratsuseurue peittyi mäen taakse.

Muut neitokset kertoivat sillä välin leikkiä laskien eriskummallisesta keskustelustaan Mucklestane-Moorin kuuluisan noidan kanssa.

"Kylläpä Isabella anastaa aina kaiken onnen omakseen, niin hyvin kotona kuin vieraisakin paikoissa! Hänen haukkansa iskee aina teereen — hänen silmänsä ampuvat suoraan nuorten herrojen sydämeen — hänen ystäväillään ja sukulaisneidoillaan ei ole lainkaan mahdollisuuksia. Eipä edes noita voi varjella itseään hänen viehätöksensä taikavoimaa vastaan. Pitäisi sinun, Isabella kulta, toki luopua tuosta yksinoikeudestasi, tai ainakin perustaa kauppa ja myydä pois kaikki, mitä et kuitenkaan huoli käyttää omiin tarpeisiisi."

"Sinä saat sen kaiken", vastasi neiti Vere, "vieläpä noidankin kaupanpäällisiksi sangen huokealla hinnalla."

"Ei! Nancy saa noidan", sanoi neiti Ilderton, "oman vaillinaisuutensa täytteeksi; hän ei juuri ole loitsijain sukua, niinkuin kyllä tiedätte."

"Hyvänen aika, siskoseni!" vastasi nuorempi neiti Ilderton. "Mitä minä tekisin tuolla peloittavalla hirviöllä! Minä suljin silmäni heti kun kerran olin häneen katsahtanut: mutta kuitenkin, tuntuu aivan siltä kuin vieläkin näkisin hänet, vaikka puristin silmäluomeni kiinni niin tarkasti kuin mahdollista."

"Sääli", virkkoi sisar. "Valitsepas, Nancy, kaikin mokomin itsellesi ihailija, jonka puutteet saadaan peitettyksi sulkemalla silmät. No, sittenpä täytynee minun itseni ottaa hänet, arvelen minä, ja pistää hänet äidin porsliinikaappiin näytteeksi, että Skotlanti on voinut luoda maan tomusta tehdyn kummituksen, joka on kymmentuhatta vertaa julmempi kaikkia niitä, jotka Kantonin ja Pekingin mestarien hirviöitä keksivä mielikuvitus on valanut porsliinista kuolemattomiksi ihmeiksi."

"Tämä mies", virkkoi neiti Vere, "on niin sääliittävä, etten voi yhtä helposti kuin tavallisesti nauraa sinun leikkipuheillesi, Lucy. Jos hänellä ei ole varoja, niin kuinka hän voi elää tässä autiossa paikassa ja tulla toimeen kaukana kaikista muista ihmisistä? Ja jos hänellä on varoja, niin että hän silloin tällöin voi saada tarpeellisia apumiehiä, niin eikö jo se luulo, että hänellä on niitä, viekoittele jotakuta meidän rauhatonta naapuriamme murhaamaan ja ryöstämään hänet?"

"Mutta ethän muista, että ihmiset sanovat häntä noidaksi", sanoi Nancy Ilderton.

"Ja jos pahalaismainen noitataito pettäisi hänet", lisäsi sisar, "niin minä käskisin hänen vain turvautua luonnolliseen taikaansa ja pistää ovesta tai ikkunasta ulos muodottoman päänsä sekä nuo kauheat kasvonsa aivan päällekkärajien silmien eteen. Tuskinpa rohkeinkaan rosvo, joka ikinä on täällä ratsastanut, kestäisi enempää kuin yhden ainoan silmäyksen. Ohoh, soisinpa että saisit tuon hänen gorgonin päänsä lainaksi, vaikkapa vain puoleksi tunniksi."

"Mitä varten, Lucy?" kysyi neiti Vere.

"Oi, minä peloittaisin pois teidän kodistanne tuon yrmeän, jäykän ja röyhkeän Sir Frederick Langleyn, jota sinun isäsi niin suuresti suosii, mutta sinä itse et lainkaan. Minä vakuutan olevani koko elinaikani kiitollinen noidalle senkin vuoksi, että me nyt erottuamme hänen tähtensä muusta seurasta pääsimme toki puoleksi tunniksi näkemästä tuota herraa."

"Mitäpä sitten siihen sanoisit", kuiskasi neiti Vere hiljaisella äänellä, jottei nuorempi sisar häntä

kuulisi (sillä tämä ratsasti nyt heidän edellään, kun kaidalla polulla ei ollut tilaa kolmelle hevoselle rinnakkain), "mitäpä siihen sanoisit, Lucy kultaseni, jos sinun pitäisi kärsiä hänen seuraansa koko elinaikasi?"

"Mitäkö sanoisin? Minä sanoisin: Ei, ei, ei! kolme kertaa, joka kerran yhä kovemmalla äänellä, kunnes se kuuluisi aina Carlisleen asti."

"Ja Sir Frederick sanoisi siihen, että yhdeksäntoista kieltä merkitsee samaa kuin puoli suostumusta."

"Se", vastasi Lucy-neiti, "riippuu kokonaan siitä, millä lailla nuo kiellot sanotaan. Minun kieltöni ei ilmaisisi rahtuakaan myönnytystä, sen lupaan sinulle."

"Mutta jos sinun isäsi", jatkoi neiti Vere, "sanoisi näin: Tee niin — tai —"

"Niin minä uskaltaisin antaa tuon tai-sanan perästä tulla mitä tahansa, vaikka hän olisikin julmin, mistä koskaan on kerrottu, ja toteuttaisi lauseen toisen osan."

"Entä jos hän uhkaisi lähettää sinut katolisen tädin, abbedissan, luo, luostariin?"

"Sitten minä uhkaisin hankkia hänelle protestanttisen vävyn, ja olisin iloinen, kun saisin niin hyvän tilaisuuden olla tottelematon uskonnollisten syiden tähden. Ja nyt kun Nancyn korvat eivät ole kuulemassa, niin anna minun aivan vakavasti sanoa sinulle, että minun ymmärtääkseni niin hyvin Jumala kuin ihmisetkin suovat sinulle anteeksi, jos kaikilla mahdollisilla keinoilla vastustat tätä luonnotonta avioliittoa. Tuommoinen röyhkeä, umpimielinen, kunnianhimoinen mies, joka salassa vehkeilee kuningasta vastaan — joka on kaikkialla pahassa huudossa saituudestaan ja tylyydestään — on ilkeä vanhemmilleen, ilkeä veljilleen ja sisarilleen, ilkeä ja kitsas kaikille sukulaisilleen — Isabella, ennen minä menisin kuolemaan kuin semmoiselle miehelle puolisosksi."

"Älä anna tällaisia neuvoja isäni kuullen", virkkoi neiti Vere, "muuten, Lucy kulta, saisit paikalla sanoa jäähyväiset Ellieslaw'n kartanolle."

"Ja jäähyväiset Ellieslaw'n kartanolle sanoisin aivan mielelläni heti paikalla", jatkoi ystävä, "kun vain näkisin sinun onnellisesti pääsevän pois sieltä jonkun lempeämmän suojelijan turvissa kuin sen, minkä luonto on sinulle suonut. Voi, jos minun isä-parkani olisi vielä entisissä voimissaan, kuinka mielellään olisi hän ottanut sinut kotiinsa ja suojelukseensa, kunnes tämä naurettava ja julma vaino olisi mennyt ohitse."

"Minä kiittäisin Jumalaa, jos niin voisi tapahtua, Lucy kultaseni!" vastasi Isabella. "Mutta pelkäänpä pahasti, että isäsi ei sairaalloisena millään muotoa voisi suojella minua niitä keinoja vastaan, joilla heti yritettäisiin saada minut, pakolais-parka, takaisin."

"Sitä pelkään minäkin, tosiaan", sanoi neiti Ilderton, "mutta ajatelkaamme ja keksikäämme jokin keino. Nyt kun sinun isäsi ja hänen vieraidensa kaikki ajatukset ja tuumat näkyvät keskittyneen johonkin salaiseen vehkeilyyn — päättäen siitä, että sanansaattajia tulee ja menee vähän väliä, että outoja naamoja ilmaantuu ja jälleen katoaa kenenkään ilmoittamatta tänne heidän nimiänsä, että aseita kootaan ja puhdistellaan, että jokainen miehenpuoli koko kartanossa näyttää olevan hirveässä huoleessa ja puuhassa — niin kenties ei olisi aivan mahdotonta — paitsi ainoastaan siinä tapauksessa, että meidät pantaisiin kovin ahtaalle — että mekin suunnittelisimme puolestamme oman pikkuisen salajuonemme. Minä toivon, etteivät herrat ole anastaneet yksinomaisuudekseen aivan kaikkea kavaluutta, ja tiedänpä yhden liittolaisen, joka mielellään saisi yhtyä meidän tuumiimme."

"Et toki tarkoita Nancya?"

"Enpä millään muotoa!" sanoi neiti Ilderton. "Nancy on erinomaisen hyvä tyttö ja rakastaa sinua hartaasti; mutta ei hänestä ole salaliittolaiseksi — hän on yhtä typerä siihen kuin Renault ja kaikki muut alemmat salaliittolaiset 'Pelastetussa Venetsiassa.' Ei, se, jota tarkoitan, on Jaffier'n kaltainen, tai Pierren, jos se osa on enemmän sinulle mieleen. Mutta vaikka tiedänkin sinun siitä ilahtuvan, peloittaa minua myös, että mainitsemalla sen nimen samalla sinua myös suututan. Etkö voi jo arvata? Jotakin kotkan ja kallion tapaista^[8] — ei se merkitse kotkaa englanninkielellä, vaan hyvinkin sinnepäin meidän skotlantilaisten murteella."

"Et toki tarkoittane nuorta Earnscliffiä, Lucy?" virkkoi neiti Vere lentäen tulipunaiseksi.

"Ketä muuta sitten tarkoittaisin?" sanoi Lucy. "Jaffiereitä ja Pierrejä on hyvin harvassa tässä maassa, luullakseni, vaikka kyllä saattaisi löytyä tarpeeksi sekä Renaulteja että Bedamareja."

"Kuinka saatat puhua tuollaisia hullutuksia, Lucy? Nuo näytelmät ja romaanit ovat nähtävästi panneet pääsi aivan pyörälle. Tiedäthän sinä, että puhumattakaan isäni suostumuksesta, jota ilman en koskaan tahdo mennä naimisiin, ja jota se, ketä sinä tarkoitat, ei ikipäivinä voi saada — puhumattakaan siitä, ettemme tiedä mitään nuoren Earnscliffin tunteista, paitsi mitä oma vilkas mielikuvituksesi on pannut kokoon — tiedäthän että kaiken sen lisäksi on vielä tuo onneton kahakka!"

"Jossa hänen isänsä sai surmansa?" virkkoi Lucy. "Johan siitä on kulunut hyvin pitkä aika, ja eihän toki toivottavasti nyt enää eletä tuolla verivihollisuuden aikakaudella, jolloin kahden suvun välinen riita meni perintönä isästä poikaan aivankuin espanjalaisessa shakkipelissä, ja jolloin joka miespolven aikana tehtiin murha tai kaksikin ainoastaan senvuoksi, ettei vihamielisyys katoaisi. Nykyisinä aikoina on riitojemme laita sama kuin vaatteittemme; me leikkaamme ne itseämme varten ja kulutamme ne loppuun omalla elinajallamme. Meille ei tule mieleenkään vihata esisiemme vihollisia sen enempä kuin ajattelisimme käyttää heidän vanhoja nuttujansa ja polvihousujaan."

"Sinä puhut kovin kevytmielisesti tästä asiasta, Lucy", vastasi neiti Vere.

"En suinkaan, Isabella kultani", sanoi Lucy. "Ajattelehan toki, että isäsi tosin oli mukana tuossa onnettomassa kahakassa, mutta ei silti ole todistettu, että hän olisi iskenyt kuolinhaavaan. Paitsi sitä, vaikka kahden suvun välillä olisi verta vuodatettukin, niin ei se millään muotoa estänyt perästäpäin tapahtuvia naimisliittoja; päinvastoin annettiin usein tytär taikka sisar sovinnon pantiksi. Sinä naurat minun romaaniintuntemukselleni, mutta voin vakuuttaa sinulle, että jos sinusta kirjoitettaisiin romaani, jommoisia on kirjoitettu paljoa vähemmänkin sitä ansaitsevista ja vähemmän onnettomista neidoista, niin älykäs lukija kohta arvaisi, että sinut on määrätty Earnscliffin mielitietyksi ja puolisoiksi päättäen juuri tuosta esteestä, jota sinä luulet voittamattomaksi."

"Mutta meillä ei ole tekemistä romaanien, vaan surullisten tosiasioiden kanssa, sillä tuossa on Ellieslaw'n kartano."

"Ja portilla seisoo Sir Frederick Langley toivoen saavansa auttaa näitä aatelisneitosia alas hevosen selästä. Mutta yhtä mielelläni minä antaisin sammakon koskettaa kättäni; hän on saava minulta pitkän nenän, sillä minä otan vanhan tallirengin, Horsingtonin, kavaljeerikseni."

Näin sanoen vilkas nuori neito sivalsi ruoskalla hevossensa täyteen vauhtiin, nyökäytti ohikiitäessään pahankurisesti päätään Sir Frederickille, joka juuri valmistautui ottamaan käsiinsä hänen hevossensa suitsia, ajaa karautti edemmäksi ja hyppäsi vanhan tallirengin syliin. Mielellään olisi Isabellakin tehnyt samoin, jos vain olisi uskaltanut. Mutta hänen isänsä seisoi aivan lähellä, ja suuttumus synkensi jo hänen kasvojaan, jotka olivat ikäänkuin luodut ilmaisemaan vain tyyliä tunteita, ja neidon täytyi siis vasten tahtoaan antautua vastenmielisen kosijansa autettavaksi.

V LUKU

Älköön meitä, jotka olemme yön henkivartijoita, sanottako päivävarkaiksi; meidän nimemme olkoon: Dianan metsäherrat, hämärän ritarit, kuun kultapojat.

Henrik IV. I näytös.

Loppupuolen sitä päivää, jona nuoret neitokset kävivät erakon puheilla, oli tämä viettänyt kasvitarhansa aitauksen sisäpuolella. Illalla hän kuitenkin taas istui tavallisella istuinkivellänsä. Aurinko laski punaisena vyöryvien pilviaaltojen ympäröimänä heittäen synkän valon kankaan yli ja tehden purppurankarvaiseksi tuon leveän, lakeitten harjujen jakson, joka piiritti tätä autiota seutua. Kääpiö istui katsellen pilviä, jotka tihenevien usvien yläpuolella mustenivat mustenemistaan, ja kun uppoavan valonantajan leveä, synkkä säde valaisi kokonaan tuon yksinäisen, muodottoman hahmon, olisi häntä hyvin voinut luulla nousevan rajuilman haltiaksi tai manalasta nousseksi kummitukseksi, jonka rajuilman maanalaiset enteet olivat kutsuneet esiin manteren pohjaperukoista. Näin hän istui yhä vielä, synkät silmät luotuina pimenevää, mustenevaa taivaanrantaan kohti, kun eräs ratsumies läheni häntä joutuisasti ja seisahduttaen hevossensa, ikäänkuin suodakseen sille huoahamisen tilaisuuden, teki erakolle jonkinlaisen kumarruksen, joka ilmaisi sekä hävyttömyyttä että hämillisyyttä.

Mies oli laihavartaloinen, pitkä ja hoikka, mutta kuitenkin silmännähtävästi voimakas, vahvaluinen ja jäntevä. Hänestä näkyi, että hän oli kaiken ikänsä ollut sellaisessa kovassa liikunnossa, joka estää ihmisruumiin paisumasta lihavaksi, mutta karkaisee ja vahvistaa jäntereitä. Hänen teräväkulmaisissa, ahavoituneissa, pisamaisissa kasvoissaan kuvastui pahaa, uhkaavaa väkivaltaisuutta, hävyttömyyttä, sekä kavaluutta, jotka kukin vuorostansa vaihdellen olivat niissä etualalla. Hiekankarvainen tukka ja punertavat kulmakarvat, joiden alta terävät, harmaat silmät tuijottivat, tekivät ratsumiehen pahaa ennustavan ulkomuodon täydelliseksi. Satulataskuissaan hänellä oli pistoolipari, toinen pari pisti esiin yön takaa, vaikka hän oli koettanut peittää sen napittamalla nutturansa. Päässä oli miehellä ruosteinen teräskypärä. Hänen varustukseensa kuului sitä paitsi vielä jokseenkin vanhanmuotoinen nahkatakki, kintaat, joista oikeanpuolinen oli peitetty pienillä rautasuomuksilla niinkuin ritariajan muinaiset rautakintaat, sekä pitkä miekka.

"Vai niin", lausui kääpiö, "murha ja ryöstö ovat taas liikkeellä hevosen selässä."

"Hevosen selässäkö?" kysyi rosvo. "Kyllä, kyllä, Elshie, sinun lääkärintaitosi on nostanut minut jälleen kelpo raudikkoni selkään."

"Entä kaikki parantumisvalat, joita sairastuoteellasi vannoit, joko ne ovat unohdetut?"

"Kaikki ne ovat haihtuneet putipuhtaiksi yhdessä vesiryppyjen ja rohtojen kanssa", vastasi taudistaan tointunut häpeämättä. "Tiedäthän, Elshie, koska sinun sanotaan olevan läheisessä tuttavuudessa sen pojan kanssa:

"Kun piru on sairas, piru munkiks tulla vois,
kun piru on terve, piruko munkkina enää ois!"

"Sinä puhut totta", lausui erakko. "Yhtä hyvin saattaisi susi luopua verenheimostaan taikka korppi haaskan hakemisestaan kuin sinä noista riivatuista rosvontöistäsi."

"Entä sitten! Mitä minun sitten pitäisi tehdä? Se kuuluu synnyinnäisesti luonteeseeni, se on ytimissäni ja veressäni. Ovathan Westburnflatin pojat kymmenessä miespolvessa olleet ryöstäjä ja rosvoja. He ovat aina juoneet kelpo lailla, eläneet rennosti, kovasti kostaneet pienetkin loukkaukset, eikä voitosta ole koskaan ollut puutetta!"

"Niin aivan, ja sinä oletkin yhtä ilmeinen susi", virkkoi kääpiö, "kuin joku nelijalkainenkin, joka on hypännyt lammastarhan aidan yli yön aikana. Millä helvetin asialla nyt taas lienet?"

"Eikö sinun ennustustaitosi sano sitä sinulle?"

"Sen verran minä tiedän", lausui kääpiö, "että sinun aikomuksesi on paha, että sinun tekosi on vieläkin pahempi, ja että asian lopputulos on kaikista pahin."

"Ja sinä pidät minusta juuri sentähden sitä enemmän, eikö totta, Elshie ukko?" kysyi rosvo.
"Ainahan sinä olet niin sanonut."

"Minulla on syytä", sanoi erakko, "rakastaa kaikkia, jotka ovat ihmisveljiensä vitsauksena, ja sinä olet oikein verinen vitsaus."

"Ei, en minä tunnusta itseäni siihen syyppääksi, en ole koskaan 'verinen', paitsi jos vastarintaan rupeavat, sillä vastarinta nostaa ihmisen harjan pystyyn, niinkuin tiedät. Ja tämä tässä ei nyt suinkaan ole mikään suuri asia — aionpa vain karsia hiukan helttää kukkopojalta, joka on vähän liian kovaa kiekahnut."

"Nuorelta Earnscliffiltäkö?" virkkoi erakko osoittaen hiukan tunnetta.

"Ei, ei nuorelta Earnscliffiltä — ei nuorelta Earnscliffiltä *vielä*, vaikka hänenkin vuoronsa voi tulla, jollei hän varo itseään ja korjaa luitaan tuohon kaupunkiluolaansa, missä hän olisi parhaiten paikallaan, ja jollei hän lakkaa maleksimasta näillä seuduilla tappaen sukupuuttoon viimeisetkin metsäkauriit, ja jos hän yhä edelleen on olevinaan rauhantuomarina ja kirjoittelee paperilippuja Vanhan Savupesän^[9] suurille herroille kertoen maan muka rauhattomasta tilasta. Varokoon hän vain itseään!"

"Sitten retkesi varmaan tarkoittaa Heugh-footin Hobbietta", sanoi Elshie. "Mitä vahinkoa se poika on sinulle tehnyt?"

"Vahinkoa? Eipä juuri vahinkoa — mutta hän kehuu minun jääneen pois palloleikistä laskiaisaittona senvuoksi, että muka häntä pelkäsin, vaikka minä vain vältin pitäjän vallesmannia, sillä hänellä oli minulle vangitsemiskäskey. Kyllähän minä puoleni pidän Hobbietta ja koko hänen heimoaan vastaan. Mutta en minä niin paljon siitäkään huoli, tahtoisin vain opettaa hänelle, ettei saa antaa kielensä ohjattomasti liikkua, kun on paremmista miehistä puhe. Toivonpa, että häneltä ennen huomisaamua on paras sulka siivistä karissut. Hyvästi nyt vain, Elshie; muutamat sukkelat pojat odottavat minua tuolla vuoren juurella. Minä poikkean tänne taas palatessani ja tuon sinulle tuomisiksi hauskan tarinan palkinnoksi lääkkeistäsi."

Ennen kuin kääpiö sai vastauksen suustansa oli Westburnflatin rosvo jo kannustanut hevostaan. Ratsu säikähti yhtä niistä kivistä, jotka olivat hajallaan kankaalla, ja harppasi tienlaitaan. Ratsastaja rupesi nyt hillitsemättä ja armotta kaivamaan sen kupeita kannuksillaan. Hevonen vimmastui, alkoi karata pystyyn, potkaista, viskautua maahan, hypätä ylös, kaikki neljä kaviota yhtäkaa ilmassa, aivan kuin hirvi. Kaikki oli turhaa; leppymätön ratsumies istui selässä ikäänkuin hän olisi siihen kiinnikasvanut ja lyhyen, vaikka rajun taistelun perästä hän sai hevosen pakotetuksi jatkamaan kulkuaan pitkin tietä semmoisella vauhdilla, että hän pian katosi erakon näkyvistä.

"Tuolla ilkimyksellä", huusi kääpiö, "tuolla kylmäverisellä, kovasydämisellä, armottomalla rosvolla, tuolla konnalla, jonka mielessä ei ole sijaa muille kuin rikollisille ajatuksille, hänellä on kyllin suonia ja jäntereitä, kyllin voimaa ja kätevyyttä, pakottaakseen paljoa jalomman olennon viemään hänet sille paikalle, missä hän aikoo tehdä pahat tekonsa. Ja minulta, jos minun päähäni julohtaisi se hullu ajatus, että tahtoisin varoittaa hänen onnetonta uhriaan ja pelastaa turvattoman perhekunnan, minulta jäisivät hyvät aikeeni toimeenpanematta siitä syystä, että minun vaivaisuuteni kahlitsee minut tänne! — Mutta miksi soisinkaan, että asian laita olisi toisin? Mitä tekemistä on minun tarhapöllöäänelläni, muodottomalla vartalollani tai rumilla kasvoillani luonnon kauniimpien luomien kanssa? Voivatko ihmiset silloinkaan, kun he ottavat vastaan apuni, olla näyttämättä kauhuansa, joka karkoittaa heidät luotani, tai inhoansa, jota he turhaan koettavat peittää? Ja mitä minä välitän sukukunnasta, joka sanoo minua äpäräksi ja vaihdokkaaksi ja aina on sellaisena minua kohdellut? Ei! Kaiken kiittämättömyyden kautta, jota olen niin ylenmäärin kokenut — kaikkien vääryyksiensä kautta, joita minulle on tehty — vankeuteni, kahleitteni, piiskanjälkieni kautta vannon, että tahdon masentaa kaikki rinnassani niskoittelevat säälin tunteet. En tahdo enää olla niin hullu kuin tähän asti enkä luovu enää periaatteistani joka kerta, kun minun tunteisiini vedotaan; ikäänkuin minä, jolle ei kukaan osoita koskaan ystävyyttä, olisin pakotettu olemaan muille ystävällinen. Ajakoon vain kohtalo viikatevaunuillaan hämmästyneen ja vapisevan ihmiskunnan yli! Minäkö olisin niin hullu, että viskaisin tämän vaivaisen ruumiini, tämän muodottoman ihmishahmon tyngän sen vaunujen pyörien eteen, siksi että kääpiö, noita, köyryselkä voisi pelastaa turmiosta jonkun kauniimman muodon tahi väkevemmän vartalon ja että koko maailma saisi taputella käsiään ja iloita semmoisesta hyvästä vaihtokaupasta? Ei, en koskaan! — Ja kuitenkin tämä Elliot — tämä Hobbie on niin nuori, niin rivakka, niin suora, niin — en tahdo ajatella häntä. En voisi auttaa häntä, vaikka tahtoisinkin, ja minä olen päättänyt — lujasti päättänyt, etten tahdokaan auttaa häntä, jos hänen pelastuksensa riippuisi minun tahdostani!"

Näin päätettyään tämän yksinpuhelunsa, hän meni mökkiinsä päästäkseen suojaan myrskyn tieltä, joka joutuisasti läheni ja nyt jo alkoi viskata järeitä, raskaita sadekarpaloita. Auringon viimeiset säteet peittyivät nyt kokonaan ja kaksi, kolme kertaa aivan peräkkäin jyrähti kaukainen ukkonen, johon kaiku vastasi useampaan kertaan vuoren kupeilta ikäänkuin suuri sota olisi syttynyt.

VI LUKU

Varo vuorten kotka sä valtiuttas,
En säästä sun parhaita sulkasias!
Kun pesälles taas tulet, tyhjä se on,
Noki musta vain paikkaa näyttävi sen,
Ja hurjana on emo poikasien.

Campbell.

Koko yö oli pilvinen ja myrskyinen; mutta aamu koitti ikäänkuin virkistyneenä sateesta. Myöskin Mucklestane-Moorin avarat, lakeat, karut kanervikot ja niiden välillä olevat mutaiset vesilätäköt ikäänkuin hymyilivät kirkkaassa päivänpaisteessa aivan niinkuin iloinen mieli voi luoda selittämätöntä suloutta rumimpaankin ihmismuotoon. Kanerva oli juuri parhaassa, koreimmassa kukoistuksessaan. Mehiläiset, joita erakko oli ruvennut hoitamaan muiden maalaisaskareittensa ohessa, olivat liikkeellä ja lennossa, täyttäen ilman utteralla surisemisellaan. Kun vanhus astui ulos matalasta mökistään, tulivat molemmat vuohet häntä vastaan ja nuolivat hänen käsiänsä kiittäen heinistä, joita hän toi heille puutarhastaan. "Te ette ainakaan", lausui hän, "te ette ainakaan erota kauneutta tai rumuutta ulkonäössä, eikä se voi teidän tunnettanne hyväntekijää kohtaan muuttaa — te katselisitte ihanintakin, parhaan mestarin veistämää kuvaa välinpitämättömästi tai peläten, jos se olisi edessänne tämän muodottoman kummituksen sijasta, jonka palvelukseen te olette tottuneet! Milloin minä vielä maailmassa eläessäni sain siellä tällamoista kiitollisuutta palkinnokseni? Ei — palvelija, jonka minä lapsuudesta asti olin kasvattanut, irvisteli minulle niin pian kuin hän vain pääsi selkäni taakse; ystävä, jota olin tukenut varoillani ja jonka hyväksi vielä olin tahrannut — (hän keskeytti äkkiä puheensa vavahtaen) — hänenkin mielestään mielipuohten seura, kaikenlaiset häpäisevät pakotuskeinot, puute ja kurjuus olivat minulle sopivampia kuin elämä muiden ihmisten keskuudessa. Hubert on ainoa — ja Hubertkin kerran varmaan jättää minut. Kaikki ovat kuin yhdestä puusta veistetyt, kaikki samaa ilkimysten, itsekkäitten ja kiittämättömien laumaa — konnia, jotka Jumalaa rukoillessansakin tekevät syntiä! Heidän rukouksensakin on vain ulkokultaisuutta, ja niin kova on heidän sydämensä, että he eivät osaa ilman ulkokultaisuutta edes kiittää Jumalaa hänen lämpimästä päivänpaisteestaan ja ihanasta ilmastaan."

Tästä synkkämielisestä yksinpuhelusta herätti hänet hevosen kavioiden kopina, joka kajahti aitauksen toiselta puolen, ja äänekäs, heleä basso, joka lauleli vilkkaasti ja keveällä sydämellä. Laulu kuului:

"Reipas Hobbie Elliot, reipas Hobbie Elliot, hoi!
Reipas Hobbie Elliot, tokko kanssas päästä voi?"

Juuri samalla hetkellä harppasi suuri vinttikoirra erakon aitauksen yli. Niinkuin metsästäjät näillä autoilla seuduilla hyvin tietävät, ovat vuohet näöltään ja hajultaan niin likeistä sukua niille metsän eläimille, joita koirat tavallisesti pyydystävät, että parhaitenkin opetetut koirat joskus saattavat käydä mainittujen kotieläinten kimpvuun. Puheena oleva koira hyökkäsiikin kohta maahan ja rupeasi kirstumaan yhtä erakon vuohista, eikä Hobbie Elliot, joka varta vasten hyppäsi alas hevosen selästä ja riensi paikalle, saanut tuota viatonta elukkaa irti apulaisensa kynsistä ennen kuin se jo oli kuolemaisillaan. Kääpiö katseli hetken aikaa kuolevan lemmikkinsä tuskallista väännähtelemistä, kunnes vuohi parka kuolinkamppailussaan nytkähdellen ja vavahdellen ojensi jäsenensä suoraksi. Silloin hän puhkesi raivonpuuskaan, vetäisi tupesta pitkän, terävän puukon eli tikarin, joka hänellä oli päällysviittansa alla, ja oli iskemäisillään koiraa, kun Hobbie huomasi sen, tarttui hänen käteensä ja huudahti: "Anna tuon koiran olla, mies — anna tuon koiran olla! — Ei Killbuckia saa tuolla lailla kohdella!"

Kääpiön vimma kääntyi nyt nuorta talonpoikaa vastaan; äkillisellä tempauksella, paljoa voimakkaammalla kuin mitä Hobbie olisi arvannut tällamoisen olennon puolelta odottaa, irroitti hän ranteensa ja ojensi tikarin vastustajansa sydäntä kohti. Kaikki tapahtui yhdessä silmänräpäyksessä, ja vimmastunut erakko olisi estämättä saanut toteuttaa kostonsa pistämällä aseensa Elliotin rintaan, jollei oma sisällinen tunne äkkiä olisi hillinnyt häntä ja pakottanut häntä viskaamaan veistä kauas luotansa.

"Ei", huusi hän, ehdoin tahdoin ryöstettyään itseltään välikappaleen, jolla hän olisi voinut tyydyttää kostonhimonsa, "ei toista kertaa enää — ei toista kertaa!"

Hobbie peräytyi askeleen tai kaksi, peräti hämillään ja hämmästyksissään, kun noin suuri vaara oli uhannut häntä ulkonäöltään niin halvan olennon puolelta.

"Paholaisen voima ja vimma tuossa ruumiintyngässä onkin!" ne olivat ensi sanat, jotka hänen suustansa pääsivät, ja sitten hän pyysi anteeksi onnettomuutta, joka oli ollut syynä heidän eripuraisuuteensa. "En tahdo väittää Killbuckia aivan syyttömäksi ja tietysti minulla on yhtä paha mieli, Elshie, kuin sinullakin, siitä että tapaturma sattui. Mutta lähetän sinulle, mies, kaksi vuolta ja kaksi lihavaa uuhta lisäksi, jotta vääräys tulisi korvatuksi. Sinun kaltaisesi viisaan miehen ei pitäisi kantaa vihaa järjetöntä luontokappaleparkaa kohtaan. Tiedäthän sen, että vuohi ja metsäkauris ovat serkuksia, joten koira oikeastaan vain seurasi luontoaan. Jos se olisi ollut pieni karitsa, niin siinä olisi ollut enemmän moittimisen syytä. Sinulla pitäisikin olla lampaita, Elshie, eikä vuohia, täällä missä on niin paljon koiria liikkeellä — mutta minä lähetän sinulle kumpaakin lajia."

"Heittiö!" sanoi erakko, "sinun julmuutesi on surmannut toisen niistä kahdesta ainoasta olennosta

koko maailmassa, jotka minua rakkaudella katselivat!"

"Hyvä, Elshie!" vastasi Elliot. "Minulla on paha mieli siitä, että sinulla on syytä näin puhua; sillä tosiaankaan se ei tapahtunut minun tahdostani. Vaan olisi minun sentään, totta tosiaan, pitänyt muistaa sinun vuohesi ja panna koirat kahleisiin. Mieluummin ne olisivat saaneet repiä parhaan pässin minun lammastarhastani. Kuules nyt, vanhus, sovitaan pois vain ja anna minulle anteeksi! Minua tämä asia surettaa yhtä paljon kuin sinuakin — mutta minä olen kihlannut morsiamen, katsopas, ja siinä syy, luulenpa, etten voi mitään muuta muistaakaan. Molemmat veikkoni kuljettavat parasta aikaa reellä hää-ateriaa, ainakin runsasta osaa siitä, Ratsumiehen vuorijonoa myöten, kolmea kelpo metsäkaurista, parhaita mitkä koskaan ovat hypelleet Dallomlea-vuorella, niinkuin laulussa lauletaan. Niitä ei voitu tuoda suoraa tietä alas hyllyilevien soitten tähden. Minä lähettäisin sinullekin paistinpalan, mutta sinä panisit sen kenties pahaksi, sillä Killbuck on saanut ne kiinni."

Tätä pitkää puhetta, jolla hyväntahtoinen rajalainen koetti kaikin keinoin lepyttää suuttunutta kääpiötä, tämä kuunteli silmät maahan luotuina, ikäänkuin syviin mietteihin vajonneena, ja puhkesi viimein sanoihin: "Luontoko? — Aivan niin, onhan se tosiaankin luonnon tavallista menoa. Väkevät iskevät kiinni ja kuristavat heikot; rikkaat sortavat ja ryöstävät köyhiä; onnelliset (ne nimittäin, jotka ovat niin hupsuja, että luulevat itseään onnellisiksi) loukkaavat onnettomia ja vievät kurjalta hänen ainoankin lohdutuksensa. Mene tiehesi, sinä, joka olet antanut vielä lisää tuskaa jo ennestäänkin onnettomimmalle kaikista ihmis-olentoista — sinä, joka minulta olet hävittänyt sen, jota jo puoleksi pidin lohdutuksenani. Mene tiehesi ja nauti sitä iloa, joka on sinulle kodissasi varattu!"

"Mielelläni", sanoi Hobbie, "veisin sinutkin kanssani, mies, jos vain sanallakin sanoisit, että sinua huvittaisi olla maanantaina minun häissäni. Hääjoukossa ratsastaa sata pulskaa Elliotia — semmoista saattoa ei ole nähty vanhan Preakintowerin Martin ajoista asti. — Minä voin lähettää hakemaan sinua reellä ja siivolla ponihevosella."

"Kutsutko sinä minut tuon halvan lauman seuraan?" kysyi erakko äänellä, joka ilmaisi suurta inhoa.

"Halvanko?" vastasi Elliot. "Eipä niinkään halvan — Ellioteja on jo kauan aikaa pidetty hyväsuikuisina!"

"Pois! Mene tiehesi!" huusi kääpiö taas. "Tulkoon sinun osaksesi siellä yhtä haikea suru kuin se, jonka jätät tänne minun seurakumppanikseni! Vaikka en voikaan itse seurata sinua, niin saadaan nähdä, voinetko välttää sitä, mitä minun seurakumppanini, viha ja viheliäisyys, ovat jo vieneet sinun asuntosi kynnykselle."

"Kuule, älä puhu sillä lailla", sanoi Hobbie. "Sinä tiedät itse, Elshie, ettei kukaan luule sinun suovan mitään hyvää ihmisille — kuule sentähden nyt vain yksi sana: — sinä olet toivottanut koko joukon pahaa minulle ja minun omaisilleni. Jos nyt joku onnettomuus tapahtuu Gracelle, josta Jumala varjelkoon, taikka minulle, taikkapa tälle järjettömälle pentuparalle; tai jos joku tapaturma ja vahinko kohtaa minun ruumistani, rahojani tai muita varojani, niin en silloin unohda, mistä päin se on minulle tullut!"

"Pois, talonpoika!" huusi kääpiö. "Pois kotiin! Pois kotiin, ja muista minua, kun näet mitä sinulle on tapahtunut!"

"No, no", virkkoi Hobbie nousten hevosen selkään, "ei kannata väitellä vaivaisten kanssa, ne ovat aina vihaisella tuulella. Mutta yhden asian minä sinulle sentään tahdon sanoa, naapuri; jos Grace Armstrongin laita ei ole hyvä, niin saat minulta aika löylytyksen, mikäli vain yksikin tervatynnyri löytyy seitsemän pitäjän piiristä!"

Näin sanoen hän ratsasti tiehensä, ja Elshie, katsottuaan hänen jälkeensä naurahti vihaisesti ja ylenkatseellisesti, otti lapion sekä kuokan ja rupesi kaivamaan hautaa surmatulle lemmikilleen.

Hiljainen vihellys ja sanat: "Sh, Elshie, sh!" keskeyttivät hänen surullisen työnsä. Hän katsahti ylös, ja Westburnflatin Ruskea Rosvo seisoj hänen edessään. Niinkuin Banquon murhaajalla oli tälläkin verta kasvoissaan, verta kannustensa pyörissä sekä uuvuksiin ajetun hevosen kupeissa.

"Mitä nyt, rosvo?" kysyi kääpiö, "onko päivätyösi tehty?"

"On maar", on niinkin, älä sitä epäile, Elshie", vastasi ryöväri. "Kun minä liikun hevosen selässä, niin silloin on minun vihollisillani syytä parkua. Heugh-footissa on tänä aamuna ollut enemmän itkua kuin iloa; siellä on tyhjä ja autio lehmätarha, ja itku sekä parku sorean morsiamen katoamisesta."

"Morsiamenko?"

"Niin, morsiamen. Charles 'Hirtehininen', niinkuin me nimitämme Charles Fosteria Tinning Beckistä, on luvannut säilyttää häntä Cumberlandissa, kunnes myrsky on mennyt ohitse. Tyttö näki ja tunsu minut, kun kahakassa naamio hetkeksi putosi kasvoiltani. Minä pelkään, etten olisi hyvässä turvassa, jos hän saisi tulla tänne takaisin, sillä noita Ellioteja on aina joukko ja he vetävät kaikki yhtä köyttä niin hyvässä kuin pahassakin. Kas, sitäpä varten minä pääasiallisesti tänne tulinkin, kysyäkseni neuvoa, kuinka saisin varmistetuksi tytön?"

"Tahtoisitko sitten murhata hänet?"

"Hm! en, en, sitä en tahdo tehdä, jos vain on muita neuvoja. Mutta sanotaanpa, että muutamat osaavat ovelasti viedä merisatamista ihmisiä Amerikan uudisasutuksille, vieläpä kuuluvat päälliseksi antavan jotain sille, joka tuo sorean tyttösen. Niitä tarvitaan siellä meren takana, naaras-karjaa, ja täällä ei niistä suinkaan ole mitään puutetta. Mutta minä aion paremminkin

pitää huolta tuosta tyttösestä. On näet eräs nainen, joka, vaikka hän onkin parempien ihmisten lapsi, kuitenkin tulee vietäväksi ulkomaille, tahtokoon hän itse tai ei; minäpä arvelen, että voisın antaa hänelle Gracen palvelijaksi mukaan — hän on hyvin kaunis tyttönen. Ja tuleepa tästä Hobbille aika hauska aamu, kun hän saapuu kotiin, ja sekä morsian että kolikot ovat tipotiessään!"

"Vai niin — etkö sinä yhtään surkuttele häntä?"

"Surkuttelisiko hän minua, jos minun täytyisi astua Linnamäelle Jeddartissa?^[10] Mutta on minun kuitenkin hiukan sääli sitä tytön tynkää — saahan Hobbie sentään toisen sijaan, ja sitten vahinko ei ole niin suuri — tyttö kuin tyttö. Ja kuules nyt sinä, joka niin mielelläsi kuulet kerrottavan kahakoista, oletko koskaan kuullut reippaammasta kuin siitä, minkä minä sain toimeen tänä aamuna?"

"Ilma, meri ja tuli", virkkoi kääpiö puhuen itsekseen, "maanjäristys, myrsky, tulivuori, ne kaikki ovat lempeitä ja leppyisiä ihmisen vihan rinnalla. Ja mitä muuta on tämä mies kuin vähän taitavampi muita täyttämään elämänsä tarkoitusta? — Kuules, heittiö, mene taas sinne, mihin olen sinut ennenkin lähettänyt."

"Pehtorinko luokse?"

"Niin, ja sano, että Elshender-erakko käski hänen antaa sinulle rahaa. Mutta, kuule, päästä se tyttö pois vapaana ja vahingoittumattomana. Vie hänet takaisin hänen ystäviensä luo ja ota häneltä vala, ettei hän ilmaise sinun pahaa tekoasi."

"Valako?" arveli Westburnflat. "Mutta entä jos hän rikkoo valansa? Naisilla ei ole hyvä maine sanansa pitämisessä. Sinun kaltaisesi viisaan mielen pitäisi se tietää. Ja vahingoittumattomanako — kukapa voi taata mitä saattaisi tapahtua, jos tyttö jonkin aikaa oleskelisi Tinning Beckissä. Charles 'Hirtehininen' on kovakourainen poika. Mutta jos tuo rahasumma sopisi määrätä kahdeksikymmeneksi kultakolikoksi, niin voisın, luullakseni, varmaan luvata, että tyttö ennen kuin vuorokausi on kulunut on taas ystäviensä seurassa."

Kääpiö otti muistikirjan taskustaan, kirjoitti siihen pari riviä ja repäisi lehden irti. "Mutta kuule, mitä minä sanon! Sinä tiedät, ettet voi minua kavaluudellasi pettää. Jos uskallat olla tottelematon, niin saat siitä varmasti vastata kurjalla hengelläsi."

"Kyllähän minä tiedän", virkkoi heittiö, luoden silmänsä maahan, "että sinulla on suuri valta maan päällä, mistä lienetkin sen saanut. Sinä taidat kaikenlaista, mitä ei kukaan muu ihminen taida, mitä sekä lääkitsemiseen että ennustamiseen tulee. Ja kultakolikot valuvat sateena sinun käskystäsi yhtä tiheään kuin olen nähnyt saarnipuun siementen karisevan jonakuna hallaisena lokakuun aamuna. Kyllä minä tottelen sinua."

"Mene sitten tiehesi, että pääsen sinun inhoittavasta seurastasi."

Rosvo kannusti hevostaan ja ratsasti pois mitään vastaamatta.

Hobbie Elliot oli sillä välin jatkanut kiireesti matkaansa, sillä hän tunsi raskasta ja hämää pelkoa, ikäänkuin ei kaikki olisi kohdallansa, pelkoa, jota ihmiset tavallisesti nimittävät onnettomuuden aavistukseksi. Ennen kuin hän ennätti ylös harjulle, jonne hänen tulonsa näkyi, tuli hänen imettäjänsä vastaan, henkilö, jota siihen aikaan pidettiin suuressa arvossa kaikissa skotlantilaisperheissä, niin hyvin keskisäädysssä kuin myös ylimmissä. Sidettä imettäjän ja imetettävien välillä pidettiin niin rakkaana ja likeisenä, ettei sitä ollut lupa koskaan rikkoa. Ja tavallisesti imettäjä tuli vuosien kuluttua asumaan sen luokse, jota hän oli imettänyt, autellen hiukan koti-askareissa ja saaden kaikenlaisia kunnian- ja arvonosoituksia isäntäväeltänsä. Tuntiessaan Annaplen punaisen hameen ja mustan hilkan Hobbie ei voinut olla itsekseen huudahtamatta: "Mikä tapaturma on nyt voinut saattaa meidän vanhan imettäjämme näin kauaksi kotoa, kun hän ei tavallisesti liikahta pyssynkantamankaan päähän kynnyksiveltä? Niin, voihan hän vain olla marjassa, karpaloita tai mustikoita tai muita sellaisia poimimassa suolta ja kankaalta maanantain pitojen kakkuja ja piirakoita varten. Mutta tuon vihaisen, vanhan helvetinkekäleen sanat eivät lähde minun mielestäni! — Vähinkin asia saattaa minut pelkäämään pahoja sanomia. Voi sinua, Killbuck koiraseni! Eiköhän ollut muuallakin kylliksi metsäkauriita ja vuohia, kun sinun piti mennä juuri hänen elukkansa kimppuun?"

Sillä välin oli Annaple, jonka otsalta koko murhenäytelmä oli luettavissa, tulla hoiperrellut likelle ja tarttunut Hobbien hevosen suitsiin. Akan ulkomuoto ilmaisi niin suurta tuskaa, että Hobbilla ei ollut voimaa tiedustella sen syytä. "Voi voi, minun lapsukaiseni!" vaikeroiti imettäjä. "Älä mene edemmäksi — älä mene edemmäksi — siellä on nähtävänä sellaista, joka voi särkeä jokaisen ihmisen sydämen, saati sitten sinun!"

"Herran Jumalan nimeen, mikä nyt on hätänä?" kysäisi hämmästynyt ratsumies, yrittäen irroittaa suitsia vanhan akan käsistä. "Taivaan tähden, anna minun mennä katsomaan, mikä siellä on hätänä!"

"Voi minua poloista, kun olen elänyt niin kauan, että täytyi nähdä tämäkin päivä! — Koko talo on ilmitulessa, olkiladot kytevinä kekäleinä, ja kaikki karja viety pois. Mutta älä mene edemmäksi — se särkisi sinun nuoren sydämesi, lapseni, kun näkisit, mitä minun vanhat silmäni ovat nähneet tänä aamuna."

"Ja kuka on uskaltanut sen tehdä? Hellitä suitset irti, Annaple — missä on mummoni ja sisareni? — missä on Grace Armstrong? — Herra Jumalani! — tuon noidan sanat soivat yhä korvissani!"

Hän hyppäsi alas hevosen selästä päästäkseen irti Annaplesta ja juosten kiireesti harjun kukkulalle, sai pian omin silmin nähdä sen näyn, jota akka oli hänelle voivotellut. Se olikin tosiaankin sydäntä särkevä näky. Talo, joka hänen lähtiessään oli seisonut yksinäisenä vuoripuron

takana ilmaisten talonpoikaista varallisuutta, oli nyt hävitettynä, mustana rauniona. Kaatuneitten, nokisten seinien seasta tuprusi yhä vielä savua. Turvekasa,^[11] latorivi, navetat täynnä karjaa, koko sen ajan ylämaan talonpojan rikkaus, jota Elliot paralla oli ollut enemmän kuin monella muulla, oli nyt yhtenä ainoana yönä hävitetty tai ryöstetty. Hän seiso i hetkisen liikahtamatta, ja sitten hän huudahti: "Minä olen joutunut häviöön — perikatoon! Mutta viis minä veisaan kaikesta maallisesta rikkaudesta, paha vain, että se tapahtui viikkoa ennen häitämme! Mutta en minä ole lapsi, että istuutuisin tähän ja rupeaisin itkemään. Jos vain tapaan Gracen ja mummoni ja sisareni kaikki tallella, niin voin lähteä sotamieheksi Flanderiin niinkuin isänikin, ja seurata Bellendenin lippua vanhan Buccleuchin johdolla. Kaikissa tapauksissa täytyy minun säilyttää rohkeuteni, muuten se heiltä kokonaan masentuu."

Miehuullisesti astui Hobbie rinnettä alas päätettyään hillitä oman tuskansa ja koettaa lohduttaa muita toivolla, jota hänellä itselläänkään ei ollut. Laakson asukkaat, varsinkin ne, jotka olivat hänen omaa sukuansa, olivat jo tänne kokoontuneet. Nuoret miehet olivat täysissä aseissa ja huusivat kosta, vaikka eivät vielä tietäneet ketä vastaan; vanhempi väki hankki apua onnettomalle perhekunnalle. Annaplen mökki, joka oli alempana puron varrella, jonkin matkan päässä hävityksen paikalta, oli otettu väliaikaiseksi suojaksi vanhalle emännälle sekä hänen tyttärilleen, ja varustettu kaikenlaisilla naapurien antamilla huonekaluilla, sillä sangen vähän oli saatu tulipalosta pelastetuksi.

"Seisommeko täällä koko päivän, miehet", huusi eräs pitkä nuori mies, "ja katsella töllistelemmekö sukulaisemme talon kekäleitä? Jokainen savukiehkura, joka niistä nousee, on meille häpeätahra! — Ylös hevosen selkään ja takaa-ajoon! — Kenellä on täällä lähinnä verikoira?"

"Nuorella Earnscliffillä", vastasi toinen. "Hän on jo aikaa sitten lähtenyt kuuden ratsumiehen kanssa liikkeelle katsomaan, saisiko selvää rosvon jäljistä."

"Lähtekäämme mekin sitten häntä seuraamaan ja nostakaamme seudun kansa kartuttaen joukkoamme pitkin tietä, ja hyökätäkäämme noiden Cumberlandin rosvojen kimppuun! — Ryöstä, polta ja hakkaa päälle! — likimpänä asuvien selkä kirvelköön ensiksi!"

"Sh! pitääkää suunne, te hurjat pojat", lausui eräs vanhus; "te ette tiedä, mitä puhutte. Mitä! Tahtoisitteko nostaa sodan kahden rauhoitetun maan välille?"

"Mitä varten meidän korviimme sitten aina toivotetaan taruja esi-isistämme", vastasi nuori mies, "jos meidän pitää ristissä käsin katsella, kuinka meidän ystäviemme taloja poltetaan poroksi, emmekä saa kohottaa kättämme koston? Meidän esi-isämme eivät luullakseni olisi niin tehneet?"

"Enhän minä väitäkään sitä vastaan, poikaseni, ettekö Hobbielle tehty vahinko olisi kostettava. Mutta meidän pitää ottaa laki avuksemme näinä nykyisinä aikoinamme, Simon", arveli varovaisempi vanha mies.

"Ja sitä paitsi", virkkoi toinen vanhus, "enpä luule enää olevan elossa yhtään miestä, joka tietäisi, mitä sääntöjä on seurattava, kun lähdetään lailliselle ryöstöretkelle rajan toiselle puolelle.^[12] Tom Whittram ne olisi tiennyt, mutta hän kuoli tuona ankarana pakkastalvena."

"Niin", sanoi kolmas, "hänhän oli ollut mukana tuossa suuressa nostossa, kun retkeiltiin hamaan Thirlwalliin saakka; se oli vuosi Philipaughin tappelon jälkeen."

"Hohoh!" huusi taas eräs tässä erimielisessä neuvottelukokouksessa. "Eipä tuohon kovin suurta tietoa ja taitoa tarvita — pistä vain palava kekäle keihään tai heinähangon tai jonkun muun sellaisen nenään, ja toitota torvea, kajahuta nostohuuto, ja sitten on lupa ja valta ajaa ryöstettyä tavaraa takaa Englannin puolelle rajaa ja ryöstää se takaisin oman käden oikeudella. Tai ottaa tavaraa sijaan joltakulta muulta englantilaiselta, kunhan vain ei ota enempää kuin mitä itseltä on ryöstetty. Sellainen on meidän vanha rajalaislakimme, joka säädettiin Dundrennanissa, Mustan Douglasin aikoina. Siinä ei ole epäilemisen sijaa. Se on selvä kuin päivä."

"Lähdetään matkaan sitten, pojat!" huusi Simon. "Kukin hypätköön ruunansa selkään! Me viemme Cuddien mukaan, hän tietää hyvin hävitettyjen varojen ja huonekalujen arvon. Hobbien latojen ja navettojen pitää tulla taas täpötäyteen, ja jollemme voikaan silmänräpäyksessä rakentaa tätä vanhaa taloa entiseen korkeuteensa, niin tahdomme kumminkin tehdä jonkin englantilaistalon yhtä maanmatalaksi kuin tämä nyt on — sellainen on oikeus ja kohtuus joka paikassa koko maailmassa."

Tähän yllyttävään ehdotukseen suostuivat kaikki nuoret miehet neuvottelujoukossa suurella innolla, mutta samassa alkoi käydä kuiskutus miehestä mieheen: "Tuolla on Hobbie itsekin, mies parka! Ottakaamme hänet päälliköksi!"

Se, jota tapaturma oli kohdannut, oli nyt jo joutunut mäen juurelle ja tunkeutui väkijoukon keskitse, voimatta riehuvien tunteittensa tähden tehdä mitään muuta, kuin vain puristaa naapuriensa ja sukulaistensa käsiä ja ottaa vastaan kädenpuristuksia, joilla he ääneti ilmaisivat osanottoensa. Puristaessaan Hackburnin Simonin kättä, hän vihdo in viimein sai tuskansa puhkeamaan sanoiksi. "Kiitoksia, Simon, — kiitoksia, naapurit kaikki! — Kylläpä tiedän, mitä te tahtoisitte sanoa. Mutta missä he ovat? — Missä ovat — — —" Hänen puheensa keskeytyi, ikäänkuin hän ei olisi uskaltanut mainita nimeltä niitä, joita tiedusteli. Ja saman tunteen vallassa hänen sukulaisensaakin, sanaakaan vastaamatta, viittasivat mökille päin, johon Hobbie nyt riensi sisään. Hänen kasvoistaan kuvastui toivottomuuden rohkeutta, niinkuin ainakin, kun ihminen on päättänyt kerta kaikkiaan ottaa selon pahimmastakin. Yleinen ja lämmin surkuttelu seurasi häntä.

"Voi, poika poloista! Voi, Hobbie parkaa."

"Nyt vasta hän saa tietää pahimman pahan!"

"Mutta toivonpa kumminkin, että Earnscliff pääsee tyttö raukan jäljille!"

Tämmöisiä puheita kuului joukosta. Mutta kun sillä ei ollut ketään valittua päällikköä, jäi se mihinkään ryhtymättä odottamaan kovaonnisen miehen takaisin tuloa, totellakseen sitten hänen käskyjään.

Hobbiin ja hänen omaistensa kohtaus oli syvästi liikuttava. Sisaret kavahtivat hänen kaulaansa ja melkein tukahduttivat hänet syleilyihinsä ikäänkuin estääkseen häntä katsomasta ympärilleen ja huomaamasta, että vieläkin rakkaampi olento oli poissa.

"Jumala sinua auttakoon, poikaseni! Hän voi auttaa silloinkin, kun kaikki maallinen apu on kuin katkennut ruoko." Näillä sanoilla tervehti vanha muori pojanpoikaansa. Tämä katsahti tuskallisesti ympäri tupaa, pitäen kahta sisartaan kädestä — kolmas oli kietonut käsivartensa hänen kaulansa ympärille. — "Minä näen teidät — minä luen teidät — mummo, Lillas, Jean ja Annot — mutta missä on — (hän keskeytyi puheessaan ja jatkoi sitten, ikäänkuin vain ponnistamalla saaden sanat suustaan) — missä on Grace? Tosiaankin tämä ei ole semmoinen hetki, jolloin sopisi olla piilosilla — nyt ei ole aika hullutella!"

"Voi veli!" "Voi Grace parkaa!" muuta vastausta hän ei saanut kysymyksiinsä, kunnes mummo nousi ja irroittaen hänet hellällä kädellä itkevistä tytöistä, talutti hänet tuolille istumaan. Sitten hän lausui sillä liikuttavalla sydämenrauhalla, joksi totinen jumalisuus, niinkuin laineille pirskotettu öljy, saattaa kipeimmänkin tuskan asettumaan: "Oi lapseni, kun isäsi isä kaatui sodassa ja jätti minut ja kuusi orpoa jäljelle, niin että meillä tuskin oli leivänmurua syödäksemme, suojaa päämme päällä, silloin minulla oli voimaa — ei omaa voimaa, vaan ylhäältä saatua — sanoa: tapahtukoon Herran tahto! — Poikaseni, meidän rauhalliseen kotiimme ryntäsi viime yönä rosvoja, aseet kädessä ja naamiot kasvoilla. He ryöstivät ja hävittivät kaikki ja veivät meidän rakkaan Gracemme mukanaan. Rukoile itsellesi voimaa, jotta sinäkin voisit sanoa: tapahtukoon Herran tahto!"

"Äiti, äiti, älä pakota minua — en voi — en nyt voi — minä olen syntinen ihminen ja kovasydämistä sukua. Naamarit kasvoilla, aseet kädessä — Grace viety pois! Anna tänne miekkani ja isäni eväsreppu — minä tahdon kostaa, vaikka minun sitä varten pitäisi mennä aina helvettiin asti!"

"Voi, lapseni, lapseni! Ole kärsivällinen Herran vitsauksen alla! Kuka tietää, kuinka pian hän ottaa jälleen pois raskaan kätensä meidän päältämme? Nuori Earnscliff — Jumala häntä siunatkoon! — on jo lähtenyt takaa-ajoon Stenhausen Davien sekä muiden ensiksi tulleiden kanssa. Minä huusin heille, että antaisivat talon kiluinensa kaluillensa palaa ja lähtisivät vain rosvojen jälkeen Gracea tavoittamaan. Ja niin Earnscliff kiiruhti miehinensä harjun yli jo kolme tuntia ilkityön jälkeen. Jumala häntä siunatkoon! Hän on oikeata Earnscliffin sukua, hän on isänsä poika — uskollinen ystävä."

"Uskollinen ystävä hän tosiaan on — Jumala häntä siunatkoon!" huudahti Hobbie. "Ylös nyt vain kaikki hevosen selkään ja takaa-ajoon!"

"Oi lapseni, ennen kuin tuonne vaaran kitaan lähdet, anna minun toki kuulla suustasi nämä sanat: tapahtukoon Herran tahto!"

"Älä pakota minua, äiti — älä nyt pakota!" — Hän oli jo rientämässä ulos, mutta katsahdettuaan vielä kerran taaksensa, hän näki mummon seisovan äänettömän, syvän surun vallassa. Hän kääntyi heti takaisin, riensi mummon syliin ja sanoi: "Kyllä, äiti kulta, kyllä minä voin sanoa, koska se on sinulle lohdutukseksi: tapahtukoon Herran tahto!"

"Olkoon Herra sinun kanssasi — olkoon Herra sinun kanssasi, rakas lapseni! Ja olkoon sinulla hänen suomastaan syytä takaisin tullessasi sanoa: ylistetty olkoon Herran nimi!"

"Hyvästi, äiti! Hyvästi, rakkaat sisareni!" huusi Elliot ja riensi ulos mökistä.

VII LUKU

"Hevosen selkään! Hevosen selkään ja keihäs käteen!" huusi Hobbie sukulaisilleen. Moni jalka nousikin halukkaasti jalustimiin, ja koko laakso kajahteli hänen nuorempien ystäviensä riemuhuudoista sillä aikaa kun Elliot kiireesti haki kokoon vaatteita sekä aseita itselleen (mikä ei ollut helppo tehtävä nykyisessä sekasorrossa).

"Niin juuri!" huudahti Hackburnin Simon; "tällä lailla on asia ajettava, Hobbie! Naiset istukoot kotona itkemässä, miesten tulee tehdä toisille se, minkä toiset ovat tehneet heille — niinhän Raamatussakin on kirjoitettu."

"Pidä suusi, nulikka", virkkoi eräs vanhuksista ankaralla äänellä. "Älä käytä sillä lailla väärin pyhää Jumalan sanaa. Sinä et tiedä, mitä puhut."

"Onko teillä mitään tietoja? Onko teillä mitään jälkiä, Hobbie? — Voi, pojat, älkää toki liikaa hätäilkö!" lausui vanha Dinglen Dick.

"Ei tämä nyt pitkistä puheista parane", vastasi Simon. "Jollei teissä ole miestä auttamaan, niin älkää ainakaan pidättäkö niitä, jotka kykenevät."

"Vaiti, poika! Lähdetkö kostoretkelle, vaikka et tiedä, kuka sinulle on tehnyt pahaa?"

"Ettekö luule meidän löytävän Englantiin menevää tietä yhtä hyvin kuin esi-isämmeikin ennen meitä? — Englannista aina tulee kaikki paha — sehän on vanha ja tosi lauseparsa — ja sinne me

nyt lähdemme ikäänkuin paholainen puhaltaisi meitä eteläänpäin."

"Me lähdemme seuraamaan Earnscliffin hevosten jälkiä erämaan kautta", huusi yksi Ellioteista.

"Kyllähän minä saan selvän niistä kuivimmassakin kanervikossa, vaikka siellä olisi pidetty markkinoita päivää ennen", sanoi Hugh, Ringleburnin seppä, "sillä minä kengitän aina hänen hevosensa omin käsin."

"Viedään metsäauriskoirat jäljille", huusi toinen. "Missä ne ovat?"

"Hohhoh, mies, päivä on jo paistanut kauan aikaa ja kaste on kuivunut maasta — jäljistä ei voi saada selvää."

Hobbie vihelsi heti luokseen koiransa, jotka maleksivat edestakaisin vanhan asuntonsa raunioilla ja kaiuttivat ilmaa surullisella ulvomisellaan.

"No, Killbuck", sanoi Hobbie, "koetapas nyt taitoasi tänä päivänä!" Mutta sitten, ikäänkuin uusi tuuma olisi äkkiä välähtänyt hänen mieleensä: "Tuo ilkeännäköinen paholainenhan puhui tästä jotain! Hänellä saattaa olla siitä enemmänkin tietoa, lieneekö sen sitten saanut maanpäällisiltä heittiöiltä tai maanalaisilta piruilta. Minä puristan tiedon hänestä, vaikka minun täytyisi leikata se tällä puukollani ulos hänen muodottomasta rungostansa." — Kiireesti hän antoi nyt käskyjä kumppaneilleen: "Neljä teistä, Simonin johtamina, rientäköön suoraa tietä Graemen solalle. Jos rosvot olivat Englannista, niin kyllä he sitä tietä menevät kotiin. Muut hajaantukoot kaksittain tai kolmittain koko ympäri ja tulkoot sitten Trysting-lammikolle minua vastaan. Käskekää veljenikin, kun he palaavat tännepäin, myös tulemaan sinne. Poika parat, onpa tämä sanoma koskeva heidänkin sydämeensä melkein yhtä kipeästi kuin minun — vähän aavistusta heillä on siitä, minkälaiseen suruhuoneeseen he saattavat metsäsaalistaan! Minä itse ratsastan Mucklestane-Moorin poikki."

"Jos minä olisin sinuna", sanoi Dinglen Dick, "niin menisin puhuttelemaan viisasta Elshietä. Kyllä hän tietää puhua kaiken, mitä maassa tapahtuu, kunhan vain on semmoisella tuulella."

"Hänen täytyy kertoa minulle", sanoi Hobbie, joka valmisteli aseitaan retkeä varten, "kaikki mitä hän tietää viimeisistä tapahtumasta tai ainakin minun pitää saada perinpohjin tietää, miksi hän ei tahdo sitä sanoa."

"Niin, mutta puhuttele häntä kauniisti, poikaseni, puhuttele häntä kauniisti, Hobbie — hänen kaltaisensa eivät salli pakottamista. He ovat niin paljon noiden vihaisten haamujen sekä pahanilkisten haltioitten kanssa, että siitä muuttuvat itsekkin pahankurisiksi luonteeltaan."

"Anna minun vain suorittaa yksin asiani hänen kanssaan", vastasi Hobbie, "minun rinnassani kiehuu tänä päivänä jotain, joka kyllä saa voiton vaikka kaikista maan noidista ja kaikista helvetin piruista."

Ja saatuaan nyt kaikki varustuksensa valmiiksi hän hyppäsi hevosen selkään ja kannustaen sitä vimmattuun vauhtiin kiiti jyrkkää mäkeä myöten ylös.

Eipä aikaakaan, niin nähtiin Elliot jo harjun kukkulalla. Hän ratsasti vastapuolista rinnettä alas samalla vauhdilla, ajoi läpi metsän ja solan kautta ja joutui vihdoin Mucklestane-Moorille. Koska hänen kuitenkin oli sitä ennen täytynyt vähentää vauhtia siitä syystä, että hänen hevosellaan saattoi tällä matkalla olla vielä paljonkin juostavana, niin hänellä oli tarpeeksi aikaa miettiä, millä tavalla hänen pitäisi puhutella kääpiötä saadakseen häneltä tapahtuneen vahingon tekijöistä ne tiedot, joita luuli hänellä olevan. Hobbie, vaikka olikin kursailematon, suorapuheinen ja tuittupäinen niinkuin tavallisesti kaikki hänen kansalaisensa, ei kuitenkaan millään muotoa ollut vailla sitä viekkautta, mikä myös oli heille kuvaava. Siitä mitä hän oli huomannut tuona merkillisenä yönä, jolloin kääpiö ensi kerran oli ilmaantunut tänne, ja kaikesta tämän salaperäisen olennon myöhäisemmästäkin käytöksestä hän teki sen johtopäätöksen, että Elshien jöröys vain yltyisi, jos häntä uhkailulla ja väkivallalla kohdeltaisiin.

"Minun pitää puhutella häntä kauniisti", sanoi Hobbie itsekseen, "niinkuin Dick-ukko neuvoi minua. Vaikka ihmiset sanovat hänen olevan liitossa saatanan kanssa, niin eipä hän kuitenkaan mahda olla mikään niin ilmetty piru, ettei tällainen seikka, joka minulle nyt on tapahtunut, sääliittäisi häntä. Minä koetan pitää luontoni kurissa niin hyvin kuin suinkin ja kohdella häntä hellävaroen — mutta jos käy oikein hullusti, niin kaikkein viimeisenä keinona väännän häneltä niskat nurin."

Näin sovinnollisella mielellä hän nyt lähestyi erakon mökkiä.

Vanhus ei istunutkaan tavallisella puhelukivellään, eikä Hobbie nähnyt häntä myöskään kasvitarhassa eikä muissa aitauksissa.

"Hän on piiloutunut luolaansa", sanoi Hobbie, "ehkäpä siksi, että hän tahtoo olla poissa minun tieltäni; mutta kylläpä minä romahdutan alas sen mökkirähjän hänen korviensa päälle, jollen muulla keinolla pääse hänen kimppuunsa."

Neuvoteltuaan näin itsekseen hän korotti äänensä ja huusi Elshietä niin rukoilevasti kuin hänen kuohuvat tunteensa suinkin sallivat. "Elshie ystävä kulta!" Ei mitään vastausta. "Elshie, viisas Elshie-vanhus!" Kääpiö oli ääneti. "Rutto iskeköön koukkuiseen selkääsi!" mutisi Hobbie hampaittensa välistä, mutta sitten hän taas yritti saada äänensä lempeäksi. "Elshie ukko kulta, perin onneton ihminen pyytäisi vähän neuvoa sinun viisaudeltasi."

"Sitä parempi!" vastasi kääpiön kimakka, pahanilkinen ääni hyvin kaitaisesta, ampumareian kaltaisesta ikkunasta, jonka hän oli laittanut ovensa viereen ja jonka kautta hän saattoi nähdä tulijat, vaikkeivät nämä nähneet häntä.

"Sitä parempiko!" virkkoi Hobbie vihastuen. "Mikä on sitä parempi, Elshie? Etkö kuule, että sanon olevani perin onneton ihminen?"

"Ja etkös sinä kuule minun sanovan, että se on sitä parempi? Ja enkö minä jo tänä aamuna sanonut, kun sinä olit olevinasi niin onnellinen, minkälainen ilta sinulle oli koittava!"

"Kyllähän sinä sanoit", vastasi Hobbie, "ja sen tähden juuri tulenkin nyt sinulta neuvoa pyytämään. Se, joka tiesi onnettomuuden jo ennakolta, mahtanee myös tietää parannuskeininon."

"En minä tiedä mitään parannuskeinoa maallisille suruille", vastasi kääpiö, "ja jos tietäisinkin, miksi auttaisın muita, kun ei yksikään ole minua auttanut? Eikö minulta ole ryöstetty rikkauteni, jolla olisin voinut sadoin kerroin ostaa kaikki nämä teidän autiot vuorene? Ja säätyarvoni, johon verraten sinä olisit vain halpa mökkiläinen? Ja seurani, joka tarjosi kaiken, mikä on mielelle suloista, kaiken, mikä on mieltä ylentävää? Eikö minulta ole kaikkea tätä ryöstetty? Enkö minä nyt asu täällä, niinkuin vihoviimeinen hylkiö Jumalan luomassa maailmassa, tässä autoioimmassa maan syrjäisessä sopukassa, itse vielä näöltäni inhottavampana kuin kaikki minun ympärilläni? Ja minulleko te muut tallatut maan madot valitatte tuskaanne, minulle, joka itse mäsäksi ruhjottuna vääntelehdin vaunun pyörien alla?"

"Saattaahan olla, että sinulta on ne kaikki ryöstetty", virkkoi Hobbie tuskansa katkeruudessa, "rahat ja ystävät, talot ja tavarat — saattaa olla, että ne kaikki on ryöstetty — mutta sinä et kuitenkaan ole saattanut koskaan tuntea sydämessäsi niin kipeää tuskaa kuin minä, sillä sinulta ei koskaan ole ryöstetty semmoista kuin Grace Armstrong. Ja nyt on kaikki minun toivoni mennyt tyhjäksi, enkä minä ikinä enää saa häntä nähdä!"

Tämän hän puhui syvimmällä mielenliikutuksella ja oli sen jälkeen kauan aikaa ääneti, sillä ryöstetyn morsiamen nimen mainitseminen oli Hobbie raukan sydäimestä karkottanut kaiken vihan ja vimman. Ennen kun hän jälleen sai sanotuksi sanan erakolle, ojentautuivat tämän luiset kädet ja pitkät sormet, jotka olivat puristuneet suuren nahkasäkin ympärille, pienestä ikkunasta ulos. Säkki luisti sormista, putosi helähtäen maahan, ja samassa kuului taas kääpiön tyyliääni, joka puhui Hobbiele:

"Heh — heh tässä on voidetta, joka parantaa kaiken ihmissurun — niin kumminkin nuo kurjat ihmiset herkkäuskoisuudessaan luulevat. — Lähde nyt tiehesi, mene kotiisi kaksin verroin rikkaampana kuin mitä olit eilen, äläkä kiusaa minua enää kysymyksilläsi, valituksillasi, äläkä kiitoksillasi, ne ovat minulle kaikki tyynni yhtä inhottavia."

"Herra Jumala, tuo kaikki on kultaa!" huudahti Elliot vilkaistuaan säkin sisään. Sitten hän taas kääntyi erakon puoleen: "Suuri kiitos hyväntahtoisuudestasi, ja mielelläni antaisin sinulle velkakirjan tästä hopeasta, taikka kiinnityksen Wideopenin talon maihin. Mutta Elshie, puhuakseni suuni puhtaaksi, en kuitenkaan juuri huolisi ottaa tätä rahaa käteeni ennen kun tiedän, että se on kunniallisella tavalla saatua — sillä se kenties voisi muuttua mukulakiviksi ja saattaa jonkun köyhän miehen vahinkoon."

"Taikauskoinen hupsu", tiuskaisi kääpiö, "kylläpä tuo roska on puhtainta metallimyrkkyä, mitä ikinä on kaivettu maan sisuksista. Ota se, kuluta se, ja tuottakoon se sinulle yhtä paljon menestystä kuin se on minulle tuottanut!"

"Mutta niinkuin jo sanoin", jatkoi Hobbie, "en oikeastaan tahtonut kysyä sinulta neuvoja rahan suhteen, olihan minulla kelpo latorivi, eikä kolmeakymmentä sen koreampaa sarvipäätä ollut nähtävänä missään muualla tällä puolen Cat-railia. Mutta olkoot tavarat olleet ja menneet, kunhan vain voisit neuvoa minua hiukan Gracen jäljille, niin rupeaisin sinun ikuisiksi orjaksesi kaikissa asioissa, jotka eivät koske sieluni autuutta. Voi, Elshie, puhu, vanhus, puhu!"

"No hyvä", vastasi kääpiö, ikäänkuin suuttuneena hänen itsepintaisuudestaan, "koska sinulla ei vielä ole kylliksi omista suruistasi, vaan tahdot sälyttää selkääsi toverinkin tuskat, niin hae ryöstettyä *lännestä*."^[13]

"*Lännestäkö?* Se on avara sana!"

"Se on viimeinen sana", lausui kääpiö, "jonka viitsin puhua sinulle" ja näin sanoen hän vetäisi ikkunansa luukun kiinni, jättäen Elliotin ymmärtämään hänelle annetun neuvon miten parhaiten taisi.

"Lännestä! Lännestä!" ihmetteli Hobbie. "Se puoli maata on jokseenkin rauhaisaa, jollei hän tarkoittaisi Todholen Jackia, mutta ei siitä ukko-rähjästä ole enää tämmöisiin kepposiin. Lännestä! Niin totta kuin elän, se oli varmaan Westburnflat! — Elshie!" huusi hän, "onko se Westburnflat? Jos minä olen väärässä, niin sano: ei! En tahtoisı syyttää viatonta naapurı väkivallasta. — Eikö mitään vastausta? — Sitten se varmaan on tuo Ruskea Rosvo — enpä olisi kuitenkaan uskonut, että hän uskaltaisi käydä minun kimppuuni, niin suuri suku kuin minulla sitä paitsi on — mahtaapa hänellä nyt olla parempikin turva takanansa kuin nuo hänen ystävänsä Cumberlandissa. — Hyvästi nyt, Elshie, ja paljon kiitoksia — en huoli nyt kuitenkaan vaivata itseäni tuolla kullalla, sillä minun pitää joutua ystäviäni vastaan sovitulı paikalle. Jollet siis viitsi avata ikkunaa, niin saat tulla noutamaan sen mentyäni."

Ei mitään vastausta kuulunut nytkään.

"Hän on kuuro tai hullu tai kumpaakin, mutta ei minulla ole aikaa jäädä tänne hänen kanssaan löpöttelemään."

Ja Hobbie Elliot ratsasti pois sille kohtauspaikalle, jonka hän oli ystävilleen määrännyt.

Neljä, viisi ratsumiestä oli jo koolla sovıtun lammikon rannalla. He seisovat kaikki likekkäin yhdessä ryhmässä, antaen hevostensa syödä heinää haapojen alla, joiden rehevät oksat

kurottautuivat tuon laajan, sileän lammikon yli. Toinen suurempi parvi oli juuri tulossa etelästä päin. Siinä olivat Earnscliff ja hänen miehensä, jotka olivat seuranneet ryöstetyn karjan jälkiä aina Englannin rajalle asti, mutta he olivat seisahtuneet kuultuansa, että suurenlainen miesparvi oli liittynyt erään tällä seudulla asuvan jakobiitti-herran^[14] joukkueeseen ja että kapinasanomina oli tullut useista Skotlannin maakunnista. Tästä päättäen ei tuo tehty pahanteko siis näkynyt olevankaan yksityisen kostonhimon tai ryöstönhalun synnyttämä; Earnscliff oli taipuvainen uskomaan sitä alkaneen sisällissodan merkiksi. Nuori herra tervehti Hobbietta syvimmällä myötätuntoisuudella ja ilmoitti hänelle saamansa tiedot.

"Sitten, niin totta kuin seison tällä paikalla", virkkoi Hobbie, "on varmaan ukko Ellieslaw koko tämän ilkityön perimmäisenä syynä! Hän on, niinkuin tiedätte, liitossa Cumberlandin katolilaisten kanssa, ja se sopii hyvin siihenkin, että Elshie johti minun epäilykseni Westburnflatiin, sillä tätä miestä Ellieslaw on aina suojellut ja hän tahtoisikin nyt yksin ryöstää maakunnalta varat sekä aseet, ennen kuin ilmikapina nousee."

Muutamit muistivat nyt, että rosvot olivat sanoneet tekevänsä sen Jaakko kuninkaan nimessä ja saaneensa toimeksi riisua aseet kaikilta maanpettureilta. Toiset olivat joskus kuulleet Westburnflatin kehuva juomingeissa, että Ellieslaw oli pian nouseva täysin varustettuna aseisiin Jaakko kuninkaan puolesta, että hänellä itsellään oli luvassa alipäällikön virka Ellieslaw'n joukossa, ja että he molemmat eivät aikoneet elää hyvässä naapurisovussa nuoren Earnscliffin enempää kuin muidenkaan nykyisen vallassa olevan kuninkaan puoluealaisten kanssa. Näistä tiedoista tultiin siihen lujaan uskoon, että Westburnflat oli vienyt sinne Ellieslaw'n komennossa olevan joukon, ja siis päätettiin viipymättä rientää edellisen tornille, että hänet, jos mahdollista, saataisiin vangituksi. Nyt oli jo keräytynyt paikalle niin monta taannoin eri tahoille hajaantunutta kumppania, että heitä oli jo noin parikymmentä, hyvin hevosin ja välttävin, vaikka hiukan kirjavin asein varustettua ratsumiestä.

Kapeasta vuorensolasta alkunsa saava puro virtasi Westburnflatin kartanon kohdalla lakealle, rämeiselle tasangolle, joka leviää noin mailin verran kaikille haaroille ja on antanut talolle nimensä. Siinä puro muuttaa luonnettaan. Oltuaan vilkas, vuolas vuoripuronen, matelee se nyt, sinisen, paisuneen käärmeen tavoin, hitaasti, pitkiä polvia tehden rämeisen aukean poikki. Tämän aukean puolella törrötti Westburnflatin torni, yksi niitä harvoja, vielä pystyssä olevia linnoituksia, jotka ennen muinoin näillä rajamailla olivat niin monilukuiset. Tornin perusta ja sen lähin ympäristö noin sadan kynnärän matkan päässä kohosi vähäisen suomaan keskellä kuivana nurmikkopenkereenä. Sen rajojen ulkopuolella näytti koko alue oudon silmissä vaaralliselta, ylipääsemättömältä liejulta. Eivät juuri monet, tornin omistajaa ja sen muita asukkaita lukuunottamatta, tunteneet niitä polveilevia ja monimutkaisia polkuja, jotka kulki hiukan paremmin kannattavia paikkoja myöten saattoivat ohjata vieraan tähän asuntoon. Mutta Earnscliffin ohjaamista miehistä kelpasi useampikin kuin yksi oppaaksi. Sillä vaikka tornin isännän ammatti ja tavat olivat yleisesti tunnetut, niin se omituinen toisen omaisuuden kunnioituksen puute, joka näillä seuduilla vallitsi, vaikutti, ettei hänen seuraansa kartettu yhtä paljon kuin jossakin muussa sivistyneemmässä maassa. Rauhallisempien naapuriensa mielestä hän ei ollut sen pahempi kuin kuka tahansa kortinlyöjä, kukkotappelija tai kilparatsastaja meidän silmissämme. Häntä pidettiin miehenä, jonka tapoja moitittiin ja jonka seuraa ei ylimalkaan juuri suosittu, mutta jolla ei kuitenkaan ollut mitään sellaista tahraa, mikä liittyi tämmöiseen virkaan niissä maissa, missä lakia tavallisesti pidetään pyhänä. Ja heidän vimmansa häntä vastaan ei tässä tilaisuudessa ollut syytynyt niin paljon itse ilkityön vuoksi, sillä sehän oli tuolle rosvolle luonteenmukaista, vaan sen vuoksi, että väkivalta oli kohdannut naapurua, jonka kanssa hänellä ei ollut mitään riitaa — siksi että se oli kohdannut yhtä heidän ystävistään — ja kaikkein enimmin siksi, että se oli kohdannut yhtä Elliotia, johon sukuun useimmat heistä kuuluivat. Ei siis ole mikään ihme, että joukossa oli useampia, jotka tunsivat hyvin Westburnflatin asunnon ympäristön ja osasivat johtaa ja opastaa retkikuntaa siten, että pian kaikki seisivat tuolla aukealla, vahvalla nurmikolla tornin edustalla.

VIII LUKU

Näin ritari; mut hiisi huus:
"Vie naikkoses ja korjaa luus,
Ett' teistä pääsen kokonaan!
Edestä sähkösilmiä
Ja posken punaruusujen
En viitsi miekkaa nostaakaan."

Laulu haukasta.

Torni, jonka edustalla pieni retkikunta nyt seiso, oli sangen synkän näköinen, pieni nelisnurkkainen rakennus. Seinät olivat hyvin paksut, ja ikkunat tai niiden virkaa toimittavat raot näyttivät pikemmin olevan laitettut sitä varten, että puolustajat voisivat niiden kautta lennättää nuolia tai luoteja kuin että ilmaa ja valoa pääsisi huoneisiin. Matala sakarapäinen rintavarustus, joka kulki pitkin seinä, teki puolustuksen vielä mukavammaksi. Sen sisäpuolella kohosi jyrkkä, suurilla kivillä peitetty katto. Yhdellä kulmalla törrötti torni vielä sakarapäistä rintavarustustakin korkeampana. Sisäänpäsyä suojeli suurilla rautanauiloilla vahvistettu ovi ja tornin sisäpuolitse käyvät kiertoportaat johtivat huoneen katolle.

Tulokkaat olivat huomaavinaan, että joku tornissa piilevä katseli tarkkaan heidän liikkeitään, ja tämä luulo vahvistui varmuudeksi, kun kapeasta ampumareistä ojentui naisen käsi ja heilutti nenäliinaa ikäänkuin merkiksi heille. Hobbie melkein pyörtyi ilosta ja innosta.

"Se oli Gracen käsi", sanoi hän, "ja minä voin vanhoa, että tunnen sen vaikka tuhansistakin käsistä. Ei ole yhtään sen vertaista tällä puolen Lowdenin. Meidän pitää saada hänet pois tuolta, vaikka meidän täytyisi repiä Westburnflatin torni kivi kiveltä."

Earnscliff, vaikka hän suuresti epäilikin, voisiko edes rakastajankaan silmä tuntea näin kaukaa kauniin tyttöksen kättä, ei kuitenkaan tahtonut sanoa mitään, joka olisi masentanut hänen ystävänsä toivoa. Päätettiin siis vaatia tornin haltijaa avaamaan ovensa.

Kun tulokkaat olivat jonkin aikaa huutaneet ja toittaneet torviaan, ilmestyivät vihdoinkin eräiseen ovenpuoleiseen ampumareikään vanhan akan laihat kasvot.

"Se on rosvo äiti", virkkoi yksi Ellioteista. "Hän on vielä kymmenen kertaa ilkeämpi poikaansa, ja hänen syykseen luetaan monet niistä pahoista teoista, jotka poika tekee meidän maassamme."

"Keitä te olette? Mikä teillä on asiana?" kysyi tuo poikansa arvoinen äiti.

"Me haemme William Graemea, Westburnflatin isäntää", sanoi Earnscliff.

"Hän ei ole kotona", virkkoi ämmä.

"Milloin hän läksi pois?" jatkoi Earnscliff.

"En tiedä", vastasi ovenvartija.

"Milloin hän tulee kotiin?" kysyi Hobbie Elliot.

"Enpä tiedä sitäkään sanoa", vastasi myöntymätön tornin emäntä.

"Onko ketään muuta tornissa teidän kanssanne?" kysyi Earnscliff taas.

"Ei ketään paitsi minua ja kissimirriä", vakuutti ämmä.

"Avatkaa sitten ovi ja päästäkää meidät sisään", sanoi Earnscliff. "Minä olen rauhantuomari ja etsin erään pahanteon jälkiä."

"Piru ne sormet vieköön, jotka teille oven salvat auki tempaavat", kirosi ovenvartija, "minun sormeni eivät sitä koskaan tee. Eikö teitä hävetä tulla tänne semmoisella miesjoukolla, miekkoinenne, keihäinenne ja rautakypäreinenne peloittamaan yksinäistä leskeä?"

"Meillä on varmat tiedot", sanoi Earnscliff. "Me haemme tavaroita, jotka on väkisin joukolla ryöstetty."

"Ja nuorta tyttöä, joka on armottomasti viety vangiksi ja joka on kalliimpi kaikkia noita tavaroita, kaksin verroin kalliimpi", virkkoi Hobbie.

"Ja minä varoitan teitä", jatkoi Earnscliff, "sillä ainoa keino, jolla teidän poikanne viattomuus voi tulla todistetuksi on se, että te rauhassa ja sovinnolla päästätte meidät sisään tarkastamaan tätä taloa."

"Ja mitä sitten, jollen huolikaan viskata ulos avaimia enkä vetää auki salpoja enkä avata ovea mokomalle joutavalle joukkiole?" pilkkaili vanha akka.

"Me avaamme ovet väkisin kuninkaan avaimilla ja väännämme niskat nurin joka ainoalta elävältä olennotta, jonka talossa tapaamme, jollette anna tornia heti meidän haltuumme!" uhkasi vimmastunut Hobbie.

"Ei suuret sanat suuta halkaise", vastasi ämmä taas yhtä pilkallisesti. "Tuossahan on rauta-ovi — koettakaa vain voimianne, pojat — on se ennenkin pidättänyt ulkona yhtä kelpollisia miehiä."

Näin sanoen hän naurahti ja poistui ampumareiltä, jonka takaa hän oli pitänyt puhetta.

Piirittäjät rupesivat nyt asiaa perinpohjin miettimään. Seinien ääretön paksuus ja ikkunoiden pienuus olisi jonkin aikaa kestänyt tykinkin ammuksia. Pääsyä torniin esti ensiksi vahva ristikkoportti, joka oli kokonaan takoraudasta tehty ja niin raskas ja luja, että sen olisi luullut kestävänsä vaikka minkälaista ryntäystä.

"Ei siihen pysty mitkään pihdit eikä moukarit", arveli Hugh, Ringleburnin seppä. "Yhtä hyvin voisi ruveta sitä piipunvarsilla nakuttelemaan."

Porttikäytävässä, yhdeksän jalan päässä ristikkoportista — niin paksu oli seinä — oli vielä toinen tamminen ovi, joka oli vahvistettu sekä poikittain että pitkittäin kiinnitetyillä rautatangoilla ja lyöty täpötäyteen leveäkantaisia nauvoja. Näiden kaikkien suojelukeinojen lisäksi ei suinkaan ollut liaksi luottamista ämmän vakuutukseen, että hän muka oli ypyöksinään linnassa. Vikkelimmät tulokkaista olivat huomanneet kavionjälkiä tiellä, jota myöten he olivat tornia lähestyneet, ja siitä he olivat päättäneet, että useita ratsumiehiä oli juuri äsken kulkenut tornille päin.

Kaikki nämä hankaluudet teki vielä hankalammaksi se seikka, ettei heillä ollut minkäänlaisia kojeita, joilla kävisivät tornin kimppuun. Ei ollut toivoakaan saada mistään niin pitkiä tikapuita, että ne olisivat ylettyneet rintavarustukselle asti, ja ikkunoissa, jotka olivat hyvin kapeat, oli vahvat rautaristikot. Hyökkäyksestä ei siis voinut olla puhuttakaan, eikä myöskään ruutimiinan kaivamisesta, koska ei ollut tarpeeksi ruutia eikä työaseitakaan käsillä. Piirittäjät eivät myöskään olleet niin varustettuja muonalla, suojuksilla ja muilla tarpeilla, että olisivat voineet ryhtyä piiritykseen, jolloin sitä paitsi olisi ollut tarjona vaara, että jotkut rosvo ystävästä olisivat saattaneet tulla hänen avukseen. Hobbie kiristeli hampaitansa, kun hän kuljettuaan koko linnan ympäri ei voinut keksiä mitään keinoa, jolla voitaisiin väkisin päästä sisään. Viimein hän kuitenkin

huudahti: "Mutta miksi emme mekin tekisi niinkuin esi-isämme ennen muinoin? Työhön käsiksi, pojat! Hakatkaamme pensaita ja pehkoja, viekäämme ne yhteen kasaan oven eteen ja pistäkäämme palamaan, että tuosta vanhasta ämmästä tulee savustettu siankinkku."

Tähän ehdotukseen kaikki muut yhtyivät. Muutamat läksivät hakkaamaan miekoillaan ja puukoillaan tuon hidaskulkuisen joen rannalta haapa- ja orapihlajapensaita, joista suuri joukko oli niin lahonneita ja kuivuneita, että ne kelpasivat hyvin kokoksi. Toiset rupesivat rakentamaan niistä suurta kasaa latoen puita siten, että ne palaisivat hyvin ja asettaen kokon niin lähelle ristikkoporttia kuin mahdollista. Sitten iskettiin tulta pyssynpiistä, mutta juuri kun Hobbie lähenei kasaa palava oksa kädessään, ilmaantuivat rosvon yrmeät kasvot ja pyssynpiipun suu ovenpuoleiseen ampumareikään. "Suuri kiitos vaivastanne", sanoi hän pilkallisesti, "kun keräsitte meille näin paljon polttopuita talveksi. Mutta jos astut vielä askeleenkin lähemmäksi kekäleinesi, niin se askel on maksava sinulle enemmän kuin mikään muu askel koko elämässäsi."

"Senpä saamme kohta nähdä", virkkoi Hobbie, pelkäämättä vieden sytyttimensä likemmäksi.

Rosvo laukaisi pyssynsä, mutta kelpo ystävämme onneksi hän ei saanutkaan sitä syttymään. Samassa Earnscliff, joka tähtäsi kapeata ikkunaa ja siitä näkyvää rosvon päätä, sai luotinsa pyyhkäisemään Westburnflatin poskea. Tämä oli nähtävästi luullut olevansa paremmassakin turvassa siinä missä seiso, sillä heti kun hän tunsu saaneensa vamman, vaikka vain mitättömänkin, hän rupesi jo hieromaan sovintoa ja kysyi, miksi he näin ahdistivat rauhallista, rehellistä miestä ja tällä laittomalla tavalla vuodattivat hänen vertansa.

"Me tahdomme, että te annatte vankinne", vastasi Earnscliff, "vahingoittamattomana meidän käsiimme."

"Mitä teillä on tekemistä sen kanssa?" kysyi rosvo taas.

"Sitä", vastasi Earnscliff, "ei teillä, joka olette hänet väkisin ryöstänyt, ole mitään oikeutta kysyä."

"No, no, saattanenpa sen kumminkin arvata", virkkoi rosvo. "No hyvä, miehet, minua ei haluta tulla veriviholliseksi vuodattamalla teidän vertanne, vaikka Earnscliff ei suinkaan ole minun vertani säästänyt — hän saa aina luotinsa sattumaan, vaikei maali olisi äyriä suurempi — niin, enemmän vahingon estämiseksi tahdon siis antaa vankini teidän käsiinne, koska te ette tyydy vähempään."

"Entä Hobbien omaisuus", huusi Hackburnin Simon, "Luuletko sinä, että sinulla on oikeus ryöstää tyhjäksi hyväksukuisen Elliotin ladot ja läävät aivan kuin ne olisivat jonkun vanhan akan kanakoppeja?"

"Niin totta kuin syön leipää", vastasi Westburnflatin William, "niin totta kuin syön leipää, ei täällä ole ainoatakaan sorkkaa hänen karjastaan! Ne ovat kaikki suon tuolla puolen jo aikoja sitten. Täällä tornissani ei ole niiden ainoatakaan karvaa. Mutta otan selvää, minkä verran niitä voisi saada takaisin, ja lupaan kahden päivän kuluttua tulla Hobbien puheille Castletoniin kahden ystäväni kanssa. Koetan sitten sopia siitä vahingosta, josta hän syyttää minua."

"Kyllä, kyllä", sanoi Elliot, "se käy hyvin laatuun." Ja sitten hän puoliääneen kuiskasi sukulaisensa korvaan: "Hiisi vieköön omaisuuden! Herran tähden, veikkonen, älä puhu niistä mitään. Kunhan vain saisimme Grace raukan pois tuon vanhan helvetinkekäleeseen kynsistä."

"Tahdotteko antaa minulle sananne, Earnscliff", virkkoi rosvo, joka yhä seiso ampumareikänsä, "kunniasananne ja vakuutuksenne kädellä ja kintaalla, että minä saan vapaasti tulla ja vapaasti lähteä, että minulla on viisi minuuttia aikaa ristikkoportin aukaisemiseen ja viisi minuuttia sen sulkemiseen ja salpojen paikoilleen asettamiseen? Vähempi ei riitä, sillä ne ovat pahasti voitelemisen puutteessa. Tahdotteko luvata sen?"

"Teille annetaan täysi aika", sanoi Earnscliff, "sen takaan sanallani ja lupauksellani, kädellä sekä kintaalla."

"Odottakaa sitten hetkinen", virkkoi rosvo, "taikka kuulkaapas, soisinpa kuitenkin, että te peräytyisitte ovelta pistoolin kantaman päähän. Ei senvuoksi, etten luottaisi teidän sanaanne, Earnscliff; mutta täysi turva on kuitenkin aina parempi."

"Ohoh, veikkonen", arveli Hobbie itseksensä peräytyessään, "olisitpa vain minun kanssani Turnersholmissa,^[15] ja kaksi kunnon poikaa mukamme valvomassa, ettei mitään kavaluutta tapahtuisi, niin antaisinpa sinulle niin, että mieluummin olisit suonut sääresi katkenneeksi ennen kuin rupesit käsiksi minun elukkoihini tai ihmisiini!"

"Hänellä oli valkoinen sulka siivessään, tällä samalla Westburnflatilla", lausui Hackburnin Simon, vähän suuttuneena tästä nopeasta sovinnonhieromisesta. "Ei tämä mies koskaan täytä isänsä saappaita."

Sillä välin avattiin sisäpuolinen ovi ja rosvon äiti ilmaantui oven ja ristikkoportin väliseen paikkaan. Sitten tuli esiin William itse taluttaen naishenkilöä, mutta akka, pantuaan heidän ulosmentyään salvat jälleen huolellisesti eteen, jäi seisomaan paikalleen ikäänkuin vahdiksi.

"Astukoon yksi tai kaksi teistä likemmäksi", virkkoi rosvo, "ja ottakaa tyttö käsistäni terveenä ja vahingoittamattomana."

Hobbie riensi halukkaasti eteenpäin kihlattia morsiantansa noutamaan. Earnscliff seurasi vähän hitaammin, ollakseen suojana kavaluutta vastaan. Yhtäkkiä hidastuivat kuitenkin Hobbien askeleet ja hänen kasvoissaan ilmeni turhaksi menneen toivon katkeruutta. Earnscliff puolestaan kiiruhti eteenpäin maltittoman hämmästyksen ja ilon valtaamana. Se ei ollutkaan Grace Armstrong, vaan neiti Isabella Vere; tämän he olivat vapauttaneet tulemalla tornin edustalle.

"Missä on Grace? Missä on Grace Armstrong?" huusi Hobbie hurjassa vihassa ja vimmassa.

"Ei minun käsissäni", vastasi Westburnflat, "hakekaa koko torni, jollette usko sanaani."

"Sinä kavala heittiö, tee kohta selvää hänen olinpaikastaan, taikka minä surmaan sinut", tiuskaisi Elliot ojentaen pyssyinsä.

Mutta hänen kumppaninsa, jotka nyt olivat lähestyneet, tempaisivat paikalla aseensa hänen kädestänsä, huutaen kaikki kuin yhdestä suusta: "Muista kättä ja kinnasta, sanaa ja lupaus! Hillitse mielesi, Hobbie; meidän täytyy pitää sanamme Westburnflatille, vaikka hän olisikin pahin ilkimys, mikä koskaan on ratsastanut hevosen selässä."

Näin suojattuna rosvo sai jälleen rohkeutensa, jonka Hobbien uhkaava liike oli jokseenkin masentanut.

"Minä olen pitänyt sanani, hyvät herrat", sanoi hän, "ja minä luotan siihen, ettei minulle tapahdu mitään pahaa teidän seurassanne. Jollei tämä olekaan se vanki, jota te haette", jatkoi hän sitten kääntyen Earnscliffin puoleen, "niin antakaa hänet jälleen takaisin minun haltuuni. Minun tulee vastata hänestä niille, joiden oma hän on."

"Herran Jumalan tähden, herra Earnscliff, suojelkaa minua!" rukoili neiti Vere, tarttuen kiinni vapauttajaansa, "älkää toki hyljätkö minua, jonka koko maailma näkyy hyljänneen!"

"Älkää pelätkö mitään", kuiskasi Earnscliff, "minä suojelen teitä vaikka henkeni menisi!" Sitten kääntyen Westburnflatin puoleen hän sanoi: "Konna! Kuinka uskalsit näin loukata tätä neitoa?"

"Siitä asiasta, Earnscliff", vastasi rosvo, "minä kyllä vastaisin niille, joilla on suurempi oikeus sitä kysyä kuin teillä. Mutta kun te tulette miesjoukolla, aseet kädessä ja ryöstätte hänet pois siltä, jonka haltuun omaiset ovat tytön antaneet, niin kuinka te *siitä* vastaatte? Mutta se on teidän oma asianne — ei yksi mies voi tässä tornissa tehdä vastarintaa kahtakymmentä vastaan — ei kukaan voi tehdä enempää kuin voi."

"Hän puhuu paljasta petosta ja valhetta", virkkoi Isabella, "hän ryösti minut väkisin isäni seurasta."

"Kukaties hän vain tahtoi, että se näyttäisi siltä sinun silmissäsi, kanaseni", vastasi rosvo, "mutta eihän se ole minun asiani, oli sitten miten olikin. Te ette siis anna häntä takaisin minulle?"

"Takaisin sinulle, heittiö! En suinkaan", vastasi Earnscliff. "Minä otan neiti Veren suojaani ja saatan hänet täydessä turvassa siihen paikkaan, mihin hän tahtoo tulla saatetuksi."

"No niin, no niin, kukaties te ja hän olettekin jo sopineet siitä paikasta", virkkoi Westburnflat.

"Entä Grace?" keskeytti hänet Hobbie tempaisten itsensä irti ystävistään, jotka yhä vakuuttivat, että turvallisuuden lupaus, jonka nojalla rosvo oli uskaltanut tulla ulos tornista, oli pyhänä pidettävä. "Missä on Grace?" Näin huutaen hän ryntäsi miekka kädessä rosvon kimppuun.

Westburnflat huusi: "Jumalan tähden, Hobbie, kuule minua toki hetkinen!" Sitten hän kääntyi häneen selin ja läksi pakoon. Hänen äitinsä oli jo varuillaan, valmiina avaamaan ja sulkemaan ristikkoportin. Mutta juuri samassa kun rosvo hyppäsi sisään, Hobbie sivalsi miekallaan semmoisella voimalla, että miekasta jäi aika uurros muuratun oven yläreunaan. (Tätä uurrosta näytetään yhä vieläkin merkinä muinaisten ihmisten suunnattomasta voimasta.) Ennen kuin Hobbie ehti sivaltaa toisen kerran, oli ovi jo lyöty kiinni, salvat pistetty eteen, ja hän itse oli kumppaniensa käsissä, jotka pakottivat hänet poistumaan oven edustalta ja alkoivat tehdä lähtöä. He vaativat häntäkin tulemaan mukanaan.

"Sinä olet jo kerran rikkonut sanasi ja lupauksesi", virkkoi vanha Dinglen Dick, "ja jollemme me pidä vaaria sinusta, voisit kenties tehdä enemmänkin tuommoisia hupsuja tekoja ja saattaa itsesi koko maakunnan nauruksi, vieläpä lisäksi ystäväsi sen syytöksen alaisiksi, että he ovat sallineet tappaa miehen, jolle oli luvattu täysi turva. Malta mielesi siksi kunnes tulette yhteen Castletonissa, niinkuin teillä oli puhe, ja jos hän ei siellä anna sinulle sovutusta, niin otamme sitten täyden korvauksen hänen sydänverestänsä. Mutta menetelkäämme järki-ihmisten tavalla ja pitäkäämme sanamme sekä lupauksemme. Silloin olen varma, että saamme takaisin Gracen sekä lehmät ja kaikki."

Onnettoman sulhasen oli vaikea niellä tätä kylmäveristä neuvoa; mutta koska hän ei voinut toivoa apua naapureiltaan eikä sukulaisiltaan muuten kuin heidän määräämillään ehdoilla, niin hänen täytyi kuin täytyikin tyytyä siihen, minkä he katsoivat rehelliseksi ja lainmukaiseksi menettelyksi.

Earnscliff pyysi nyt muutamia miehiä avukseen, voidakseen saattaa neiti Veren Ellieslaw'n kartanoon, jonne tämä tahtoi tulla viedyksi viipymättä. Tähän pyyntöön suostuttiin mielellään, ja viisi kuusi nuorta miestä läksi saattojoukoksi heidän kanssaan. Hobbie ei ollut niiden joukossa. Hänen mielensä oli masennuksissa tämänpäiväisten tapausten sekä rauenneitten toiveitten johdosta. Hän meni synkin sydämin kotiin, pitääksensä, niin hyvin kuin voi, huolta omaistensa elatuksesta ja suojasta, ja neuvotellakseen naapurien kanssa siitä, mitä oli tehtävä Grace Armstrongin takaisinsaamiseksi. Muu joukko hajosi mikä minnekin niin pian kun he olivat päässeet suon toiselle puolelle. Rosvo ja hänen äitinsä katsoivat tornista heidän kulkuaan, kunnes he kokonaan katosivat näkyvistä.

Suuttuneena siitä, että hänen ystävänsä — ainakin hänen mielestään — olivat liian kylmäkiskoisia asialle, joka häneen niin kipeästi koski, oli Hobbie eronnut heistä ja kulki nyt ypöyksin kotiinpäin. "Tulen korvennettava!" kirosi hän, maltittomasti kannustaen perin uupunutta ja horjahtelevaa hevostansa, "sinäkin olet juuri samanlainen kuin kaikki muut. Enkö minä ole kasvattanut sinua ja syöttänyt sinua ja hoitanut sinua näillä omilla käsilläni, vaan nyt sinä kuitenkin horjahtelet ja tahdot taittaa niskani, kun olen pahimmassa hädässä? Mutta sinä olet samanlainen kuin kaikki muutkin — kaikkein kaukaisin sukulainen siinä joukossa on minun serkkuni kymmenessä polvessa, ja yöt päivät olisin minä parhaalla sydänverrellänikin ollut valmis heitä auttamaan. Mutta he, minun ymmärtääkseni, pitivät hellemin huolta tuosta maantierosvosta, Westburnflatista, kuin omasta heimoveljestään. Vaan olisipa jo aika, että Heugh-footin kynttilät alkaisivat näkyä — voi minua poloista!" jatkoi hän muistaen kohtaloansa, "ei Heugh-footista enää loista mitään kynttilää eikä takkavalkeaa! Jollei minulla olisi mummoani ja siskojaani ja Grace parkaa, niin olisipa sydämessäni tunne, joka käskisi minua iskemään kannukset tämän luontokappaleen kupeisiin ja hyppäämään tuon louhikkovietteen yli veteen, niin että kaikesta tulisi kerrassaan loppu." Tällaisen epätoivon vallassa hän käänsi hevosensa mökkiin päin, missä hänen omaisensa olivat saaneet turvapaikan.

Lähestyessään ovea hän kuuli sisartensa kuiskuttavan ja naureskelevan. "Piruko on mennyt tuohon naisväkeen!" kirosi Hobbie parka, "he nauraisivat ja tyrskähtelisivät ja hohottaisivat vaikka parhaan ystävänsä ruumisarkun ääressä. — Mutta olenpa sentään iloinen, että he voivat pitää päänsä niin hyvin pystyssä, nuo hupsut hupakkoraukat. Mutta koko vahingon kuorma onkin minun niskoillani, sehän on totta, eikä heidän."

Näin itseksensä puhuen hän sitoi hevosensa vajan seinään.

"Saatpa nyt tulla toimeen ilman satulavyötä, poikaseni", sanoi hän ratsullensa; "sinä ja minä olemme nyt molemmat työpöyhjiä. Meille olisi melkein ollut parempi, jos olisimme ryöpsähtäneet Tarras-kosken syvimpään syvänteeseen!"

Tällä hetkellä keskeytti hänen ajatuksensa hänen nuorin sisarensa, joka tuli juosten ulos ja huusi hänelle puolitukahtuneella äänellä, ikäänkuin olisi tahtonut väkisin hillitä jotain tunnetta. "Mitä sinä täällä teet, Hobbie, ja puuhaillet oriin kanssa, kun täällä on vieras Cumberlandista. Hän on odottanut sinua jo tunnin ajan, jollei kauemminkin? Kiiruhda tupaan, mies, kyllä minä riisun satulan hevoselta."

"Vierasko Cumberlandista?" huudahti Hobbie, viskasi hevosen suitset sisarensa käsiin ja riensi mökkiin. "Missä hän on? Missä hän on?" huusi hän katsahtaen hartaasti ympärilleen nähdessään vain naisia. "Toiko hän sanomia Gracesta?"

"Hän ei huolinut odottaa hetkeäkään kauemmin", virkkoi vanhempi sisar, hänkin tukahduttaen nauruaan.

"Hyi, lapset, hyi!" lausui vanha emäntä iloisesti toruen, "eipä teidän toki pitäisi kiusata Hobbie veikkoanne tällä tavoin. Katsopas ympärillesi, poikaseni, etköhän huomaa, että täällä on nyt yksi enemmän kuin aamulla lähtiessäsi?"

Hobbie katsoi hartaasti ympärilleen. "Täällä te olette, mummo, ja täällä te, kolme siskoani."

"Onpahan meitä nyt neljäskin, Hobbie poikaseni", virkkoi nuorin, joka tällä hetkellä astui tupaan.

Samassa olikin Hobbie jo temmannut syliinsä Grace Armstrongin, jota hän ei ollut huomannut sisään tullessaan, sillä hän oli piiloutunut Hobbien sisaren kaulavaatteen alle. "Kuinka sinä uskalsit tehdä tuolla tavalla?" sanoi Hobbie.

"Ei se ollut minun syyntä", puolusti Grace itseään, koettaen peittää kasvat käsiinsä, osaksi salatakseen punastumistansa, osaksi varjellakseen itseään siltä suudelmasateelta, jolla sulhanen nyt rankaisi häntä tästä pienestä petoksesta. "Ei se ollut minun syyntä, Hobbie! Sinun pitäisi suudella Jeanieta ja kaikkia noita muita, sillä nehan ovat syllisiä."

"Niinpä tahdonkin tehdä", sanoi Hobbie ja suuteli nyt sisariensa sekä mummoansa sen satakin kertaa, ja kaikki tyynni puoleksi nauroivat ja puoleksi itkivät ilosta. "Minä olen onnellisin mies", huusi Hobbie, viskautuen melkein rauenneena tuolille, "minä olen onnellisin mies maan päällä!"

"Sitten, oi rakas lapseni", lausui vanha mummo, joka ei koskaan antanut jumalisiin kehoituksiin sopivan tilaisuuden mennä ohitse niinä hetkinä, jolloin sydän on niille erittäin avoinna, "sitten, oi poikani, ylistä häntä, joka muuttaa kyneleet hymyksi ja surun iloksi samoin kuin hän muutti pimeyden valoksi ja loi maailman tyhjästä! Enkö minä sanonut sinulle, että kun sinä vain saisit sanotuksi: tapahtukoon hänen tahtonsa! — silloin tulisi sinulle myös tilaisuus sanoa: olkoon hänen nimensä ylistetty?"

"Niinhän te sanoitte — juuri niillä sanoilla, mummo kulta. Minä ylistänkin häntä hänen armostaan, ja siitä myös, että hän jätti minulle tämän hyvän äidin, kun oma äitini oli mennyt", sanoi kelpo Hobbie tarttuen mummon käteen, "että hän jätti minulle tämän äidin, joka aina kehoittaa minua muistamaan Herraa niin myötä- kuin vastoinkäymisessä."

Nyt seurasi juhlallinen hetki, jonka tämä toisiaan rakastava perhe vietti hiljaisesti rukoillen ja lausuen puhtain ja hartain sydämin kiitollisuutensa siitä, että Jumala oli niin arvaamatta saattanut heidän ryöstetyn rakkaansa takaisin heidän syliinsä.

Kaikkein ensiksi Hobbie rupesi nyt tiedustelemaan, miten Gracelle oli käynyt. Tämä kertoi kohtalostaan laveasti kaikkine yksityiskohtineen, mutta pääsisällyksensä hänen kertomuksessaan oli seuraava: hän oli herännyt meluun, kun rosvoit olivat murtaneet ovet auki ja kun muutamat palvelijat, jotka kuitenkin heti kukistettiin, yrittivät tehdä vastarintaa. Puettuaan joutuisasti päälleen hän oli juossut alakertaan ja tunnettuaan sekamelskassa Westburnflatin, jonka silmiltä

oli naamio luiskahtanut, hän oli ollut varomaton ja huutanut rosvoa nimeltä anoen armoa. Westburnflat oli silloin kohta tukkinut Gracen suun, temmannut hänet huoneesta ja nostanut hevosen selkään erään kumppaninsa taakse.

"Minä väännän niskat nurin tuolta riivatulta", ärjähti Hobbie, "vaikka koko maassa ei olisikaan ketään muuta jäljellä koko Graemen suvusta!"

Grace kertoi edelleen, että rosivot olivat kuljettaneet häntä etelään, jonne he myös ajoivat ryöstetyn karjan, kunnes oli päässyt rajan yli Englannin puolelle. Silloin äkkiä eräs mies, jonka Grace tuns Westburnflatin sukulaiseksi, tuli täyttä neliä ajaen ja ilmoitti rosvojen päällikölle Westburnflatin saaneen varmasta lähteestä tiedon, että asia kääntyisi heille turmioksi, jollei ryöstettyä tyttöä palautettaisi omaisilleen. Lyhyen keskustelun jälkeen oli joukon päällysmies siihen suostunut. Grace nostettiin nyt uuden vartijansa taakse, joka sanaakaan virkkamatta ajoi kiireesti syrjäisimpiä polkuja myöten Heugh-footille päin ja ennen yötä laski pelästyneen ja väsyneen tytön maahan, noin puolen mailin päähän hänen omaistensa asuinpaikasta.

Lukemattomat hartaat onnentoivotukset kaikuivat nyt kaikilta suunnilta. Mutta kun tämä ilo oli asetunut, tunkeutui mieleen toisia, vähemmän hauskoja ajatuksia.

"Tämä on kurja paikka teidän kaikkien asuttavaksenne", sanoi Hobbie katsahtaen ympärilleen. "Minä tosin voin hyvin maata ulkovajassa hevosen vieressä niinkuin olen jo tehnyt monena pitkänä yönä vuorilla — mutta kuinka te tulette täällä toimeen, sitä en voi saada päähäni! Enkä myöskään, mikä on vielä pahempi, voi sitä asiaa parantaa, — pahin kaikesta on se, että koittaa huomispäivä sekä ylihuominen teidän tilanne siitä parantumatta."

"Oli se kamalan julma teko", virkkoi yksi sisarista katsellen ympärilleen, "kun he näin riistivät ja raastoivat ihmisparat typötyhjiksi."

"Eivätkä jättäneet meille yhtään härkää eikä hiehoa", lisäsi nuorin veli, joka nyt astui sisään, "ei uuhta, ei karitsaa, ei yhtään heinän- tai ohran-syöjää."

"Jos heillä olisi ollut jotain riitaa meidän kanssamme", sanoi Harry, toinen veli, "emmekö me olisi olleet valmiit sitä taistelulla ratkaisemaan? Ja että meidän kaikkien piti vielä olla poissa kotoa, joka ainoan poissa vuorilla! — Totta maar', jos me vain olisimme olleet kotona, eipä olisikaan silloin William Graemen vatsa vaatinut aamuryypä tänä päivänä. Mutta eipä hän pääse rangaistuksestaan yli eikä ympäri, eikö niin Hobbie?"

"Meidän naapurimme ovat määränneet päivän, jolloin meidän pitää hieroa Castletonissa sovintoa hänen kanssaan vierasten miesten läsnäollessa", vastasi Hobbie surullisesti. "He tahtoivat järjestää asian oman mielensä mukaan, muuten ei olisi saatu heiltä mitään apua."

"Sovinto hänen kanssansa!" huusivat molemmat veljet yhtäkaa, "tämmöisen väkivaltaisen rosvontyönkö jälkeen, jommoista ei ole kuultu eikä nähty tässä maassa muinaisten vainopäivien jälkeen!"

"Juuri niin, pojat, ja minun vereni kiehahtikin siitä; mutta — Grace Armstrong on sen taas koreasti asettanut."

"Mutta karjamme, Hobbie", virkkoi John Elliot, "aivanhan me olemme häviöllä. Harry ja minä kävimme ulkolaitumilta keräämässä mitä siellä saattoi olla, mutta siellä oli tuskin sorkkaakaan jäljellä. Enpä tiedä kuinka me voimme tulla toimeen — meidän täytynee lähteä sotaan, pelkään minä. Westburnflatilla ei ole varaa, vaikka olisikin tahtoa, maksaa meidän vahinkoamme; häneltä emme saa mitään korvausta, paitsi sen, minkä otamme hänen omista luistansa. Hänellä ei ole yhtään nelijalkaista paitsi tuo pahankurinen koni, jolla hän ratsastelee, ja sekin on pahasti lamautunut hänen yöretkillään. Me olemme joutuneet perinjuurin häviöön."

Hobbie katsahti surullisesti Grace Armstrongiin, joka vastasi siihen luomalla silmänsä alas ja huokaamalla hiljaa.

"Älkää olko niin alakuloisia, lapsukaiseni", lausui mummo, "onhan meillä kelpo ystäviä, jotka eivät suinkaan jätä meitä tähän hätään. Onhan herra Thomas Kittleloof serkkuni kolmannessa polvessa äidin puolelta; hänellä on koko kasa hopeata ja onhan hän sitä paitsi saanut paroninkin arvon, siitä että hän oli toimitusmiehenä, kun meidän maamme yhdistettiin Englantiin."

"Hän ei antaisi äyriäkään, vaikka hän sillä voisi pelastaa meidät nälkään nääntymästä", sanoi Hobbie, "ja jos hän antaisikin, niin jokainen sillä rahalla ostettu leipämuru tarttuisi kurkkuuni muistaessani, että se oli osana siitä hinnasta, jolla meidän vanhan Skotlantiparan kruunu ja itsenäisyys myytiin."

"Onpa sitten Dunderin herra, joka on vanhimpia sukuja Tiviotdalessa."

"Hän istuu Tolbooth-linnassa, äiti, Midlothianin Sydämessä^[16] tuhannen shillingin vuoksi, jotka hän on ottanut velaksi Saunders Wyliecoatilta, tuolta kirjurilta."

"Voi sitä mies-parkaa!" huudahti vanha Elliotin emäntä, "emmekö voisi lähettää hänelle jotain, Hobbie?"

"Te unohdatte, mummo kulta, että olemme itse avun tarpeessa", sanoi Hobbie vähän maltittomasti.

"Niinpä minä tosiaan unohdin kultaseni", vastasi hyväntahtoinen emäntä, "aivan samassa hetkessä; onhan niin luonnollista, että suku ja heimo muistetaan ennen omaa itseä. Mutta onhan nuori Earnscliffkin olemassa."

"Hänellä ei ole liikaa itselläänkään ja mokoma suuri sukunimi kannettavanaan", virkkoi Hobbie, "häpeä olisi sälyttää vielä meidänkin vaivamme hänen niskoilleen. Ja kuulkaa, kun sanon teille,

mummo, eihän siitä ole mitään apua, että te istutte näin ja luettelette koko sukunne ja heimonne arvonimet ikäänkuin noissa kelpo nimissä olisi taikavoima, joka voisi meitä auttaa. Suuret herrat ovat jo unohtaneet meidät, ja meidän omaan säätyymme kuuluvilla ei ole itselläänkään juuri liikaa, millä toimeen tulla. Meillä ei ole yhtään ystävää, joka voisi tai tahtois auttaa meitä laittamaan tätä taloa taas kuntoon."

"Sitten, Hobbie, turvautukaamme ainoastaan häneen, jolla on voimaa nostaa meille ystäviä ja varoja lakealta kankaaltakin, niinkuin on tapana sanoa."

Hobbie kavahti jaloilleen. "Te olette oikeassa, mummo!" huudahti hän. "Te olette oikeassa! Minä tunnen erään ystävän lakealla kankaalla, joka sekä voi että myös tahtoo auttaa meitä. Tämän päiväiset hyörimiset ja pyörimiset ovat saattaneet pääni aivan pyörryksiin. Minä jätin tänä päivänä niin paljon kultaa maahan Mucklestane-Moorilla, että voisin sillä varustaa uudestaan vaikka kaksikin kertaa Heugh-footin talon tavaroilla ja karjalla, ja minä olen aivan varma, ettei Elshie kieltäisi meitä sitä käyttämästä."

"Elshiekö?" kysyi mummo kummastuneena. "Mitä Elshietä sinä tarkoitat?"

"Mitä muuta minä tarkoittaisin, kuin Viisasta Elshietä, Mucklestanen vanhusta?" vastasi Hobbie.

"Jumala varjelkoon, poikaseni, että lähtisit noutamaan vettä rikkinäisistä vesialtaista tai hakisit apua niiltä, jotka ovat tekemisissä paholaisen kanssa! Ei heidän lahjoistansa tule koskaan onnea eikä koskaan ole siunausta heidän teillensä. Ja koko maakunta tietää, että tuo Elshie ei ole hyvä mies. Voi jos täällä olisi laki voimassa ja se suloinen, rauhallinen oikeuden käyttö, joka saattaa kuningaskunnat kukoistamaan rehellisyydessä ja hurskaudessa, niin eipä sallittaisi mokoman pysyä elossa! Noita ja velho ovat maan kirouksena ja turmiona."

"Totta tosiaan, äiti", vastasi Hobbie, "sanokaa vain mitä tahdotte, mutta minun luullakseni ei noidilla eikä velhoilla ole enää samaa voimaa kuin ennen muinoin. Sen ainakin tiedän, että tuommoinen pahan mieltijä kuin Ellieslaw'n ukko, tai tuommoinen pahantekijä, kuin tuo helvetin heittiö Westburnflat, ovat maalle suuremmaksi kiusaksi ja kiroukseksi kuin koko joukko pahimpia noita-ämmiä, jotka koskaan ovat ratsastaneet luudanvarrella tai lukeneet loitsujaan laskiaisaattona. Ei Elshie olisi juuri hopussa tullut polttamaan taloani ja talliani poroksi, ja tahdon kuin tahdonkin mennä kysymään, eikö hän ottaisi rakentaakseen niitä jälleen. Hänen tavaton taitonsa on kuuluisa koko maakunnassa aina Broughiin asti, joka kuuluu Stanmoren piiriin."

"Malta vielä vähäisen, poikaseni, muista toki, että hänen apunsa ei ole kaikille ollut onneksi. Kuolihan Jack Howden lehtien karisemisen aikana samaan tautiin, josta Elshie oli häntä parantavinaan. Ja vaikka hän paransi Lambsiden lehmän suotaudista,^[17] niin onpa sitä vastoin kulkutauti vaivannut hänen lampaitansa pahemmin kuin koskaan ennen. Ja sitten olen kuullut hänen haukkuvan koko ihmiskuntaa niin pahoin, että tuntuu siltä kuin hän tahtois lyödä Luojaa vasten silmiä. Ja muistathan itsekin sanoneesi hänet ensi kerran nähtyäsi, että hän oli pikemmin menninkäisen kuin elävän olennon näköinen."

"Älkää, äiti", sanoi Hobbie, "ei Elshie ole niin musta kuin miksi häntä mustataan. Häntä on kyllä julma katsella, niin kyttyräselkäinen hän on, se on totta, ja rumia sanoja hänellä myöskin on suussaan, mutta hän haukkuu pahemmin kuin puree. Jos nyt siis saisini hiukan haukatakseeni, sillä en ole tänä päivänä saanut vielä suuhuni muruakaan, niin kävisin pariaksi kolmeksi tunniksi pitkäkseni hevosen viereen ja lähtisin sitten Mucklestane-Moorille kohta aamun koittaessa."

"Miksi ei nyt kohta yöllä, Hobbie?" kysyi Harry. "Minäkin tulisin kanssasi."

"Minun hevoseni on väsyksissä", vastasi Hobbie.

"Sinä saat ottaa minun hevoseni", sanoi John.

"Mutta minä olen itsekin hiukan väsyksissä."

"Sinäkö väsyksissä?" pilkkasi Harry. "Hyi häpeä! Olen nähnyt sinun istuvan satulassa koko vuorokauden yhtä mittaa, enkä ole koskaan kuullut suustasi tuommoista sanaa kuin 'väsymys'."

"Yö on kovin pimeä", sanoi Hobbie nousten ylös ja katsoen ulos mökin ikkunasta, "ja totta puhuakseni, ja häpeä hiiteen — vaikka Elshie todellakin on kelpo mies, niin tahtoisinpa kuitenkin mieluummin valoisan päivän seurakseni, kun menen hänen puheilleen."

Tämä suora tunnustus teki lopun väittelystä, ja Hobbie, valittuaan siten keskittien veljensä uhkarohkean neuvon ja mummon pelkurimaisten varoitusten välillä, virvoitti itseään ruoalla, semmoisella mitä tässä mökissä oli tarjona. Sitten hän, sanottuaan kaikille sydämelliset jäähyväiset, meni vajaan ja kävi pitkäkseen uskollisen ratsunsa viereen. Hänen veljensä ottivat yhteiseksi vuoteekseen muutamia olkikupoja, jotka olivat levitetyt navetan permannolle, missä Annaplen lehmä muulloin seiso, ja naisväki valmisti itselleen yösijan niin mukavasti kuin mökissä oli mahdollista.

Heti kun päivä alkoi koittaa, nousi Hobbie ja suittuaan sekä satuloituaan hevosenensa läksi matkaan Mucklestane-Moorille. Hän ei tahtonut seuraansa kumpaakaan veljeään, sillä hän luuli kääpiön olevan myöntyvämmän, jos hänen luokseen tultiin yksin.

"Se mies", arveli hän itsekseen, "ei rakasta seuraa, yksi ihminen kerrallaan on jo hiukan enemmän kuin hän sietää. Olisipa hauska tietää, lieneekö hän pujahtanut ulos hökkelistään korjaamaan tuota rahasäkkiä. Jollei hän ole sitä tehnyt, niin on joku mahtanut saada siitä hyvät tuomiset itselleen, ja minä saan aika pitkän nenän. Hei, Tarras", sanoi hän hevokselleen, iskien kannukset sen kupeisiin, "ojenna jalkojasi paremmin, poikaseni, meidän pitää joutua paikalle, jos mahdollista, ensimmäisinä."

Hän oli nyt kankaalla, jota nousevan auringon säteet jo alkoivat valaista. Tuolle pienelle mäelle,

jonka rinnettä hän paraikaa ajoi alas, näkyi kääpiön asunto selvästi, vaikka kaukaa. Mökin ovi aukeni ja Hobbie näki omin silmin sen kumman, josta hän jo monesti oli kuullut puhuttavan. Kaksi ihmishahmoa (jos kääpiötä sopi siksi sanoa) astui ulos erakon yksinäisestä asunnosta ja seisoi nyt ulkoilmassa ikäänkuin puhellen keskenään. Pitempi kumartui äkkiä nostaakseen jotakin, joka oli maassa oven vieressä, sitten molemmat astuivat vähän syrjemmäksi ja seisahtuivat, ikäänkuin hartaasti keskustellen. Koko Hobbien taikauskoinen pelko heräsi uudestaan, kun hän näki tämän. Oli yhtä vähän luultavaa että kääpiö avaisi ovensa jollekin kuolevaiselle kuin että joku tulisi vapaaehtoisesti sinne yöllä käymään. Siinä varmassa uskossa, että hän näki noidan puhelemassa isäntänsä kanssa, pidätti Hobbie yhtaikaa sekä hevostaan että hengitystään, sillä hän ei tahtonut suututtaa kumpaakaan noista olennoista häiritsemällä äkkiä heidän keskusteluansa. He olivat luultavasti kuitenkin huomanneet hänen tulonsa, sillä tuskin Hobbie oli hetken aikaa seisonut paikallansa, kun kääpiö jo palasi mökkiinsä. Hänen seurassaan oleva pitempi hahmo pujahti kasvitarhan aitauksen taakse ja katosi kummastelevan Hobbien silmien edestä.

"Onkohan ihminen koskaan ennen nähnyt tuommoista!" ihmetteli hän, "mutta minä olen nyt niin pahassa pulassa, että ratsastan tältä mäeltä hänen luokseen, vaikka siinä olisi itse Belsebub."

Vaikka hän oli näin rohkaissut mieltänsä, niin hän kuitenkin hillitsi hevossensa juoksua, kun hän, tultuaan juuri sille paikalle, missä tuo pitkä haamu viimeksi oli näyttäytynyt, huomasi pienen, pyöreän, karvaiselta näyttävän olennon, joka tirkisteli kanervikosta aivan kuin pieni mäyräkoira.

"En ole koskaan kuullut hänellä olevan koira", virkkoi Hobbie, "mutta monta pirua sanotaan olevan hänellä ympärillään — Herra Jumala suokoon minulle anteeksi, että tulin maininneeksi sen nimen! — Kas, se pysyy paikallaan, mikä se sitten lieneekin — kun ei vain olisi mäyrä — mutta kuka voi tietää, mihin kaikkiin muotoihin haltiat voivat pukeutua ihmistä peloittaakseen — ken voi taata, ettei se muutu leijonaksi tai krokotiiliksi, kun tulen likemmäksi. Entä, jos viskaisin sitä kivellä. Sillä jos se muuttaa muotoaan, kun tulen sen likelle, niin eipä Tarras silloin voi olla karkaamatta; ja olisi liian raskasta taistella yhtaikaa pirun ja hevosen kanssa."

Hobbie viskasi varovasti kiven, mutta hahmo ei liikahtanut. "Eipä se olekaan elävä olento", virkkoi Hobbie astuen lähemmäksi. "Onpa vain sama rahasäkki, jonka hän viskasi eilen ulos ikkunasta ja tuo toinen kummallinen pitkä huiskale on tuonut sen nyt näin paljon likemmäksi minua." — Hobbie meni lähemmäksi ja nosti maasta raskaan, karvaisesta nahasta tehdyn säkin, joka oli täpötäynnä kultaa. "Herra Jumala armahtakoon!" virkkoi hän, kun hänen sydämensä vuoroin täyttyi riemulla ja uuden elämän toivolla, vuoroin pelolla, että tämä apu oli annettu jossakin pahassa tarkoituksessa. — "Herra Jumala armahtakoon! Hirvittää, kun pitää sormin koskea sellaiseen, joka äsken on ollut pahan olennon kynsissä. En saa mielestäni pudistetuksi uskoa, että tässä kaikessa on saatana tehnyt vehkeitänsä. Mutta minä olen päättänyt käyttäytyä kuin rehellinen mies ja hyvä kristitty ainakin, tapahtukoon sitten mitä tahansa."

Hän lähestyi mökin ovea, kolkutti useita kertoja, mutta kun ei tullut vastausta, hän korotti äänensä ja huusi mökin asukkaalle: "Elshie! Elshie vanhus! Minä tiedän, että sinä olet kotona ja valveilla, sillä minä näin sinut oven edustalla, kun ratsastin mäkeä alas. Tahdotko tulla hetkeksi ulos miehen puheille, jolla on lausuttavana sinulle paljon kiitoksia? — Kaikki mitä sinä puhuit Westburnflatista oli täyttä totta, mutta hän on jo lähettänyt Gracen terveenä ja vahingoittumattomana takaisin, niin ettei meille ole tullut mitään sellaista vahinkoa, jota emme voisi kestää ja kärsiä. Tahdotko tulla hetkiseksi ulos, mies, tai edes vain sanoa, kuuletko mitä minä puhun? No hyvä, vaikka et vastaa mitään, tahdon kuitenkin jatkaa juttuani. Minä olen niin ajatellut, että olisi ikävä nuoren kihlatun parin, semmoisen kuin Gracen ja minun, lykätä häänsä moneksi vuodeksi eteenpäin, kunnes olisin käynyt ulkomailla ja palannut sieltä varakkaana miehenä. Ei kuulu enää olevan lupaakaan ottaa sodassa saalista niinkuin ennen muinoin, eikä kuningattaren palkkakaan ole kovin runsas — siitä ei juuri suuria summia säästy. Sitäpaitsi minun mummoni on vanha — ja sisareni saisivat vain istua ja torkkua uunin nurkassa, kun minulla ei olisi myötäjäisiä, millä heitä auttais. — Ja Earnscliff tai muut naapurit, taikka kukaties sinä itsekin, Elshie, voisitte kenties joskus olla jonkin hyvän avun tarpeessa, jonka Hobbie Elliot voisi teille toimittaa — ja surkeatahan olisi, jos vanha Heugh-footin talo jäisi kokonaan kylmille. Olenpa siis arvellut — mutta piru vieköön minut, puhuakseni suuni puhtaaksi", jatkoi hän keskeyttäen sanatulvansa, "jos rupean anomaan armon lahjoja semmoiselta, joka ei viitsi sanoa minulle edes yhtä sanaa, että voisin tietää, kuuleeko hän, mitä puhun!"

"Puhu mitä tahdot — tee mitä tahdot", vastasi kääpiö viimeinkin mökistään, "mutta lähde tiehesi ja jätä minut rauhaan."

"Hyvä, hyvä", sanoi Elliot, "kun sinä kumminkin tahdot kuulla minua, niin puhun aivan lyhyesti. Koska olet niin hyvä ja sanot tahtovasi lainata minulle niin paljon rahaa, että voin sillä jälleen rakentaa ja varustaa Heugh-footin talon, niin tahdon puolestani ottaa vastaan sinun hyväntahtoisen apusi syvästi kiitollisena. Ja totta puhuen, luulisin sen olevan yhtä hyvin tallella minun käsissäni kuin omissasikin, jos sinä jätät sen tällä lailla jokaisen lurjuksen otettavaksi, puhumattakaan siitä, että se voi joutua hukkaan teljettyjen ovien ja lukkojenkin takana, kun parhaat naapuritkin tekevät tuhoja, niinkuin äsken sain vahingokseni kokea. Sanon vielä kerran, että minä, koska sinä pidät minusta sen verran huolta, tahdon hyvällä mielellä ottaa vastaan ystävällisen lahjasi. Äidilläni on elinaikainen omistus- ja minulla perintöoikeus Wideopenin tilaan ja me annamme sinulle rahoitaksi siihen kiinnityskirjan ja maksamme korot puolivuositain. Saunders Wyliecoat kirjoittaa kiinnityskirjan, eikä sinulle tule menoja siitä."

"Lopeta jo toki lorusi ja lähde siitä tiehesi!" virkkoi kääpiö. "Sinun lörpöttelevä, härkämäinen rehellisyytesi tekee sinut sietämättömämmäksi kuin jos olisit vikkelasorminen hoviherra, joka ottaisi toisen miehen koko omaisuuden vaivaamatta häntä pienimmälläkään kiitoksella, selityksellä, tai anteeksipyyntöllä. Mene tiehesi, sanon minä, sinä olet noita kesyluontoisia orjia,

joiden sana on yhtä hyvä vakuus kuin heidän velkakirjansa. Pidä rahat, niin hyvin pääoma kuin korotkin, kunnes niitä sinulta joskus vaadin."

"Mutta", jatkoi itsepäinen talonpoika, "meillä on, Elshie, kummallakin sekä elämä että kuolema edessämme, ja olisi tosiaankin parempi, jos olisi jotain paperille kirjoitettuna tämän asiamme vakuudeksi. Jos siis kirjoittaisit vain pienen muistiinpanon tai muun lipun, millä lailla itse tahdot, niin minä kopioittaisin sen ja kirjoittaisin nimeni alle hyvämaineisten vierasten miesten nähden. Kuitenkin, Elshie, minä pyytäisin, ettet panisi siihen mitään, mikä voisi olla minun sielulleni vahingoksi, sillä aion viedä paperin papinkin luettavaksi, ja siitä tulisi sinulle itsellesi vain turhaa vastusta. Mutta nyt minä lähdenkin pois, sillä sinä mahdat jo olla kyllästynyt minun lörpöttelyyni, ja minäkin olen kyllästynyt sellaiseen lörpöttelyyn, johon ei tule mitään vastausta. — Ja jonakin päivänä tuon sinulle palasen hääkakkua, ja ehkä tuon Gracenkin silloin nähtäväksesi. Sinun mielesi ihastuisi nähdessäsi Gracen, vaikka olisit kuinka tyly — Herra Jumala! toivon että kääpiö voi hyvin, vaikka hän huokasikin raskaasti — tai kenties hän luuli minun puhuvan taivaallisesta armosta^[18] eikä Grace Armstrongista. Voi mies parkaa, pelkäänpä pahoin, ettei hän olekaan oikealla tiellä! Mutta epäilemättä hän on minulle hyvä kuin pojalleen, vaikka hauskanäköinenpä isä minulla olisi ollut, jos hän olisi ollut hänen kaltaisensa."

Hobbie lakkasi viimeinkin kiusaamasta hyväntekijäänsä loruillaan. Hän ratsasti iloisena kotiin näyttämään saalistansa ja neuvottelemaan, millä lailla se vahinko, minkä Westburnflatin Ruskea Rosvo oli tuottanut hänen talolleen, saataisiin parhaiten korjatuksi.

X LUKU

Kolme rosvoa kaappasi mun,
Ja sitoi mustahan ratsuhun,
Ja tukkesi suuni ja vei mun pois —
Min tyttö raukkanen tehdä vois! —
Mut — Taivas armonsa suokohon! —
En tiedä, ketkä ne olleet on.

Kristabella.

Meidän täytyy nyt mennä hiukan taaksepäin kertomuksessamme selittääksemme, millä tavalla neiti Vere oli joutunut siihen vaikeaan tilaan, josta Earnscliff ja Elliot ystävineen ja seuralaisineen, heidän saapuessaan aivan toisessa tarkoituksessa Westburnflatin tornin edustalle, olivat hänet äkkiarvaamatta pelastaneet.

Aamulla ennen sitä yötä, jolloin Hobbien talo ryöstettiin tyhjäksi ja poltettiin, pyysi herra Vere tytärtään kanssansa pitemmälle kävelylle Ellieslaw'n linnan ympäristöllä oleville ihanille maille. "Kuuleminen ja kuuliaisuus ovat yhtä", tämä Itämaan hirmuvaltiaan sananparsa oli täälläkin täydessä voimassa. Siksi Isabellan sydän vapisi hänen seuratessaan isäänsä noita epätasaisia polkuja pitkin, jotka väliin polveilivat rantaa myöten, väliin kapuilivat ylös joen kallioäyräille. Palvelija, joka kenties oli varta vasten typeryytensä tähden valittu, oli heidän ainoana seuralaisenaan. Isänsä vaitioloista Isabella arvasi, että hän oli valinnut tämän syrjäisen, yksinäisen tien voidakseen häiritsemättä ottaa puheeksi Sir Frederickin kosinnan, josta he olivat jo niin monta kertaa puhelleet, ja että hän nyt mietiskeli kuinka hän vaikuttavimmalla tavalla voisi tyttärelensä osoittaa, että hänen täytyi välttämättä suostua tähän sulhaseen. Mutta tuo pelko näytti jonkin aikaa olevan aiheeton. Ne harvat sanat, joita isä aika ajoin sanoi Isabellalle, koskivat ympäröivän jylhän-jalon seudun ihanuutta, mikä joka askeleella yhä vaihteli muotoaan. Näihin isän puheisiin, jotka näyttivät lähtevän synkempien ja samassa myös tärkeämpien huolien rasittamasta sydäimestä, koetti tytär vastata niin iloisesti ja huolettomasti kuin hän peloltaan suinkin saattoi.

Tällä tavoin he, koettaen vaivalloisesti ponnistellen pitää yllä yhä katkeavaa puhettansa, saapuivat viimein keskelle pientä metsikköä, jossa kasvoi suuria tammia koivujen, vuorisäärien, pähkinäpuitten, rautatammien sekä monenlaisten pensaitten keskellä. Pitkien puiden latvat olivat kutoutuneet kiinteästi yhteen ja alhaalla täytti pensaikko kaikki tyvien lomat. Paikka, missä he nyt seisovat, oli vähän aukeampi, salin kaltainen. Puiden korkeat latvat olivat luonnollisena katoksena ja sivuilta päin pimensi uhkeasti versova viidakko ja varvikko varjollaan aukeaman reunoja.

"Tähän, Isabella", virkkoi herra Vere jatkaen keskustelua, joka oli monta kertaa alkanut ja yhä uudestaan jäänyt kesken, "tähän minä tahtoisin rakentaa temppelin ystävyydelle."

"Ystävyydellekö, isä?" sanoi neiti Isabella; "mutta miksi juuri tähän synkkään, syrjäiseen paikkaan ennemmin kuin jonnekin muualle?"

"Paikan sopivuus on hyvin helppo todistaa", vastasi isä pilkallisella äänellä. "Tiedäthän, Isabella (sillä sinä olet, sen kyllä huomaan, oppinut nuori neito), että roomalaiset ovat kuvanneet persoonina ja semmoisina jumaloinet jokaista hyödyllistä ominaisuutta ja siveellistä avua, jolle he vain osasivat keksiä eri nimen, vieläpä palvelivat erikseen jokaista erilaista hyveen vivahdusta ja ominaisuutta. Se ystävyys, jolle tähän paikkaan sopisi rakentaa temppeli, ei tarkoita miesten ystävyyttä, joka ylenkatsoo ja inhoaa liukaskielisyyttä ja juonia ja peittelemistä. Se olisi rakennettava naisten ystävyydelle, joka ei ole juuri mitään muuta kuin molemminpuolista halua ystävyysten kesken — siksihän he kehuvat itseään — saada auttaa toinen toistaan salapetosten ja

pienten vehkeilyiden aikaansaamisessa."

"Se on ankara johtopäätös, isä kulta", vastasi neiti Vere.

"Ei muuta kuin oikea", virkkoi isä, "luonnon koristelematon jäljennös, jota tehdessäni minulla on ollut se etu, että olen saanut tutkia kahta niin oivallista esikuvaa kuin Lucy Ildertonia ja sinua."

"Jos minä pahaksi onneksi olen sattunut loukkaamaan teitä, isä, niin voin kuitenkin hyvällä omallatunnolla puhdistaa neiti Ildertonin siitä syytöksestä, että hän olisi ollut minun neuvonantajani tai apulaiseni."

"Vai niin! Mistä sitten", sanoi herra Vere, "olet saanut tuon sanasukkeluuden ja väittelemisen vikkelyyden, jolla sinä olet kiusannut Sir Frederickiä ja viime aikoina tuottanut minulle niin paljon harmia?"

"Jos minun käytökseni on mieltänne pahoittanut, isäni, niin en voi kyllin hartaasti pyytää anteeksi. Mutta samanlaista katumusta en tunne siitä, että olen sukkelilla sanoilla vastannut Sir Frederickille, kun hän ahdisteli minua epäkohteliaasti. Koska hän ei tahtonut muistaa, että minä olen sivistynyt nainen, niin olihan aika näyttää hänelle, että ainakin olen nainen."

"Säästä sitten vikkelat vastaväittelysi niitä varten, jotka sinua tästä asiasta ahdistavat, Isabella", virkkoi hänen isänsä ynseästi, "minä puolestani olen siihen jo kyllästynyt enkä aio siitä enää koskaan puhua."

"Jumalan kiitos, isä kulta!" huudahti Isabella tarttuen hänen vastaanhangottelevaan käteensä, "mitä ikinä te käskette minun tehdä, sitä en ole sanova enkä käsittävä kovuudeksi, paitsi jos vaaditte minua kuuntelemaan tuon miehen ahdistavaa kosimista."

"Aika kuuliainen sinä oletkin, Isabella, kunhan vain velvollisuutesi on mielesi mukainen", virkkoi leppymätön isä, tempautuen irti tyttärensä hellästi puristavasta kädestä. "Mutta tästä lähtien, lapseni, aion säästää itseltäni tyhjän vaivan enkä tarjoa sinulle enää missään asiassa vastenmielisiä neuvojeni. Sinä saat itse katsoa eteesi."

Samassa karkasi neljä rosvoa heidän kimppuunsa. Herra Vere sekä palvelija vetäisivät miekkansa, jommainen sen ajan muodin mukaan oli joka miehellä aina vyöllään, ja koettivat puolustautua sekä varjella Isabellaa. Mutta silläaikaan kun heillä kummallakin oli tekemistä yhden vastustajansa kanssa, veivät molemmat muut rosvot neiti Veren väkisin viidakkoon, missä heillä oli pensaitten takana hevosta varalla. Nostettuaan hänet hevosen selkään hyppäsivät he itsekkin satulaan ja läksivät ajamaan täyttä neliä kuljettaen Isabellan hevosta omiensa välissä ja pitäen kumpikin puoleltaan kiinni sen suitsista. Monta tuntematonta, mutkittavaa polkua myöten, vuoria ja vaaroja, noroja sekä notkelmia pitkin kuljetettiin Isabella Westburnflatin torniin ja jätettiin vanhan akan haltuun, joka oli tämän rosvojesän omistajan äiti ja joka vartioi neiti Vereä, mutta ei kuitenkaan tehnyt hänelle mitään pahaa. Ämmä ei ottanut korviinsa Isabellan hartaimpiakaan rukouksia, kun tämä pyysi häntä ilmoittamaan, mistä syystä hänet oli näin väkivallalla ryöstetty ja pantu tähän paikkaan lukon taakse. Kun Earnscliff ilmaantui tornin edustalle lukuisan ratsujoukon kanssa, joutui rosvo kuitenkin pelon valtaan. Koska hän oli jo käskenyt viedä Grace Armstrongin takaisin hänen omaistensa luokse, niin hänelle ei tullut mieleenkään, että nämä kutsumattomat vieraat olisivat tulleet tätä tyttöä perimään. Ja nähdessään joukon etupäässä Earnscliffin, jonka rakkaudesta neiti Vereen kuiskuteltiin yleisesti sillä seudulla, hän ei ensinkään epäillyt, että miehet ryntäisivät hänen linnaansa vastaan vapauttaakseen Isabellan. Pelko, että tästä asiasta voisi tulla hänelle pahoja seurauksia, pakotti hänet päästämään vangin irti niin kuin jo ennen on kerrottu.

Samassa kun neiti Vereä poiskuljettavien hevosten kavioiden kopina alkoi kajahtella, kaatui herra Vere maahan, ja palvelija, rivakka nuori mies, joka alkoi jo päästä voitolle siitä rosvosta, jota vastaan hän tappeli, jätti oman taistelunsa kesken ja riensi avuksi herralleen, jonka hän luuli saaneen kuolettavan haavan. Molemmat rosvot luopuivat silloin kahakasta, pujahtivat viidakkoon, hyppäsivät hevostensa selkään ja läksivät ajaa karauttamaan kumppaniensa jälkeen. Suureksi iloksi palvelija tapasi herra Veren elävänä, vieläpä aivan haavoittumattomana. Hän oli tehnyt kovin pitkän harppauksen sivaltaessaan liian kiivaasti miekallaan vastustajansa ja kompastunut puun juureen. Herra Veren tuska, kun hän näki tyttärensä katoavan, oli palvelijan sanoilla puhuen, "semmoinen, että piikivikin olisi voinut siitä sulaa." Tämä hirveä tuska sekä turhat yritykset päästä rosvojen jäljille uuvuttivat hänet niin, että kului jokseenkin pitkä aika, ennen kuin hän joutui kotiin ja sai palvelusväkensä kokoonkutsutuksi.

Koko hänen käytöksensä ja kaikki hänen liikkeensä ilmaisivat mitä hurjinta epätoivoa.

"Älkää sanoko sanaakaan, Sir Frederick", kielsi hän maltittomasti, "te ette ole isä — hän oli minun lapseni, kiittämätön lapsi, epäilemättä, mutta sittenkin minun lapseni, minun ainoa lapseni! Missä on neiti Ilderton? Hän epäilemättä tietää tästä jotakin. Se sopii mainiosti siihen, mitä olen saanut tietää hänen vehkeilyistään. Mene, Dixon, kutsu Ratcliffe tänne — hänen pitää joutua hetkeäkään viivyttelystä."

Samassa mainittu herra astuikin sisään.

"Kuules, Dixon", jatkoi herra Vere muuttuneella äänellä, "sano herra Ratcliffelle, että pyydän häntä puheilleni tärkeän asian tähden. Oi, hyvä herra", virkkoi hän sitten, ikäänkuin hän vasta nyt olisi huomannut tulijan, "te olette juuri se mies, jonka neuvo voi olla minulle parhaana apuna tässä hirmuisessa tapahtumassa!"

"Mitä on tapahtunut, herra Vere, miksi teidän mielenne on kuohuksissa?" lausui herra Ratcliffe vakavasti. Ja sillä aikaa kun Ellieslaw'n kartanon isäntä tulisimman tuskan ja vimman elein kertoo hänelle aamuisesta kummallisesta tapauksesta, otamme vaarin tästä tilaisuudesta

selittäksemme lukijoille, missä suhteessa nämä molemmat herrat olivat toisiinsa.

Varhaisessa nuoruudessaan oli herra Vere, Ellieslaw'n kartanon isäntä, ollut tunnettu tuhlaavasta elämästään. Hänen vanhemmaksi tultuaan tämä muuttui hänen varoilleen yhtä turmiolliseksi, salaisiksi ja kapinallisiksi kuin kunnianhimoisiksikin vehkeilyiksi. Kummassakin tapauksessa hän oli tyydyttänyt itsessään vallitsevia himoja välittämättä omaisuutensa vähenemisestä, vaikka hän muuten, milloin tämmöistä viekoitusta ei ollut, oli ihmisten mielestä kitsas, itara ja ahne. Koska hänen raha-asiansa tuhlaavan elämän vuoksi olivat joutuneet pahasti rappiolle, hän läksi Englantiin, missä hänen sanottiin tehneen hyvin edullisen naimiskaupan. Hän viipyi monta vuotta kaukana sukutilaltaan. Yhtäkkiä, kenenkään arvaamatta hän ilmaantui jälleen sinne leskenä tyttärensä kanssa, joka silloin oli kymmenen vuoden vanha. Tästä hetkestä alkaen hän rupesi aivan rajattomasti kuluttamaan rahaa, ainakin syntymäseutunsa yksinkertaisten vuorelaisten mielestä. Ihmiset arvelivat hänen sillä tavalla välttämättömästi vajoavan suuriin velkoihin. Mutta hän jatkoi yhä samaa hurjaa tuhlausta, kunnes noin kuukautta ennen tämän kertomuksen alkua yleinen huhu hänen suurista veloistansa sai vahvistuksen. Herra Ratcliffe näet tuli asumaan Ellieslaw'n kartanoon, ja sai heti tullessaan talon isännän sanattomalla suostumuksella, vaikka silminnähtävästi hänen suureksi kiusakseen, ylimmän ja aivan käsittämättömän vallan hallita herra Veren yksityisiä asioita.

Herra Ratcliffe oli yksitotinen, vakava, harvapuheinen, iäkkäänpuoleinen mies. Ne, joiden kanssa hänellä oli ollut tilaisuus puhua asioista, sanoivat hänen olevan erittäin taitava kaikissa niihin kuuluvissa seikoissa. Muiden ihmisten kanssa hän ei juuri seurustellut, mutta jos hän puuttui johonkin puheeseen tai keskusteluun, niin hän ilmaisi aina virkeyttä ja oppineisuutta. Jo vähää ennen kuin hän oli lopullisesti tullut asumaan Ellieslaw'n kartanoon, oli hän joskus käynyt siellä, ja herra Vere (vastoin tapaansa alempisäätyisiä ihmisiä kohtaan) oli aina kohdellut häntä silmiinpistävästi kohteliaasti, voisipa sanoa nöyrästi. Mutta hänen tulonsa näytti kuitenkin aina olevan kiusaksi talon isännälle ja hänen lähtönsä huojennukseksi, joten, kun hän kokonaan asettui taloon, huomattiin herra Veren suhtautuvan häneen vastenmielisesti. Heidän keskinäinen suhteensa oli tosiaankin eriskummallista luottamuksen ja jäykkyden sekoitusta. Herra Ratcliffe hoiti herra Veren tärkeimpiäkin asioita, ja vaikka Ellieslaw'n kartanon isäntä ei suinkaan ollut noita itseään hemmoittelevia rikkaita miehiä, jotka ovat liian laiskoja pitämään huolta omista asioistaan ja mielellään työntävät ne toisen miehen niskoille, niin huomattiin kuitenkin sangen usein, että hän luopui omasta tahdostaan ja myöntyi päinvastaisiin mielipiteisiin, joita herra Ratcliffe pelkäämättä ja varsin suoraan toi esiin.

Ei mikään näyttänyt olevan pahemmaksi kiusaksi herra Verelle, kuin että joku vieras jollakin tavalla osoitti huomanneensa, minkälaisen holhouksen alaisena talon isäntä oli. Jos Sir Frederick tai joku muu hänen läheisistä tuttavistaan viittasi siihen, niin hän välistä vastasi heidän puheisiinsa ylpeästi ja pikaisesti, välistä koetti väistää asiaa sillä, että sanoi väkinäisesti nauraan: "Tuo Ratcliffe ylpeilee liaksi siitä, että hän on niin tarpeellinen minulle. Mutta hän on rehellisin ja taitavin mies maan päällä, enkä minä millään muotoa saisi asioitani Englannissa hoidetuksi ilman hänen neuvojaan ja apuaan." Tämmöinen oli mies, joka astui sisään juuri samalla hetkellä, jolloin herra Vere oli käskenyt häntä kutsua. Silminnähtävän epäilyksen sekaisella kummastuksella hän kuunteli, mitä Isabellalle oli tapahtunut.

Lopuksi herra Vere sanoi kääntyen Sir Frederickin sekä muiden herrojen puoleen, jotka seisivat hämmästyneinä hänen ympärillään: "Ja nyt, ystäväni, te näette edessäanne onnettomimman isän koko Skotlannissa. Saanko minä teiltä apua, hyvät herrat — saanko teiltä neuvoa, herra Ratcliffe? Minä olen itse aivan kykenemätön tekemään tai edes ajattelemaan mitään tämän äkkiarvaamattoman ja julman tapauksen tähden."

"Käskekäämme tuoda hevosemme esiin, kutsukaamme palvelijamme kokoon ja hakekaamme noiden pahantekijöiden jälkiä läpi koko seudun", sanoi Sir Frederick.

"Eikö ole ketään", kysyi Ratcliffe, "jota te voisitte epäillä syylliseksi tähän eriskummalliseen rikokseen? Emmehän me enää elä ritarikaudella, jolloin nuoria neitoseja ryöstettiin vain heidän kauneutensa tähden."

"Luulenpa", vastasi herra Vere, "voivani liiankin hyvin keksiä syyn tähän eriskummalliseen tapaukseen. Lukekaapa tämä kirje, jonka neiti Lucy Ilderton on katsonut sopivaksi lähettää Ellieslaw'n kartanosta nuorelle Earnscliffille, jota minä voin perinnöllisen oikeuteni nojalla sanoa vihollisekseni ennen kaikkea muita ihmisiä. Te näette, että neiti Lucy kirjoittaa tässä hänelle sen rakkauden perustuksella, jolla tämä mies uskaltaa katsella tyttärtäni. Neiti Lucy lupaa puhua ystäväälleen hartaasti hänen puolestaan, mutta vakuuttaa, että hänellä on tyttärensä sydänlinnassa vieläkin voimakkaampi ystävä, joka on valmis häntä auttamaan. Katsokaa erityisesti näitä alleviivattuja paikkoja, herra Ratcliffe, jossa vehkeilevä tyttö kehoittaa häntä rohkeisiin keinoihin vakuuttaen hänelle, että hänen kosimisensa onnistui joka paikassa Ellieslaw'n kartanon tilusten rajojen ulkopuolella."

"Ja te, herra Vere, tahdotte muka päättää tästä haaveksivan neitosen haaveksivasta kirjeestä", lausui Ratcliffe, "että nuori Earnscliff on ryöstänyt teidän tyttärenne ja tehnyt itsensä syyppääksi suureen ja rikolliseen väkivaltaan, ilman mitään parempaa neuvonantajaa ja kehoittajaa kuin neiti Lucy Ilderton?"

Te tänne, toiset tuonne — tiedätkö
Mist' ois hän löydettävä?

Seuraavana päivänä taas (ehkäpä vain näön vuoksi) lähdettiin etsimään neiti Vereä, mutta yhtä turhaan nytkin, ja illalla alkoivat hakijat jälleen palata Ellieslaw'n kartanolle.

"Kumma se on", virkkoi Mareschal Ratcliffelle, "että neljä ratsumiestä ja yksi vangittu nainen ovat voineet näin kulkea seudun läpi vähintäkään jälkeä jättämättä. Luulisipa melkein heidän lentäneen pilviä myöten tai uponneen maan rakoon!"

"Usein", vastasi Ratcliffe, "saattaa olevien seikkojen perille päästä siten, että tutkitaan *olemattomia*. Me olemme nyt tutkineet joka ainoan tien, polun sekä jäljen, joka kartanosta lähtee kaikille ilman suunnille. Tutkimatta on jäänyt vain tuo monimutkainen ja vaivalloinen polku, joka kulkee soita myöten etelään Westburnflatiin."

"Ja miksi emme ole tutkineet sitäkin?" kysyi Mareschal.

"Niin, siihen voi herra Vere parhaiten vastata", sanoi hänen kumppaninsa kuivakiskoisesti.

"Sitten lähden sitä kohta häneltä kysymään", huusi Mareschal. Hän kääntyi herra Veren puoleen ja sanoi: "Minä olen saanut tietää, että yksi polku on jäänyt vielä tutkimatta — se nimittäin, joka vie Westburnflatiin."

"Ohoh!" naurahti Sir Frederick, "tunneemmehan me Westburnflatin tornin asukkaan perinjuurin — hän on hurja poika, joka ei juuri tee eroa naapurien tavaroiden ja omiensa välillä, mutta muuten hän on kaikissa asioissa oikeuskoinen — hän ei suinkaan puuttuisi mihinkään, mikä kuuluu Ellieslaw'n isännälle."

"Sitäpaitsi", virkkoi herra Vere umpimielisesti, "hänellä oli viime yönä kuontalossaan toisia pellavia. Ettekö ole kuulleet, että nuoren Heugh-footin Elliotin talo on poltettu poroksi ja karja ryöstetty sen tähden, ettei hän ruvennut antamaan aseitansa muutamille kunnan miehille, jotka aikoivat taisteluun kuninkaan puolesta?"

Herrat hymyilivät toisilleen, kun kuulivat sanoman tästä työstä, joka oli niin edullinen heidän omille hankkeilleen.

"Mutta yhtä hyvin", jatkoi taas Mareschal, "pitäisi meidän ratsastaa myös sinnepäin, sillä muuten ihmiset varmaankin moittivat meitä huolimattomiksi."

Tätä ehdotusta ei sopinut millään järjellisellä syyllä vastustaa, ja hakijat käänsivät senvuoksi hevosensa Westburnflatin tornin tielle. Pitkää matkaa ei kuitenkaan vielä ehditty siihen suuntaan kulkea, kun kuului hevosten kavioiden kopinaa, ja pieni ratsujoukko lähestyi heitä.

"Tuolta tulee Earnscliff", sanoi Mareschal, "minä tunnen hänen kiiltävänmustan laukkipään oriinsa."

"Ja tuolla on minun tyttärenikin hänen seurassaan!" huusi herra Vere vimmoissaan. "Kuka nyt voi väittää epäluuloani perättömäksi ja loukkaavaksi? Hyvät herrat! — hyvät ystävät! — auttakaa minua nyt miekoillanne, että saisin lapseni pelastetuksi!"

Hän paljasti aseensa, jota esimerkkiä myös Sir Frederick ja useat muut seurueesta noudattivat, valmistuen ryntäämään vastaantulijoiden kimppuun. Mutta enin osa vielä viivytteli.

"He lähestyvät meitä aivan rauhallisesti ja hiljaa", sanoi Mareschal, "kuulkaamme siis ensin, miten he voivat selittää tämän salaisen asian. Jos Earnscliff on vähimmälläkään tavalla häväissyt tai loukannut neiti Vereä, niin käyn ensimmäisenä miehenä sitä kostamaan. Mutta kuulkaamme toki ensin, mitä heillä on sanomista."

"Te loukkaatte minua epäluulollanne, Mareschal", jatkoi herra Vere, "te olette viimeinen, jonka suusta olisin olettanut saavani semmoista kuulla."

"Te vahingoitate itseänne vimmallanne, Vere, vaikka sitä, kyllä, asian syyhyn nähden, ei ole pahaksi pantava."

Hän ratsasti nyt vähän matkaa muiden edelle ja huusi kovalla äänellä: "Seisahtukaa, herra Earnscliff; taikka tulkaa neiti Veren kanssa kahden tänne meidän luoksemme. Teidän syytetään ryöstäneen tämän neidon hänen isänsä kodista, ja me olemme täällä, miekat kädessä, valmiina vuodattamaan parhaan veremme hänen takaisinsaamiseksi ja rangaistaksemme niitä, jotka ovat hänelle pahaa tehneet."

"Ja kukapa tahtois mieluummin olla avullisena siinä toimessa, herra Mareschal, kuin minä?" vastasi Earnscliff, "kuin minä, jolla oli tänä aamuna se ilo, että sain pelastetuksi hänet vankilasta, johon hänet oli suljettu, ja joka parastaikaa saatan häntä takaisin Ellieslaw'n kartanoon?"

"Onko asia niin, neiti Vere?" kysyi Mareschal vielä.

"Niin on", vastasi Isabella hartaasti, "aivan niin se on — Jumalan tähden pistäkää miekat tuppeen! Minä vannon kaiken pyhän kautta, että olen joutunut rosvojen käsiin, jotka olivat minulle yhtä tuntemattomia kuin heidän tarkoituksensakin, ja että tämä herra on vapauttanut minut urhoollisuudellaan."

"Kuka sitten on tämän tehnyt ja missä tarkoituksessa?" jatkoi Mareschal. "Ettekö tunne paikkaakaan, mihin teidät oli viety? Earnscliff, mistä te neiti Veren löysitte?"

Mutta ennen kuin tähän kysymykseen ehti tulla vastausta, lähestyi herra Vere heitä ja pistettyään miekkansa tuppeen keskeytti keskustelun.

"Kun saan tarkoin tietää", virkkoi hän, "kuinka suuressa kiitollisuudenvelassa olen herra

Earnscliffille, niin hän, siihen hän luottakoon, saa asianmukaiset kiitokset. Sillä välin", näin sanoen hän otti neiti Veren hevosen suitsista kiinni, "kiitän häntä ainoastaan siitä, että hän on saattanut tyttärentäni takaisin hänen luonnollisen suojelijansa huomaan."

Hänen yrmeään päänyökkäykseensä Earnscliff vastasi yhtä tylästi, ja kun herra Vere, kääntäytyään tyttärensä kanssa kotiansa kohti, näytti vajoavan tärkeään keskusteluun hänen kanssaan, katsoi muu seurue sopimattomaksi häiritä sitä kovin lähelle menemällä. Sillä välin Earnscliff, sanoessaan jäähyväiset herra Veren seurassa oleville herroille, lausui julkisesti: "Vaikka en tiedä, mikä käytöksessäni olisi voinut antaa aiheen tuommoiseen epäluuloon, niin en kuitenkaan voi olla huomaamatta, että herra Vere näyttää luulevan minullakin olleen jotain osaa hänen tytärtään kohtaan tehdyssä väkivallassa. Minä pyydän siis sanoa teille suoraan, hyvät herrat, että tämä häpäisevä syytös on perätön, ja että, vaikka voinkin tämmöisellä hetkellä antaa anteeksi isän hurjistuneet tunteet, minä sittenkin, jos joku herroista (hän katsahti tuikeasti Sir Frederickiin) arvelisi, etteivät minun sanani ja neiti Veren vakuutukset sekä seurassani olevien ystävien todistukset riitä puhdistamaan minua, — mielelläni — hyvinkin mielelläni — tahdon torjua päältäni tuon syytöksen, niinkuin sopii miehelle, joka pitää kunniaansa henkeään kalliimpana."

"Ja minusta hän saa apulaisen", virkkoi Hackburnin Simon, "ja minä otan osalleni kaksi teistä, ketkä tahansa, aatelista tai aatelitonta, herraa tai talonpoikaa — se on yks lysti Simonille."

"Kuka on tuo raa'annäköinen lurjus?" kysyi Sir Langley, "ja mitä hänellä on tekemistä herrasmiesten riitojen kanssa?"

"Olenpa poika High-Teviotista", sanoi Simon, "ja minä olen valmis käymään kenen miehen kimppuun tahansa, paitsi kuninkaan ja sen herran, jonka maalla asun."

"Tulkaa pois", virkkoi Mareschal, "älkäämme aiheuttako markkinatappelua. Herra Earnscliff, vaikka me olemme eri mieltä muutamissa asioissa, voimmepa olla vastustajia, jopa vihollisiakin pitämällä kuitenkin hyvää sukua ja rehellistä käytöstä ja toinen toistamme kunniaissa. Minä uskon, että te olette tähän asiaan yhtä syytön kuin minäkin, ja tahdonpa taata, että myös serkkuni Vere, niin pian kuin hän on voinut voittaa sen hämmingin, jonka nuo äkilliset tapaukset ovat synnyttäneet ja voi taas vapaasti käyttää järkeään, on lausuva teille sulimmat kiitöksensä tästä suuresta avusta, jonka hän tänä päivänä on teiltä saanut."

"Siinä että olen voinut olla teidän serkullenne avuksi on jo kyllin palkintoa itsessään. Hyvästi, hyvät herrat", lisäsi Earnscliff, "näen, että useimmat teistä ovat jo matkalla Ellieslaw'n kartanolle."

Tervehdittyään sitten Mareschalia kohteliaasti, ja muuta seuruetta kylmäkiskoisesti, Earnscliff käänsi hevoseensa ja ratsasti Heugh-footiin päin neuvotellakseen Hobbie Elliotin kanssa, mistä tämän morsianta nyt oli haettava, sillä hän ei voinut vielä tietää, että tämä oli jo päässyt takaisin omaistensa luokse.

"Sinne hän menee", lausui Mareschal, "hän on uljas kelpo poika, sen takaan kunniasanallani — mutta kuitenkin tekisi mieleni saada vaihtaa hänen kanssaan miekanpistoja viheriäisellä nurmikolla. Koulussa pidettiin minua melkein yhtä taitavana miekkailijana kuin häntäkin, ja tahtoisinpa nyt miekkailla hänen kanssaan terävin kärjin."

"Minun mielestäni", virkkoi Sir Frederick, "teimme sangen pahasti, kun sallimme hänen ja muiden hänen seuralaistensa mennä tiehensä ottamatta pois heidän aseitaan, sillä whigit varmaan kokoontuvat juuri tämmöisen virkeän nuoren miehen johdolla."

"Hyi häpeä, Sir Frederick!" huudahti Mareschal. "Luuletteko, että Veren kunniantunto sallisi tehdä väkivaltaa Earnscliffille, joka on tullut hänen maalleen saadakseen vain tuoda takaisin hänen tyttärensä? Ja vaikka hän olisikin noudattanut teidän mieltänne, luuletteko, että minä ja nämä muut herrat täällä olisimme häpäisseet itseämme avustamalla tällaista työtä? Ei, ei, suoruus ja rehellisyys ja vanha Skotlanti eläköön! Kun miekka kerran paljastetaan, olen minä valmis sitä käyttämään yhtä hyvin kuin kuka muu mies tahansa, mutta niin kauan kuin se vielä on tupessa, tulee meidän kohdella toisiamme niinkuin aatelismiehet ja naapurukset ainakin."

Pian tämän keskustelun jälkeen he saapuivat perille Ellieslaw'n kartanoon, missä herra Vere, joka oli tullut perille muutamia hetkiä ennemmin, astui pihalla heitä vastaan.

"Kuinka neiti Vere voi, ja oletteko saanut tietää, minkä tähden hänet ryöstettiin?" kysyi Mareschal hartaasti.

"Hän on väsynyt ja mennyt omaan kamariinsa, enkä voi toivoa saavani paljoa tietää tästä tapauksesta, ennen kuin hän on jälleen hiukan tointunut", vastasi isä, "Hän, niinkuin minäkin, on kuitenkin yhtä kiitollinen teille, Mareschal, sekä muille ystävilleni teidän hyväntahtoisesta tiedustelemisestanne. Mutta minun täytyy nyt sysätä syrjään isälliset tunteeni ja ajatella vain isänmaata. Tiedättehän, että tämä päivä on määrätty ratkaisevan päätöksen tekemistä varten — aika joutuu — ystävämme alkavat jo kokoontua, ja minä olen avannut taloni ovet niin hyvin aatelismiehille kuin alhaisemmillekin päälliköille, joiden apua me välttämättömästi tarvitsemme. Meillä on siis vain vähän aikaa valmistautuaksemme heitä vastaanottamaan. — Katselkaa te läpi nämä luettelot, Marchie (tällä lyhennyksellä puhuteltiin tavallisesti Mareschal-Wellsin tuttavien kesken). Ja te, Sir Frederick, lukekaa nämä Lothianin kreivikunnasta sekä Länsimaakunnasta tulleet kirjeet — vilja on kypsä leikattavaksi, meidän tulee vain käskeä leikkaajat työhön."

"Mitä hartaimmalla halulla", sanoi Mareschal, "mitä hullumpaa, sitä hupaisempaa!"

Sir Frederick näytti yksitotiselta ja tyytymättömältä.

"Tulkaapa vähän tänne syrjään minun kanssani, hyvät ystävät", virkkoi herra Vere

synkännäköiselle paronille. "Minulla on teille korvaan kuiskuteltavaa, joka, sen tiedän, on oleva teille mieleen."

He menivät sisään jättäen Mareschalin ja Ratcliffen kahden kesken pihalle seisomaan.

"Vai niin", sanoi Ratcliffe, "arvevatko teidän puolueenne herrat hallituksen kumoamisen niin varmaksi, että eivät viitsi enää edes sopivalla verholla peittää vehkeilyjään?"

"Totta puhuen, herra Ratcliffe", vastasi Mareschal, "teidän ystäväienne mielipiteet kenties tarvitsevat peittelemistä, mutta minulle on paremmin mieleen, että meikälaiset voivat näyttää julki värinsä."

"Ja onko mahdollista", jatkoi Ratcliffe, "että te, vaikkapa olettekin ajattelematon ja tuittupäinen — suokaa anteeksi, herra Mareschal, mutta minä olen suorapuheinen mies, — että te, sanon, jolla, huolimatta noista luonnonlaatuunne kuuluvista vioista, on luontainen terve järki ja sen lisäksi hyvät tiedot, näin umpisilmin takerrutte tämmöiseen hurjaan yritykseen? Miltä teidän pääanne tuntuu, kun käytte näissä vaarallisissa keskustelukokouksissa?"

"Eipä juuri yhtä lujalta hartioissani", vastasi Mareschal, "kuin jos juttelisin koirista ja haukoista. Minä en ole niin kylmäverinen luonteeltani kuin serkkuni, Vere, jonka suusta valuu valtiokavaluutta aivan kuin hän laulaisi lapsen kehtolaulua, ja joka kadottaa ja saa takaisin tuon suloisen neitosen, tyttärensä, paljon rauhallisemmin, kuin jos minä olisin menettänyt ja saanut jälleen takaisin koiranpenikan. Minun luonteeni ei ole rautainen eikä minun vihani hallitusta vastaan ole myöskään niin juurtunut, etten avosilmin näkisi hankkeemme koko vaarallisuutta."

"Entä miksi te sitten siihen puututte?" kysyi Ratcliffe.

"Siksi, että kaikesta sydämestäni rakastan tuota maanpakolaisuudessa elävää kuningasparkaa, ja että isäni oli noita vanhoja Killiecrankien miehiä, ja että soisin hiukan kosta noille liittolaisherroille, jotka ovat myyneet vanhan Skotlannin, jonka kruunu oli niin kauan itsenäisenä."

"Ja tuommoisten joutavien tähdenkö te", jatkoi neuvonantaja, "tahdotte sytyttää sodan liekin kotimaassamme ja saattaa itsenne vaaraan?"

"Minäkö saattaa? En! — Mutta, vaara olkoon menneeksi, mieluummin soisin sen tulevan huomenna kuin kuukauden perästä. Tuleva se on, sen tiedän, ja, niinkuin teidän talonpoikanne sanovat: 'parempi hauen vatsassa kuin sen hampaissa'. Vaaran tullessa toisella kertaa en suinkaan ole nuorempi kuin nyt, ja mitä hirttämiseen tulee, niin voinenpa minä, Sir John Falstaffin sanoilla puhuen, koristaa hirsipuuta yhtä hyvin kuin joku muukin. Olettehan kuulleet loppusäkeet tuosta vanhasta kansanlaulusta:

"Niin pelotta, niin huoleti
Kuin kylätanssailuun
Hän hypähti, ja pyörähti
Tuoss' alla hirsipuun."

"Herra Mareschal, minä surkuttelen teitä", lausui yksitotinen neuvonantaja.

"Paljon kiitoksia siitä, herra Ratcliffe, mutta en tahtoisi, että tekisitte johtopäätöksenne meidän hankkeestamme minun puheitteni mukaan — onpa siinä viisaampiakin päitä työssä."

"Viisaammatkin päät kuin teidän saattavat pudota maahan", varoitti Ratcliffe.

"Kenties niinkin, mutta ei suinkaan mikään keveämpi sydän kuin minun; ja jotta se ei tulisi teidän varoituksienne kautta raskaammaksi, niin sanon teille nyt jäähyväiset, herra Ratcliffe, päivällisaikaan asti, jolloin saatte nähdä, ettei pelko suinkaan ole pilannut minun ruokahaluani."

XII LUKU

Kapinan vaatteus näin silattiin
Värillä kaunihilla, lumotakseen silmät
Epäilijöiltä horjahtelevilta
Ja tyytymättömiltä pelkureilta,
Jotk' ällistellen kynärpäitään hieroo,
Oudosta melskehestä hämmästyin.

Henrik IV. II näytös.

Suuria valmistuksia oli tehty Ellieslaw'n kartanossa vieraiden vastaanottoa varten tänä tärkeänä päivänä, jolloin tänne odotettiin sekä seudun arvokkaimpia, entisen Jaakko kuninkaan puolta pitäviä aatelisherroja, että myös alhaisempia tyytymättömiä, jotka huonojen asioidensa tähden, vaihtelun halusta, vihasta Englantia vastaan tahi jostakin niistä monista syistä, mitkä siihen aikaan kuohuttivat ihmisten mieliä, olivat taipuvaiset yhtymään tähän vaaralliseen vehkeilyyn. Korkeasäätyisiä, rikkaita miehiä ei täällä nähty kovin monta, sillä melkein kaikki suuret maanomistajat pysyivät asiasta erillään. Enin osa alhaisemmastakin aatelistosta sekä talollisista kuului presbyteriläisiin, minkä tähden he, vaikka olivatkin tyytymättömiä Skotlannin yhdistämiseen Englannin kanssa, olivat vastahakoisia yhtymään salaliittoon Jaakko kuninkaan puolesta. Mutta olipa joukossa kuitenkin muutamia varakkaita kartanonherroja, jotka

nuoruudessa omaksumiensa periaatteiden vuoksi, uskonnollisista syistä, tai osallisuudesta herra Veren kunnianhimoisiin toiveisiin, olivat hankkeeseen suostuneet. Oli myös muutamia kuumaverisiä nuorukaisia, semmoisia kuin Mareschal, jotka toivoivat, että tämä vaarallinen yritys tuottaisi heille itselleen kuuluisan nimen ja kotimaalle itsenäisyyden. Muut salaliittolaiset olivat alhaisempaa, häviölle joutunutta väkeä, josta syystä he olivat nyt halukkaita kapinaan, niin kuin he sitten v. 1715 liittyivätkin Forsterin ja Derwentwaterin johdon alaisuuteen. Silloin oli esim. eräs rajaseutulainen Douglas koonnut rosvoista kokonaisen komppanian, ja mainio Luck-in-the-bag (Onnenpussi) — se oli hänen yleinen liikanimensä — oli hänen etevimpiä alipäälliköitään. Me katsomme tarpeelliseksi mainita nämä seikat, jotka olivat kuvaavia vain sille seudulle, joka on tässä kerrottujen tapahtumien näyttämönä. Muissa Skotlannin osissa Jaakko kuninkaan puolueeseen kuului paljon vaarallisempia ja paljon arvokkaampia miehiä.

Pitkä pöytä oli katettu Ellieslaw'n kartanon suuren salin päästä päähän. Se oli yhä vielä samanlainen kuin sata vuotta sitten ylettyen pimeänä ja pitkänä läpi koko kartanon laitapuolen. Holvikaton kannattamina olivat kylkiluiden muotoiset, harmaakiviset kaaret. Niiden tyvet kohottautuivat ulospistävästä, kiveen hakatuista päistä, jotka eriskummallisine muotoineen, jommoisia vain goottilaisen rakennusmestarin vallaton mielikuvitus voi keksiä, irvistelivät, rypistivät kulmakarvojaan ja näyttivät torahampaitaan alapuolella istuvalle seuralle. Valo tuli tähän juhlasaliin molemmilta puolilta korkeiden, mutta kapeain ikkunain kautta, joiden lasit olivat täynnä maalauksia. Päivänpaiste pääsi sisään vain hämäränä ja oudonvärisenä. Lippu, joka vanhan tarinan mukaan oli riistetty englantilaisilta Sarkin taistelussa, riippui pöydän päässä sen nojatuolin yläpuolella, jolla isäntä istui. Tuntui siltä, kuin sillä olisi tahdottu kiihdyttää vieraiden rohkeutta ja muistuttaa mieliin muinaisia, naapurikansasta saatuja voittoja. Herra Vere itse, joka oli kookasvartalainen, oli tähän tilaisuuteen pukeutunut erittäin huolellisesti. Jos tähän lisää hänen tosin tylyn ja synkän, mutta kuitenkin kauniin ulkomuotonsa, niin ei voi olla myöntämättä, että vanha linnanisäntä näytti sangen majesteettilliselta. Sir Frederick istui hänen oikealla puolellaan, herra Mareschal vasemmalla. Vielä istui pöydän yläpäässä muutamia arvokkaampia herroja poikineen, veljineen ja veljenpoikineen. Näiden joukossa oli myös herra Ratcliffe saanut sijansa. Alapuolella "suola-aittaa" — suurta täysihopeista astiaa — istui *sine nomine turba* (nimetön joukko), miehiä, jotka katsoivat suureksi kunniaksi sen, että saivat istua vaikka alhaisellakin paikalla tässä pöydässä. Samalla juuri tämä pöytäjärjestyksessä tehty erotus riitti tyydyttämään ylhäisempisäätysten ylpeyden. Ettei alempi pöytäkunta ollut juuri valikoimalla kokoonkutsuttu, se täytynee myöntää, koska Westburnflatin Williamkin oli mukana. Tämän miehen häpeämätöntä rohkeutta, kun hän julkesi näyttää silmänsä saman herran kodissa, jolle hän juuri äsken oli tuottanut niin törkeän häväistyksen, ei olisi voinut lainkaan käsittää, ellei olisi tiennyt hänen luulevan, ettei kukaan muu kuin neiti Vere ja hänen isänsä ollut selvillä siitä, että hän oli ollut mukana ryöstössä.

Tämän monilukuisen ja kirjavan seuran edessä oli päivällinen, jossa tosin ei — niinkuin sanomalehdet nykyajan pidoista kertoilevat — ollut tarjona vuodenaikaan nähden harvinaisia herkkuja, vaan kuitenkin useanlaatuisia vahvoja ja kallisarvoisia liharuokia, joiden painon alla pöytälaudat taipuivat. Mutta ilo ei kuitenkaan ollut vieraanvaraisuuden mukainen. Alempaa pöytäkuntaa hillitsi alussa ujous ja pelko, jonka aiheutti tuo korkeasukuinen seura, mihin he olivat joutuneet. Tämän juhlallisen mielenahdistuksen saivat kuitenkin katoamaan juomat, joita runsain määrin tarjoiltiin ja joita alhaisemmat vieraat arvelematta kulauttelivat alas kurkuistaan. He tulivat puheliaksi, kovaäänisiksi, jopa pauhaavaisiksikin ilossaan.

Mutta pöydän kunniapaikoilla istuvien mieltä ei voitukaan ilahduttaa konjakin eikä viinin voimalla. Heidän sydämiään painosti tuo kohmetuttava mielenmasennus, joka niin usein tuntuu, kun ihminen, jouduttuaan semmoiseen tilaan, mistä on yhtä vaikea päästä eteenpäin kuin peräytyä, pakosta tekee vaarallisen päätöksen. Kuilu heidän edessään näytti yhä syvemmältä ja uhkaavammalta, mitä lähemmäksi reunaa lähestyttiin, ja jokainen odotteli salaisella kauhulla, että joku muu kumppaneista hyppäisi ensiksi alas. Tämä sisällinen pelon ja vastahakoisuuden tunne vaikutti eri tavalla jokaisen luonteen ja elämäntavan mukaan. Joku näytti yksitotiselta, toinen typerältä, kolmas katseli pelokkain silmin pöydän yläpäässä olevia tyhjiä istuimia, jotka olivat jääneet tyhjiksi sen tähden, että toivotut liittolaiset olivat ratkaisevalla hetkellä antaneet varovaisuuden voittaa valtiollisen kiihkonsa ja jääneet pois kokouksesta. Muutamat näyttivät punnitsevan mielessään läsnä- ja poissaolevien verrannollista säätymistä ja tilaa. Sir Frederick oli harvapuheinen, synkännäköinen ja pahalla tuulella. Herra Vere yritteli ilahduttaa kumppaneitaan niin väkinäisellä tavalla, että hänen omakin mielensä näytti selvästi horjahtelevan. Ratcliffe tarkasteli seuraa valppaan, mutta syrjäisen katselijan vakavuudella. Mareschal yksinään, luopumatta luonteensa ajattelemattomasta hilpeydestä, söi ja joi, nauroi ja laski leikkiä, vieläpä näytti muiden pöytävieraiden hämilläänolo häntä suuresti huvittavan.

"Mikähän lienee tänä aamuna masentanut meidän jalon miehuutemme?" huusi hän. "Näyttää aivan siltä kuin istuisimme hautajaisissa, joissa sureva perhe ei saa puhua muuten kuin kuiskuttamalla, vaikka palkatut kantajat ja itkijät", hän vilkaisi pöydän alapäähän, "pitävät aika iloa ja melua. Ellieslaw'n herra, milloinka te ryhdytte 'nostoon'?^[19] Missä teidän miehuutenne nukkuu, ystäväni? Ja mikä on painanut alas Langley-laakson ritarin korkealle lentävät toiveet?"

"Te puhutte kuin mielipuoli", virkkoi herra Vere, "ettekö näe, kuinka monta täältä on poissa?"

"Entä sitten?" jatkoi Mareschal. "Ettekö sitä ennakolta tietäneet, että puoli maailmaa on suurempi suustaan kuin teoiltaan? Minua puolestani on se asia suuresti rohkaissut, että näen kumminkin kaksi kolmatta osaa ystävistämme uskollisesti saapuneen tähän kokoukseen, vaikka tosin pelkään, että niistäkin vielä puolet ovat tulleet vain siksi, että he pahimmassa tapauksessa saisivat edes tämän hyvän aterian saaliiksensa."

"Ei ole tullut meren rannalta mitään sanomia, jotka olisivat tuoneet varmemman tiedon kuninkaan tulosta", virkkoi toinen pöytäkumppaneista puoliääneen kuiskaten, mikä todisti horjuvaa mieltä.

"Ei riviäkään D:n kreiviltä, eikä ainoatakaan herraa rajan eteläpuolelta", sanoi kolmas.

"Kuka se täällä toivoo miehiä lisäksi Englannista", huudahti Mareschal teatterimaisen teeskennellyllä innolla.

"Ei, Vere orpana, mun kelpo heimon',
Jos kuolon meille säätii sallimus — —"

"Herran tähden", kielsi herra Vere, "älkää toki tällä hetkellä kiusatko meitä hullutuksillanne, Mareschal!"

"No sitten", jatkoi hänen sukulaisensa, "tahdon sen sijaan lahjoittaa teille viisauteni, semmoisena kuin se on. Jos me olemme kulkeneet näin pitkälle mielipuolten tavalla, niin älkäämme toki nyt pelkurien tavalla peräytykö. Me olemme teoillamme jo vetäneet päällemme hallituksen huomion ja koston. Älkäämme nyt jättäkö asiaa kesken, ennenkuin olemme todella sen huomion ja koston ansainneet. Mitä, eikö kukaan tahdo avata suutansa? No, sitten minä hyppään ojan yli kaikkein ensimmäiseksi!" Ja kavahtaen jaloilleen hän täytti olutlasinsa kukkuroilleen claretiinillä ja käski kädenviittauksella muiden seurata esimerkkiä nousemalla istuimiltaan. Kaikki tottelivat — arvokkaammat vieraat ikäänkuin käskystä, alhaisemmat innostuksesta. "Nyt, hyvät ystävät, minä juon päivän juhlamaljan — eläköön Skotlannin itsenäisyys ja tervetuloa meidän laillinen hallitsijamme, kuningas Jaakko VIII, joka vastikään on astunut maihin Lothianin kreivikunnassa ja toivoakseni saanut jo vanhan pääkaupunkinsa valtaansa!"

Hän joi viinin pohjaan ja viskasi lasin päänsä yli. "Halvempi malja ei saa koskaan sitä saastuttaa!"

Kaikki noudattivat esimerkkiä, ja lasien särähtäessä rikki sekä eläköönhuutojen kaikuessa he vannoiivat seisovansa tai kaatuvansa yhdessä maljassa lausuttujen valtiollisten periaatteiden ja mielipiteiden kanssa.

"Teidän hyppäystänne on eräs vieras mies ollut näkemässä", kuiskasi herra Vere Mareschalin korvaan, "mutta luullakseni on parasta niinkuin on. Joka tapauksessa meidän on nyt mahdoton peräytyä. Yksi mies vain", hän katsahti Ratcliffen puoleen, "on jättänyt sen maljan juomatta, mutta siitä myöhemmin."

Ja nousten seisaalleen hän piti seuralle kiihoittavan puheen hallitusta ja sen toimia, varsinkin Skotlannin ja Englannin yhdistämistä vastaan. Tämän yhdistämisen kautta, hän vakuutti, oli Skotlannilta petoksella ryöstetty sen itsenäisyys, kauppa ja kunnia, ja koko maa kahlittu kuin orja kilpasisarensa jalkojen juureen, vaikka se monen vuosisadan vieressä, monet vaarat voittaen ja verta vuodattaen oli aina kunnialla pitänyt puoliaan tätä kilpasisarta vastaan. Näin hän kosketti aihetta, joka nostatti vastakaikua jokaisen läsnäolevan miehen rinnassa.

"Meidän kauppamme on hiidessä!" karjaisi pöydän alapäästä vanha Johan Rewcastle, salakuljettaja Jedburghista.

"Meidän maanviljelyksemme on hukassa!" sanoi Brokengirth-flowin herra, jonka tilalla ei Aatamin ajoista asti ollut kasvanut mitään muuta kuin kanervia ja mustikoita.

"Meidän uskontomme on hakattu maahan latvoineen, juurineen", lausui episkopaalien kokoushuoneen purppuranenäinen kirkkoherra Kirkwhistlestä.

"Kohta emme saa enää ampua metsäkauriita emmekä suudella tyttösiä ilman kirkonvanhimman ja kirkkoväärtin lupakirjaa", lisäsi Mareschal.

"Emmekä keittää totia aamupakkasessa ilman tullimiehen lupakirjaa", virkkoi taas salakauppias.

"Emmekä ratsastaa vuoren yli pimeässä yössä", sanoi Westburnflat, "kysymättä lupaa nuorelta Earnscliffiltä taikka joltakulta muulta englantilaistuneelta rauhantuomarilta. Se oli toki hyvää aikaa se, kun näillä rajamailla ei tiedetty mitään rauhasta eikä tuomareista!"

"Muistakaamme mitä pahaa englantilaiset ovat tehneet meille Darien siirtokunnassa ja Glencoen laaksossa", jatkoi herra Vere, "ja tarttukaamme aseisiin oikeuksiemme, omaisuutemme, henkemme sekä perhekuntiemme suojelemiseksi!"

"Muistakaamme oikeata piispan siunaamaa vihkimystä, jota paitsi kukaan ei voi olla laillisena pappina", lausui hengellinen herra.

"Muistakaa mitä merirosvontöitä Green ja muut Englannin varkaat ovat harjoittaneet estääkseen meidän kauppaamme Itä-Intiassa", sanoi William Willieson, puoli-osakas ja ainoa laivuri prikissä, joka neljä kertaa vuodessa kulki Cockpoolin ja Whitehavenin väliä.

"Muistakaa meidän vapauksiamme", pisti taas väliin Mareschal, jolle näytti olevan oikea huvi kiihottaa yllyttämäänsä innostusta, niinkuin pahankurinen poika, joka avattuaan myllypadon sulun iloitsee liikkeelle panemansa rattaan ratinasta huolimatta vahingosta, minkä hän sillä kenties tekee.

"Muistakaa vapauksiamme", huusi hän, "hiiteen verot, sotamiehenotot ja kirkonvanhimmat, hiiteen yksin muistokin Wilhelm ukosta,^[20] joka ne ensiksi pani meidän niskoillemme!"

"Piru vieköön tullimiehen!" kuului kaikuna vanhan Johan Rewcastlen suusta, "minä halkaisen hänet kahtia tällä omalla kädelläni."

"Ja helvettiin metsävartijat sekä maapoliisit!" kuului toinen kaiku Westburnflatilta, "minä

lennätän pari luotia heidän lävitsensä ennen huomisaamua!"

"Me olemme siis yksimielisesti päättäneet", lausui herra Vere, kun huudot olivat hiukan hiljenneet, "ettemme kauemmin tahdo kärsiä näitä nykyisiä oloja?"

"Sen olemme yksimielisesti päättäneet, joka mies!" vastasivat vieraat.

"Eipä aivan joka mies kuitenkaan", virkkoi tähän herra Ratcliffe, "sillä vaikka en suinkaan voi toivoa voivani asettaa sitä vimmaa, johon tämä seura niin äkkiä näkyy kiihtyneen, pyydän kuitenkin saada luvan ilmoittaa, että sen verran kuin yksinäisen miehen äänellä on arvoa, minä en kaikin puolin voi allekirjoittaa tässä ilmituotujen epäkohtien luetteloa, ja että minä kaikin voimin panen vastalauseeni noita hurjia hankkeita vastaan, joihin te näytätte olevan ryhtymäisillänne mainittujen epäkohtien parantamiseksi. Minun on helppo käsittää, että suuri osa siitä, mitä täällä on puhuttu, on vain hetken kiihotuksen synnyttämää taikka kenties paljasta leikkipuhetta. Mutta muutamat leikkipuheet ovat sitä laatua, että ne helposti kuuluvat kauas ulos, ja teidän pitäisi muistaa, hyvät herrat, että kiviseinilläkin on korvansa."

"Kiviseinillä saattaa olla korvansa", vastasi herra Vere katsahtaen häneen voitollisen vihan katsein, "mutta kotivakoojat, herra Ratcliffe, saattavat pian tulla korvattomiksi, jos joku semmoinen uskaltaa kauemmin viipyä tässä kartanossa, johon hän käskemättä on omin luvuin tullut, jossa hän itseensä tyytyväisenä on pistänyt nenänsä kaikkiin asioihin ja josta hän on lähtevä pitkännen saaneen konnan tavalla, jollei hän tätä yskää nyt ymmärrä."

"Herra Vere", sanoi taas puolestaan Ratcliffe kylmäkiskoisen ylenkatseellisesti, "minä tiedän kyllä, että minun oloni täällä tulee teille hyödyttömäksi niinkuin se tietysti on tuleva sen hurjapäisen päätöksen vuoksi, jonka te olette tekemäisillänne, on kohta tuleva minulle yhtä vaaralliseksi kuin se aina on ollut teille vastenmielinen. Mutta minulla on kuitenkin turva, ja se on sangen vahva. Sillä te ette mielellänne suo, että minä näiden aatelisherrojen ja kunnian miesten kuullen kertoisin, mitkä eriskummalliset seikat ovat meidät yhteen saattaneet. Mitä muuhun tulee, niin olen iloinen, että tämä yhdessäolomme loppuu. Ja koska toivon, että herra Mareschal sekä muutamat muut herrat täällä hyväntahtoisesti lupaavat suojella ensi yönä korviani sekä kurkkuaani — tämän viimeksimainitun puolesta pelkään pahimmin — niin en aio lähteä talostanne ennen kuin huomisaamuna."

"Tehkää niin", vastasi herra Vere, "te olette vihaltani täydessä turvassa siksi, että olette liian halpa sen kohteeksi, ei siksi että pelkäisin teidän rupeavan julistelemaan minun perhesalaisuuksiani, vaikka kuitenkin varoitin teitä kavahtamaan, miten sen teette. Teidän toimenne ja vehkeilyenne ovat sangen yhdentekeviä miehelle, jolla on kaikki voitettavana tai kaikki menetettävänä riippuen siitä, pääseekö laillinen oikeus vai laitton anastus valtaan kohta alkavassa taistelussa."

Ratcliffe nousi luoden häneen katseen, jota herra Veren näkyi olevan vaikea kestää, ja läksi ulos muulle seuralle kumarrettuaan.

Sitä vaikutusta, jonka tämä keskustelu teki useimpiin läsnäoleviin, koetti herra Vere poistaa ottamalla joutuisasti puheeksi päivän asiat. Hätäisen neuvottelun jälkeen päätettiin heti nostaa kapina. Herra Vere, Mareschal sekä Sir Frederick valittiin päälliköiksi ja he saivat täyden vallan johtaa tästä lähtien tehtäviä töitä. Määrättiin kokouspaikka, johon kaikki lupasivat saapua varhain seuraavana aamuna niin monen alustalaisensa asiaa puoltavan henkilön kanssa kuin kukin suinkin saattoi saada liikkeelle. Useimmat vieraista läksivät kotiinsa tekemään tarpeellisia varustuksia, ja jäljellejääneitä, niinkuin Westburnflatia sekä vanhaa salakuljettajaa, jotka pysyivät lujasti paikoillaan kallistellen pulloja, pyysi herra Vere suomaan anteeksi, että hänen täytyi jättää isännänsijansa pöydän päässä. Hänen täytyi päällikönviran haltijana välttämättä neuvotella annettujen apulaisten kanssa. Tämä laiminlyönti annettiin hänelle sitä halukkaammin anteeksi, koska hän pyysi heitä sillä välin jatkamaan huvittelemistaan niillä vieraanvaroilla, joita kartanon kellarissa oli tarjona. Eläköön-huudot seurasivat lähteviä päälliköitä, ja nimet Vere, Langley sekä varsinkin Mareschal kajahtelivat jyrähtäen ilmaan ikäänkuin yhdestä suusta, jota kerta kerran perästä illan kuluessa kostuteltiin yhä uusilla maljoilla.

Kun salaliittolaisten päälliköt olivat menneet eri huoneeseen, katselivat he hetken hämillään toinen toistansa. Sir Frederickin synkät kasvot ilmaisivat yrmeää mielipahaa. Mareschal katkaisi ensiksi äänettömyyden purskahtaen kovaan nauruun ja sanoi: "No! nyt on laiva työnnetty vesille — *vogue la galère* (anna mennä!)"

"Niin, teitä me saamme kiittää työntämisestä", virkkoi Vere.

"Aivan oikein; mutta enpä tiedä, kiittänettekö vielä minua", vastasi Mareschal, "kun olen näyttänyt teille tämän kirjeen, jonka sain juuri ennenkuin istuimme pöytään. Palvelija ei sanonut koskaan ennen nähneensä sen tuojaa, joka jälleen katosi täyttä neliä käskettyään häntä antamaan sen minun omaan käteeni." Mareschal avasi kirjeen ja luki ääneen:

Kunn. H.

Edinburgh —

Koska olen kiitollisuudenvelassa Teidän suvulenne, jota en tahdo nimeltä mainita, ja koska olen saanut kuulla Teidänkin yhtyneen siihen seikkailijajoukkoon, joka on ruvennut entisen lontoolaisen, nykyisen dunkirkeläisen kauppayhtiön Jaakko ja Kumppanin palvelukseen, katson velvollisuudekseni lähettää Teille tämän ajallaan tulevan ja salaisen sanoman, että Teidän toivomanne laivat ovat tulleet karkotetuiksi pois rannalta saamatta mitään lastia maalta ja että länsimaakuntien asukkaat ovat päättäneet pyyhkiä nimensä pois koko kauppayhtiöstä, koska sen asiat epäilemättä

joutuvat häviölle. Siinä toivossa, että käytätte hyväksenne tämän ajallaan tulleen sanoman ja pidätte huolen omasta turvallisuudestanne,

pyсын Teidän nöyrimpänä palvelijananne

Nihil Nimetön.
Herra Ralph Mareschalille,
Mareschal-Wellsin isännälle.
Huolellisesti ja joutuisasti.

Sir Frederickin nenä venyi pitkäksi ja hänen muotonsa musteni, kun tämä kirje oli luettu, ja herra Vere huudahti: "Mitä! Tämähän koskee juuri meidän hankkeemme pohjaa! Jos englantilaiset ovat karkottaneet Ranskan laivaston ja sen kanssa tulevan kuninkaan, niinkuin tämä kirottu paperilippu näyttää sanovan, niin missä tilassa me sitten olemme?"

"Juuri samassa kuin tänä aamuna, luullakseni", arveli Mareschal, yhä vielä nauraen.

"Ei millään muotoa — ja hiiteen tuo teidän sopimaton ilonne, herra Mareschal — tänä aamuna me emme vielä olleet julkisia kapinoitsijoita, niinkuin me nyt olemme teidän aikaansaamanne hullutuksen kautta, vaikka teillä oli taskussa kirje, josta näitte, ettei meidän yrityksellämme ollut minkäänlaista menestyksen toivoa."

"No niin, no niin, tiesinkin että näin sanoisitte. Mutta, ensiksikin, minun ystäväni Nihil Nimetön ja hänen kirjeensä saattavat olla paljasta lorua; ja toisekseen, minä tahdoin näyttää teille, että olen kyllästynyt puolueeseen, jolta ei synny mitään muuta valmista kuin illalla tehtyjä rohkeita päätöksiä, jotka aamulla haihtuvat viininhöyryn kanssa tietymättömiin. Nyt ei hallituksella ole miehiä eikä sota-aseita varattuna; muutamien viikkojen kuluttua on sillä yltäkyllin kumpiakkin. Nyt on koko kansa intohimoisesti hallitusta vastaan; muutamien viikkojen kuluttua, jos omanvoitontavoittelu, pelko ja penseä haluttomuus, jotka nytkin jo pistävät silmään, saavat tehdä tehtävänsä, on ensi-into jäähtynyt yhtä kylmäksi kuin jouluilma. Sentähden, koska minä puolestani olin päättänyt hypätä kaivoon, olen pitänyt huolen siitä, että tekin joutuisitte sinne yhtä syvälle kuin minäkin. Ei siinä auta pulikoiminen; te olette kauniisti joutuneet vetelään, nyt teidän täytyy kahlata sen läpi toiselle rannalle."

"Te olette väärässä, ainakin mitä tulee toiseen meistä, herra Mareschal", virkkoi Sir Frederick Langley ja soitettuaan kelloa hän käski sisääntullutta apulaista viemään sanan hänen palvelijoilleen, että he heti paikalla laittaisivat itsensä sekä hevoset valmiiksi.

"Te ette saa jättää meitä, Sir Frederick", pyysi herra Vere, "meidän täytyy tarkastaa sotamiesluettelomme."

"Minä lähden vielä tänä iltana, herra Vere", vastasi Sir Frederick, "ja lähetän teille kotoa kirjeellisesti päätökseni tästä asiasta."

"Vai niin", virkkoi Mareschal, "ja lähetätte tuomaan rakuunajoukon Carlislesta, joka samassa saa ottaa meidät vangeiksi? Katsokaa, Sir Frederick, minä puolestani en tahdo tulla yksin jätetyksi enkä petetyksi; ja jos te tänä iltana lähdette Ellieslaw'n kartanosta, niin ette pääse muutoin kuin minun kuolleen ruumiini ylitse."

"Hyi häpeä, Mareschal!" moitti herra Vere, "kuinka pikaisesti te ymmärrätte väärin meidän ystävämme aikomukset! Minä olen varma siitä, että Sir Frederick laskee vain leikkiä; sillä jollei hän olisikaan niin kunniallinen mies, että meistä luopuminen voisi johtua hänen mieleensä, niin ei hän kuitenkaan voi olla muistamatta, että meillä on täydet todistukset käsissä hänen osallisuudestaan tähän hankkeeseen sekä hänen hartaasta toimeliaisuudesta sen hyväksi. Hän ei myöskään voi olla tietämättä, että ensimmäinen ilmoittaja on hallitukselle sangen tervetullut mies, ja että, jos kysymykseen tulee, kuka ensiksi saa viedyksi sanan asiasta, me helposti voimme ehtiä muutamia tunteja ennen häntä."

"Sanokaa: 'minä ehdin', älkääkää: 'me', kun puhutte siitä, kuka tämmöisessä petoksessa voi ennättää edelle; minä puolestani en pane hevostani juoksuun tuommoisen palkintopikarin saamiseksi", lausui Mareschal, hampaittensa välistä lisäten: "Aika kelpo konnapani tämä, jolle mies voi uskoa kaulansa!"

"Ei minua voida peloittelemalla estää siitä, mitä pidän sopivana", virkkoi Sir Frederick Langley, "ja ensi tehtäväni on lähteä Ellieslaw'n kartanosta. Ei minulla ole mitään syytä pitää sanaani semmoiselle", hän katsahti Vereen, "joka ei ole pitänyt lupaustansa minulle."

"Missä suhteessa", kysyi herra Vere viitaten kädellään ja pyytäen kuumaverisen sukulaisensa olemaan hiljaa, "ja millä tavalla olen syönyt teille antamani sanan, Sir Frederick?"

"Kaikkein syvimmästi ja kipeimmästi koskevassa asiassa — te olette pettänyt minua aiotun sukulaisuusliittomme suhteen, jonka, niinkuin hyvin tiedätte, piti olla valtiollisen liittomme panttina. Neiti Veren ryöstö ja takaisintuonti, kylmyys, jolla hän aina minua kohtelee, ja tyhjät korupuheet, joilla te aina häntä puolustatte, ovat, sen nyt näen, pelkkiä verukkeita, siksi että maatilat, jotka perintö-oikeuden nojalla ovat teidän tyttärenne omat, pysyisivät vielä edelleen teidän hallussanne, ja että te saisitte minut välikappaleeksenne tähän hulluun vehkeilyyn, syöttämällä minua toiveilla, joita ette kuitenkaan aio täyttää."

"Sir Frederick, minä vannon kaiken pyhän kautta — — —"

"Minä en huoli enää mistään vannomisista; te olette jo liian kauan narraillut minua", vastasi Sir Frederick.

"Jos te meidät jätätte", sanoi herra Vere, "niin olemme me, ja samoin tekin, sen tiedätte,

auttamattomasti hukassa. Kaikki riippuu siitä, että pysymme yksimielisinä."

"Antakaa minun pitää huolta itsestäni", vastasi paroni. "Mutta jos se mitä sanotte, olisikin totta, niin tahtoisin mieluummin joutua hukkaan kuin antaa kauemmin narrailla itseäni."

"Eikö mikään — mikään takaus voi saada teitä uskomaan sanaani?" kysyi herra Vere tuskissaan; "tänä aamuna olisin viskannut tämmöiset perättömät syytökset teille vasten kasvoja, niinkuin loukkaukset ainakin; mutta nykyisessä tilassa ollen — — —"

"Te näette, että teidän viimeinkin täytyy tehdä täyttä totta, eikö niin?" keskeytti Sir Frederick. "Jos te tahdotte saada minut uskomaan itseänne, niin ei ole muuta kuin yksi keino, joka voisi vaikuttaa minuun — antakoon tyttärenne minulle kätensä vielä tänä iltana."

"Niin äkkiäkö — se ei käy laatuun", vastasi Vere; "muistakaa toki hänen äskeistä pelästystään, meidän nykyistä hankettamme."

"En ota korviini mitään muuta kuin hänen oman suostumuksensa, jonka hän antaa minulle alttarin edessä. Onhan teillä kappeli täällä kartanossanne, onhan kirkkoherra Hobbler täällä seurassamme — antakaa tämä todistus rehellisyydestänne tänä iltana, niin me olemme taas yksissä sekä sydämin että käsin. Jos te nyt kiellätte, kun suostuminen olisi teille niin suureksi eduksi, niin kuinka voin luottaa teihin huomenna, kun olen julkisesti ottanut osaa teidän hankkeeseenne, enkä enää voi peräytyä?"

"Saanko siis ymmärtää asian niin, että meidän ystävytemme, jos tulette minun vävykseni tänä iltana, on pysyvä entisellään?" kysyi herra Vere.

"Aivan pettämättömästi ja rikkoutumattomasti", vastasi Sir Frederick.

"Sitten", lausui herra Vere, "vaikka teidän vaatimuksenne on kovin äkillinen, epähieno ja minun rehellisyyttäni epäilevä — Sir Frederick, lyökää kuitenkin tähän käteeni — tyttäreni on tuleva teidän vaimoksenne."

"Tänä iltana?"

"Tänä iltana", vastasi herra Vere, "ennen kello kahtatoista."

"Omasta vapaasta suostumuksestaan kuitenkin, toivoakseni", sanoi Mareschal, "sillä minä vakuutan teille molemmille, hyvät herrat, etten aio ristissä käsin katsella kuinka minun kaunis serkkuni pakotetaan avioliittoon."

"Rutto tuohon tuittupäiseen hupsuun!" mutisi herra Vere. Sitten hän sanoi ääneensä: "Hänen omasta vapaasta suostumuksestaanko? Mitähän te minusta luulettekaan, Mareschal, kun arvellette tarpeelliseksi sekaantua tähän asiaan, ja suojella tytärtä isäänsä vastaan? Luottakaa siihen, ei hän ole millään muotoa vastahakoinen menemään Sir Frederick Langleylle."

"Tai pikemmin saamaan Lady Langley'n nimeä, eikö niin? Totta maar', se on luultavaa kyllä! — onhan monta muutakin naista, jotka olisivat hänen kanssaan siinä yhtä mieltä. Minä pyydän anteeksi, mutta tuo äkillinen vaatimus ja suostumus hiukan huolestutti minua hänen puolestaan."

"Ainoastaan kosimisen äkillisyys minua hiukan peloittaa", virkkoi herra Vere, "mutta kenties, jos tyttöä ei saada kohta taipumaan, Sir Frederick myöntyy..."

"Minä en myönny mihinkään, herra Vere — teidän tyttärenne käsi tänä iltana, tai minä lähdän, vaikka sydänyölläkin — se on viimeinen sanani."

"Suostun siihen", sanoi herra Vere, "ja jätän teidät nyt tänne keskustelemaan sotahankkeistamme sillä välin kun menen valmistamaan tytärtäni tähän äkilliseen muutokseen."

Näin sanoen hän jätti seuralaisensa kahden kesken.

XIII LUKU

Mutt' Osmond kreivi valan vaatii nyt.
Voi julmaa vaihtoa! Tuo tyyli Osmond
Tancredin sijaan!

Tancred ja Sigismunda.

Herra Vere, joka harjoiteltuaan kauan teeskentelemistä oli oppinut hillitsemään käyntinsäkin ja askeleensa siten, että ne olivat apuna teeskentelemisessä, astui käytävän kivipermanttoa pitkin ja tyttärensä huoneeseen vieviä portaita myöten nopein, lujin ja vakavin askelin, niinkuin mies, joka tosin menee tärkeälle asialle, mutta joka ei ensinkään epäile tehtävänsä onnistumista. Mutta niin pian kuin häntä ei enää voitu tarkata, muuttui astunta hitaaksi, epävakaiseksi, hänen epäilystensä ja pelkonsa mukaiseksi. Viimein hän pysähtyi eteiseen kootakseen ajatuksiaan ja miettiäkseen, mitä syitä hän voisi tuoda esiin.

"Onko ikinä kukaan mies parka ollut toivottomammassa ja mutkallisemmassa tilanteessa?" Semmoinen oli hänen ajatustensa sisällitys. "Jos nyt liittomme eripuraisuuden tähden hajoaa, niin hallitus aivan epäilemättä ottaa hengen minulta, joka olen pannut kapinallisuuden alkuun. Tai vaikka voisinkin nöyrytyä osoittamalla yhtäkkiä alamaisuuttani, niin enkö siinäkin tapauksessa olisi perikadon oma? Minun ja Ratcliffen suhde on sovittamattomasti rikottu. Hänen puoleltaan ei voi tulla minun osakseni muuta kuin häväistystä ja vainoamista. Minun tulisi jatkaa elämääni

varattomana, kunniaattomana miehenä, jolla ei edes olisi, millä henki parkaansa elättää, puhumattakaan rikkaudesta, joka riittäisi vastapainoksi sille ylenkatseelle, millä minun kansalaiseni — sekä ne, joista luovun, että ne, joiden puolelle menen — tulevat kohtelemaan valtiollista seuranpettäjää. Tätä keinoa ei sovi ajatellakaan. Mutta mikä muu olisi minulle tarjona kuin tällainen kohtalo tai häpeällinen mestaus? Ei mikään muu voi tuottaa minulle pelastusta kuin sovinnon tekeminen noiden miesten kanssa; ja tämän sovinnon aikaansaamiseksi olen luvannut Langleylle, että tyttäreni ennen sydänyötä on tuleva hänen vaimokseen, mutta samalla olen luvannut myös Mareschalille, etten pakota Isabellaa. Yksi asia voi minut pelastaa häviöstä — se, että Isabella suostuu ottamaan miehen, joka on hänelle vastenmielinen, vieläpä semmoisella kiireellä, joka tuntuisi hänestä hankalalta, vaikka kosija olisi hänelle rakas. — Mutta minun täytyy turvautua hänen luonteensa romanttiseen jalomielisyyteen. Ja vaikka esittäisinkin tottelemisen tarpeellisuuden kuinka välttämättömäksi tahansa, niin en kuitenkaan voi esittää sitä sen välttämättömämmäksi kuin se todenteolla on."

Lopetettuaan nämä hänen vaarallista tilaansa koskevat surulliset mietteet hän astui tyttärensä huoneeseen, jokainen hermo pinnistettynä siihen taisteluun, joka hänellä nyt oli edessä. Vaikka herra Vere olikin vehkeilevä ja kunnianhimoinen, niin hän sittenkin tunsu lastansa kohtaan sen verran luonnollista rakkautta, että hänestä tuntui vastenmieliseltä viekkaalla tavalla väärinkäyttää tyttärensä tottelevaisuutta ja rakkautta. Mutta se ajatus, että Isabella, jos yritys onnistuisi, ei tulisi pakotetuksi muuhun kuin edulliseen naimiseen, ja että toiselta puolen, jollei se onnistuisi, hän itse olisi hukassa, tukahdutti kaikki omantunnon varoitukset.

Herra Vere tapasi Isabellan istumassa vieraskamarinsa ikkunan luona pää käden varassa, vaipuneena uneen taikka niin syviin mietteisiin, ettei hän kuullut isän askelten kopinaa. Herra Vere lähestyi kasvoillaan syvän surun ja säälin teeskennelty ilme, kävi istumaan tyttärensä viereen ja herätti hänen huomionsa tarttumalla hiljaa hänen käteensä. Samalla hän huokasi syvään.

"Isä!" virkkoi Isabella säpsähtäen, ilmaisten vähintään yhtä paljon pelkoa kuin iloa ja rakkautta.

"Niin, Isabella", lausui herra Vere, "sinun onneton isäsi tulee nyt katuvaisena anomaan tyttäreltänsä anteeksi sitä pahaa, minkä hän on ylen suuressa rakkaudessaan tehnyt, ja samalla sanomaan hänelle iäksi jäähyväiset."

"Isä? Minulleko pahaa? Jäähyväiset iäksi? Mitä tuo tarkoittaa?" kysäisi neiti Vere.

"Isabella, minä puhun täyttä totta. Mutta ensiksi anna minun kysyä, epäiletkö vähimmälläkään tavalla, että minä olisin ollut osallisena tuohon kummalliseen seikkaan, joka sinulle eilen aamulla tapahtui?"

"Te, isä?" vastasi Isabella änkyttäen, kun hän toiselta puolen huomasi, että isä oli oikein arvannut hänen ajatuksensa, mutta toiselta puolen tunsu liian paljon häpeää ja pelkoakin myöntääkseen todeksi näin häpäisevän ja luonnottoman epäluulon.

"Niin!" jatko herra Vere, "sinun epävakaa äänesi todistaa, että tuo epäluulo häilyy mielessäsi, ja minun täytyykin tuskalla tunnustaa, että sinun epäluulosi ei ole minua syyttä syytellyt. Mutta kuule, mikä minut siihen pakotti. Onnettomana hetkenä suostuin Sir Frederick Langley'n kosintaan, koska en katsonut mahdolliseksi, että sinä ajan pitkään voisit olla tätä avioliittoa vastaan, josta suurin etu olisi sinun puolellasi. Vielä onnettomampana hetkenä rupesin hänen kanssaan hankkeisiin, jotka tarkoittivat karkoitettun kuninkaamme takaisinsaattamista sekä isänmaamme vapauttamista. Hän on käyttänyt varomatonta luottamustani hyväkseen, ja minun henkeni on nyt hänen käsissään."

"Teidän henkenne, isä!" sanoi Isabella heikolla äänellä.

"Niin, Isabella", jatkoi herra Vere, "sen henki, joka sinulle hengen antoi. Niin pian kuin huomasi, minkälaisiin hillittömiin tekoihin hänen hurja rakkautensa (sillä oikeus vaatii hänelle sen myönnytyksen, ja minä uskon kiihkeän rakkauden sinua kohtaan olevan syynä hänen järjettömään käyttökseen) oli hänet johtava, koetin päästä siitä pulasta, johon olin kietoutunut keksimällä uskottavan syyn, jonka nojalla voisit olla poissa kotoa muutamia viikkoja. Sen vuoksi oli aikomukseni, jos tämä avioliitto olisi sinulle yhä edelleen vastenmielinen, lähettää sinut salaa pariiksi kuukaudeksi Pariisiin, luostariin, missä äitisi sisar asuu. Sinut tuotiin kuitenkin erehdyksestä pois siitä salaisesta ja turvallisesta paikasta, jonka olin määrännyt sinulle väliaikaiseksi asunnoksi. Kova onni on siten tehnyt viimeisen pelastuskeinoni tyhjäksi. Minulla ei enää ole muuta tehtävää kuin antaa sinulle siunaukseni ja lähettää sinut pois tästä kartanosta herra Ratcliffen seurassa. Minun oma kohtaloni sitten pian päättyy."

"Herra Jumala, isä! Kuinka se on mahdollista?" huusi Isabella. "Voi, miksi minut vapautettiin siitä vankilasta, johon te olitte minut saattanut? Tai miksi ette virkkanut minulle tahdostanne?"

"Ajattele pikkuisen, Isabella. Olisiko minun pitänyt halventaa sinun silmissäsi ystävää, jota olisin niin mielelläni tahtonut auttaa, ilmoittamalla sinulle, kuinka maltittomasti hän pyrki toiveittensa perille? Saatoinko minä kunnian miehenä sen tehdä, luvattuani tukea hänen kosimistaan? — Mutta nyt on kaikki lopussa. Minä ja Mareschal olemme päättäneet kaatua miesten tavoin. Ainoa tehtäväni on vain lähettää sinut pois täältä luotettavan seuralaisen suojassa."

"Kaikkivaltias Herra! Eikö ole yhtään apukeinoa!" sanoi säikähtynyt nuori nainen.

"Ei yhtään, lapseni", vastasi herra Vere lempeästi, "paitsi se, johon et suinkaan isäsi kehoittane — että hän kiiruhtaisi ensimmäisenä antamaan ilmi ystävänsä."

"Ei, ei suinkaan!" vastasi Isabella inholla, mutta samalla kovalla kiireellä, ikäänkuin sysätäkseen pois tämän mahdollisen kiusauksen. "Mutta eikö ole mitään muuta toivoa — emmekö voi paeta —

välittää — tai rukoilla? — Minä lankean vaikka polvilleni Sir Frederickin eteen!"

"Se olisi vain turhaa alentumista. Hän on luja päätöksessään, ja minäkin puolestani olen yhtä lujasti päättänyt kestää kohtaloni. Vain yhdellä ehdolla hän lupaa luopua päätöksestään, mutta sitä ehtoa minä en koskaan ilmaise."

"Sanokaa se, isä kulta, minä rukoilen teitä!" huusi Isabella. "Voisiko hän pyytää mitään sellaista, mitä meidän ei tulisi myöntää, saadaksemme teitä uhkaavan kauhean kohtalon estetyksi?"

"Sitä, Isabella", lausui Vere juhlallisesti, "et saa tietää ennen kuin sinun isäsi pää on vierähtänyt veriselle mestauslavalle. Sitten vasta saat tietää, että sinun isäsi olisi voitu yhdellä uhrauksella pelastaa."

"Mutta miksi ette sitä nyt ilmaise?" virkkoi Isabella. "Pelkäättekö, etten minä tahtoisi uhrata onneani teidän henkenne pelastukseksi? Vai tahdotteko jättää minulle katkeraksi perinnöksi koko elämän ajan kestävän omantunnonvaivan, joka on heräävä joka kerta, kun ajattelen, että te menitte kuolemaan, vaikka yksi keino olisi voinut pelastaa teidät uhkaavasta, hirveästä onnettomuudesta?"

"No sitten, lapseni", lausui Vere, "koska pakotat minut ilmaisemaan sen, minkä olisin tahtonut tuhat kertaa mieluummin salata, niin täytyy minun ilmoittaa sinulle, että hän ei suostu ottamaan vastaan henkeni lunastukseksi mitään muuta kuin sinun kätesi, joka on vihittäessä ojennettava hänelle vielä tänä iltana ennen kello kahtatoista."

"Tänä iltana, isä!" huusi nuori neiti, jonka sydämen tämä ehdotus sai vihasta kohmettumaan, "ja tuommoiselle miehelle! — miehellekö! pedolle, joka isän henkeä uhkaamalla pyytää tytärtä omakseen! Se on mahdoton asia!"

"Sinä puhut oikein, lapseni", vastasi isä, "se on tosiaan mahdoton asia; ei minulla olekaan oikeutta eikä edes tahtoa semmoista uhrausta vaatia. — Onhan luonnon laki semmoinen, että vanhat kuolevat ja jäävät unhotuksiin, nuoret saavat elää ja olla onnellisia."

"Minun isänikö menisi kuolemaan, vaikka hänen lapsensa voisi hänet pelastaa! Mutta ei — ei, rakas isäni, suokaa anteeksi, mutta se on mahdoton asia, te vain puhutte näin saadaksenne minut myöntymään. Minä tiedän, että te tahdotte saattaa minut siihen, mikä mielestänne on minun onneni, ja tämän hirvittävän jutun te olette kertoneet vain siksi, että se vaikuttaisi päätökseeni ja kukistaisi vastahakoisuuteni."

"Tytttäreni", vastasi herra Vere, jossa loukattu isän arvo näkyi taistelevan isän rakkauden kanssa, "oma lapseniko luulee minun keksineen valheen, joka voisi vaikuttaa hänen sydämeensä! Sekin minun täytyy kärsiä ja alentua puhdistumaan häpäisevästä epäluulosta. Sinä tunnet serkkusi Mareschalin tahrattoman kunnian — katso mitä minä hänelle kirjoitan, ja päätä hänen vastauksestaan, eikö meitä uhkaava vaara ole todellinen ja enkö minä ole pannut liikkeelle jokaista mahdollista keinoa sen estämiseksi."

Hän kävi istumaan, kirjoitti kiireesti muutamia rivejä, ja antoi ne käteen Isabellalle, joka tuskallisen ponnistuksen jälkeen sai vihdoin silmänsä ja päänsä niin selviksi, että käsitti sisällyksen.

"Serkkuni", niin kuului kirje, "minun tyttäreni, niinkuin arvasin, on tuskissaan Sir Frederick Langley'n sopimattoman ja kovin kiireisen vaatimuksen johdosta. Hän ei myöskään voi käsittää, missä vaarassa me olemme ja kuinka auttamattomasti Sir Frederickin vallassa. Koettakaa siis, Jumalan tähden, vaikuttaa häneen, niin että hän muuttaisi vaatimuksensa, johon en voi, enkä tahdo pakottaa lastani suostumaan vastoin kaikkia hänen omia tunteitaan ja vastoin tavallista hienotunteisuutta ja sopivaisuutta. Tehkää tämä ystävän työ mieliksi teitä rakastavalle serkullenne

R. V:lle."

Liikutuksensa vallassa, kun kyyneleiset silmät ja pyörreissä oleva pää tuskin saivat selvän siitä mitä hänen tuli lukea, ei neiti Vere — ja oliko se kummaa? — huomannut, että tässä kirjeessä sanottiin hänen vain vastustavan naimisliiton muotoa ja aikaa eikä suoranaisesti itse kosijaa. Herra Vere soitti kelloa, käski palvelijan viedä kirjeen herra Mareschalille, ja tuolilta noustuaan astui rauhattomasti edestakaisin huoneessa, kunnes vastaus tuotiin. Hän vilkaisi siihen ja antoi sen tyttärelleen puristaen samalla Isabellan kättä. Kirje kuului näin:

"Rakas sukulaiseni: Minä olen jo koettanut saada Sir Frederickiä muuttamaan mieltään puheenaolevan asian suhteen, mutta hän on luja kuin Cheviot-vuori. Olen tosiaan kovasti pahoillani, että kauniin serkkuni on pakko luopua nuorelle neidolle kuuluvasta oikeudesta. Sir Frederick sitoutuu kuitenkin lähtemään minun seurassani täältä heti, kun vihkiminen on tapahtunut: me nostamme silloin miehemme ja käymme kahakkaan. Onhan se mahdollisuus tarjona, että sulhanen saa kolon kalloonsa, ennenkuin hän saa taas nähdä morsiantansa, ja Bellasta voi näin *à tres bon marché* (sangen huokealla hinnalla) tulla Lady Langley. Muuten, en voi sanoa muuta — jos sievä serkkuseni voi taivuttaa mielensä tähän liittoon — niin nyt ei ole aika neidollisiin kursailuihin. Hänen täytyy väkisinkin mennä kiireesti vihille, muuten saamme kaikki kylliksi aikaa katua taikka oikeammin sangen vähän aikaa katua. Muuta ei tällä kertaa rakastavalta sukulaiseltanne

R. M:ltä."

J. K. Sanokaa Isabellalle, että minä kaikesta huolimatta mieluummin tahtoisin leikata Sir

Frederickin kurkun ja lopettaa siten tämän pulman kuin nähdä Bellaa vihittävän vasten hänen tahtoaan."

Tämän kirjeen luettuaan Isabella pudotti sen kädestään, ja samalla hän olisi kaatunut tuoilta, jollei isä olisi häntä tukenut.

"Herra Jumala, lapseni kuolee!" huusi Vere, sillä *hänenkin* sydämessään luonnon ääni voitti tällä hetkellä itsekkään viekkauten. "Katso ylös, Isabella — katso ylös, lapseni — tulkoon mikä tuleekin, sinä et saa joutua uhrattavaksi — minä tahdon itse kuolla tietäen, että sinä tulet onnelliseksi — minun lapseni itkeköön minua haudallani, mutta hän ei saa — ei ainakaan tässä asiassa — muistella minua katkeruudella." Hän kutsui palvelijan. — "Käske herra Ratcliffe tänne paikalla."

Sillä välin oli neiti Vere tullut kalmankalpeaksi, hän väenteli käsiään, pusersi ne kovasti kokoon, ummisti silmänsä ja puristi huulensa yhteen ikäänkuin ankara yritys kukistaa tunteitaan olisi vaikuttanut myös ruumiin jäseniin. Sitten hän kohotti päänsä ja veti syvään henkeä ennenkun sai sanotuksi: "Isä, minä suostun tähän avioliittoon."

"Sinä et saa — sinä et saa — lapseni — armas lapseni — sinä et saa mennä varmaan onnettomuuteen pelastaaksesi minut epätietoisesta vaarasta!"

Näin huusi Vere, ja — niin kummallisia, häilyviä olentoja me olemme! — siten hänen sydämensä todellinen, vaikka vain hetkellinen tunne purkautui esiin.

"Isä", uudisti Isabella sanansa, "minä suostun tähän avioliittoon."

"Ei, lapseni, ei — ei nyt ainakaan — alentakaamme itsemme ja rukoilkaamme häneltä viivytystä. Vaikka, jos vain voisit voittaa aiheettoman vastahakoisuutesi, niin ajattelepas, minkälainen avioliitto se olisi! — rikkautta — korkea sääty — valtaa!"

"Isä", uudisti Isabella taas sanansa, "minä olen suostunut."

Näytti siltä kuin hän ei olisi kyennyt sanomaan mitään muuta tahi edes muuttamaan niitä sanojakaan, jotka hän niin suurella tuskalla oli pakottanut suustaan.

"Jumala siunatkoon sinua, lapseni! — Jumala siunatkoon sinua! — Ja hän *onkin* siunaava sinua rikkauksella, asemalla, vallalla."

Neiti Vere pyysi heikolla äänellä, että hänet jätettäisiin yksin loppuksi iltaa.

"Mutta etkö tahdo sallia Sir Frederickin tulla puheillesi?" kysyi isä pelolla.

"Minä sallin hänen tulla puheilleni", vastasi Isabella, "minä sallin hänen tulla puheilleni — silloin kun pakko vaatii ja siellä missä täytyy — mutta armahtakaa minua tällä hetkellä."

"Olkoon niin, armaani, en pakota sinua mihinkään, mistä vain voin sinut säästää. Älä tästä Sir Frederickille kovin suutu — se johtuu vain liiasta rakkaudesta."

Isabella viittasi maltittomasti kädellään.

"Anna anteeksi minulle, lapseni — kyllä minä lähden — Jumala sinua siunatkoon! Kello 11, jollet ennen kutsu minua — kello 11 tulen sinua noutamaan."

Isabella lankesi hänen lähdettyään polvilleen. "Herra taivaassa auttakoon minua täyttämään tehdyn päätökseni! Jumala yksin sen voi. Voi, Earnscliff parkaa, kukapa häntä nyt lohduttaa? Ja millä ylenkatseella hän on mainitseva sen tytön nimeä, joka tänä päivänä kuunteli hänen puheitaan ja jo samana iltana antoi itsensä toisen omaksi! Mutta halveksikoon hän vain minua — parempi se kuin että hän tietäisi totuuden! Halveksikoon hän minua jos se lievittää hänen suruaan, niin on hänen kunnioituksensa menettäminen oleva minulle lohdutukseksi."

Isabella itki katkerasti. Hän yritti aika ajoin rukoilla — sitä varten hän oli polvilleen laskeutunut — mutta hän ei saanut mieltään kyllin hiljennetyksi hartauden harjoituksiin. Hän oli yhä samassa sydämentuskassa, kun hänen huoneensa ovi hiljaa aukeni.

XIV LUKU

Pimeän luolan sisään astuen
Ne tapasivat miehen suruisen,
Kuin martahana maassa makaavan,
Ja alla huolten kuorman ankan.

Keijukais-kuningatar.

Se, joka näin häiritsi neiti Vereä kesken hänen suruaan, oli Ratcliffe. Herra Vere oli levottomassa mielentilassaan unohtanut peruuttaa herra Ratcliffen kutsun; tämä siis avasi oven, sanoen: "Te käskitte minut tänne, herra Vere." Sitten katsahdettuaan ympärilleen, hän lisäsi: "Neiti Vere! Te yksinänne — maassa polvillanne — vesissä silmin!"

"Jättäkää minut, jättäkää minut!" virkkoi onneton neito.

"En voi nyt paikalla lähteä", sanoi Ratcliffe, "minä olen usean kerran pyytänyt saada tulla tänne jäähyväisiä sanomaan, vaan se kiellettiin aina, kunnes isänne nyt viimein itse kutsutti minut. Älkää panko kovin pahaksenne, jos olen rohkea ja häiritsen teitä, minulla on toimitettavana asia,

joka minut siihen pakottaa."

"En voi nyt kuulla teitä, herra Ratcliffe, — en voi nyt puhua teille. Jääkää hyvästi ja olkaa onnellinen, mutta jättäkää minut nyt Jumalan tähden."

"Sanokaa minulle vain", jatkoi herra Ratcliffe, "onko totta, että tuo luonnoton naimiskauppa solmitaan vielä tänä iltana. Minä kuulin palvelusväen siitä puhelevan, kun astuin suuria portaita ylös — minä kuulin sen siitä, että käskettiin laittaa kappeli kuntoon."

"Armahtakaa minua, herra Ratcliffe", vastasi onneton morsian, "ja ymmärtäkää siitä tilasta, jossa minut tapasitte, kuinka kipeästi nämä kysymykset koskevat sydämeeni."

"Teidätkö vihittäisiin Sir Frederick Langley'n kanssa! Tästä iltana! — se ei saa — se ei voi tapahtua — se ei tapahdu."

"Sen *täytyy* tapahtua, herra Ratcliffe, tai minun isäni on hukassa,"

"Vai niin, minä ymmärrän", vastasi Ratcliffe, "ja te uhraatte itsenne pelastaaksenne sen, joka... Mutta lapsen viattomuus sovittakoon isän pahatteot — ei ole nyt aika haravoida niitä esiin. Mitä tässä *voi* tehdä? Meillä on kiire — minä tiedän vain yhden keinon — jos olisi vuorokausi aikaa, tietäisin useampia — neiti Vere, rukoilkaa suojaa siltä ainoalta ihmisolennolta, jolla on voimaa estää ne tapaukset, jotka nyt uhkaavat teitä."

"Ja kellä ihmisolennolla", kysyi neiti Vere, "olisi semmoinen voima?"

"Älkää hämmästykö, kun hänet mainitsen", sanoi Ratcliffe, astuen likemmäksi ja puhuen hiljaisella, mutta selvällä äänellä. "Hän on se, jota mainitaan Elshenderin, Mucklestane-Moorin erakon nimellä."

"Te ette ole täydessä järjessänne, herra Ratcliffe, vai tahdotteko sopimattomalla leikkipuheella tehdä pilkkaa minusta tässä kurjuudessaani!"

"Minä olen yhtä täydessä järjessä kuin tekin, nuori neiti", vastasi neuvonantaja, "eikä minulla ole tapana laskea joutavaa leikkiä, varsinkaan teidän onnettomasta tilastanne. Minä vannon teille, että tuolla olennolla, joka todenteolla on ihan toinen kuin miksi hän tekeytyy, on voimaa pelastaa teidät tästä teille vastenmielisestä avioliitosta."

"Ja samallako myös turvata isäni henki?"

"Kyllä niinkin", vakuutti Ratcliffe, "jos puhutte hänelle isänne puolesta. Mutta kuinka pääsisimme erakon puheille?"

"Siitä ei hätää", sanoi neiti Vere, joka yhtäkkiä muisti erakolta saadun ruusun. "Minä muistan, että hän kerran käski minun tulla häneltä apua pyytämään, jos hätään joutuisin, ja hän antoi minulle tämän kukan merkiksi. Ennen kuin se vielä on kokonaan lakastunut, sanoi hän, tulisin minä tarvitsemaan hänen apuaan. Olisiko mahdollista, että hänen sanansa olisivat olleet muuta kuin hullun hourea?"

"Älkää epäilkö — älkää epäilkö", sanoi Ratcliffe, "mutta varsinkaan älkäämme kuluttako aikaa. Oletteko vapaa ja vartioimaton?"

"Niin luulisin", vastasi Isabella, "mutta mitä minun pitää tehdä?"

"Lähtekää aivan paikalla", sanoi Ratcliffe, "ja langetkaa polvillenne tuon eriskummallisen miehen jalkain juureen, jolla, vaikka hän on semmoisessa tilassa, että luulisi hänen elävän kurjimmassa köyhyydessä, kuitenkin on melkein rajaton valta teidän kohtalonne yli. — Vieraat ja palvelijat ovat nyt tällä hetkellä hurjimmassa humalassa — salaliiton päälliköt pitävät neuvottelua kapinallisista hankkeistansa — minun hevoseni seisoo valmiina tallissa — minä satuloin teille toisen hevosen ja tullen puutarhan takaportille teitä noutamaan. Voi, jospa te luottaisitte minun älyyni ja uskollisuuteeni ja käyttäisitte tätä ainoata keinoa, joka voi pelastaa teidät joutumasta Sir Frederickin vaimoksi sekä sitä seuraavasta hirmuisesta onnettomuudesta."

"Herra Ratcliffe", lausui neiti Vere, "teidä on aina sanottu rehelliseksi ja kunnan mieheksi, ja hukkumaisillaan oleva tarttuu heikompaankin korteen — minä siis turvaan teihin — minä noudatan neuvoanne — minä tulen puutarhan takaportille."

Neiti Vere lukitsi herra Ratcliffen lähdettyä kamarinsa ulko-oven ja meni puutarhaan erityisiä, omasta vieraskamaristaan johtavia portaita myöten. Matkalla hän oli jo vähällä luopua siitä keinosta, se tuntui hänestä niin turhalta ja mielettömältä. Mutta kulkiessaan oven sivuitse, mikä johti näiltä takarappusilta kappeliin, hän kuuli mitä kappelia puhdistavat palvelijat keskenään puhelivat.

"Vai menee hän naimisiin niin pahalle miehelle! — Voi, voi, herranen aika — mieluummin hän voisi tehdä vaikka mitä kuin suostua siihen."

"He puhuvat totta — he puhuvat totta!" virkkoi neiti Vere itsekseen. "Mieluummin teen vaikka mitä kuin suostun siihen."

Hän riensi alas puutarhaan. Herra Ratcliffe oli täyttänyt lupauksensa — kaksi satuloitua hevosta seisoi puutarhan takaportin edessä — parin minuutin kuluttua molemmat ratsastajat kulkivat joutuisasti erakon mökille päin.

Niin kauan kuin tie oli hyvä, ratsastivat he niin kiireesti, että oli mahdotonta puhua. Mutta kun jyrkkä vastamäki pakotti heidät hiljaisempaan kulkuun, ilmaisi neiti Vere uuden pelonaiheen, joka oli tullut hänen mieleensä.

"Herra Ratcliffe", sanoi hän tempaisten hevosesensa suitsia, "älkäämme jatkako kauemmaksi tätä matkaa, jota vain mieleni kova levottomuus voi puolustaa. Kyllähän minä tiedän, että kansa luulee

tuolla miehellä olevan ylikuonnollisia voimia ja yhteyttä toisen maailman olentoihin. Mutta minä tahtoisin myös huomauttaa teille, etten minä anna pettää itseäni tuommoisilla tyhjillä loruilla, ja että jos uskoisin ne todeksi, kristillinen uskoni estäisi minua pyytämästä onnettomuudessa apua semmoiselta ihmiseltä."

"Olisinpa luullut, neiti Vere", vastasi Ratcliffe, "että tuntisitte mielenlaatuni ja mielipiteeni siksi hyvin, ettette epäilisi minun uskovan tuollaisiin hullutuksiin."

"Mutta millä muulla tavalla", kysyi Isabella, "saattaa olennolla, joka itse näyttää olevan niin kurjassa tilassa, olla voimaa auttaa minua?"

"Neiti Vere", virkkoi Ratcliffe oltuaan hetken aikaa vaiti, "minua sitoo vaikenemisen juhlallinen vala. Teidän pitää siis ilman tarkempia selityksiä uskoa sanani ja vakuutukseni, että hänellä on se voima, jos te vain voitte taivuttaa hänet puolellemme; ja sen te epäilemättä voitte saada aikaan."

"Herra Ratcliffe", sanoi neiti Vere, "voittehan te itsekkin erehtyä — te vaaditte minulta aivan rajatonta luottamusta."

"Muistakaa, neiti Vere", vastasi Ratcliffe, "että kun te säälistä pyysitte minua puhumaan isällemme Haswellin ja hänen köyhtyneen perheensä puolesta — kun te pyysitte minua taivuttamaan isänne tekoon, joka oli hänen luonteelleen ihan vastakkainen — antamaan anteeksi loukkauksen ja jättämään rangaistuksen sikseen — niin panin sen ehdon, ettette kyselisi kuinka minulla saattoi olla sellainen vaikutusvalta. Te ette katsonut silloin tarpeelliseksi epäillä minua — älkää nytkään epäilkö."

"Mutta tämän miehen eriskummallinen elintapa", sanoi neiti Vere, "hänen eroamisensa muista ihmisistä — hänen ulkomuotonsa — se katkera ihmisviha, joka, niinkuin sanotaan, ilmenee hänen puheistaan — herra Ratcliffe, mitä minä voin hänestä uskoa, jos hänellä todellakin on semmoinen voima kuin te sanotte."

"Tämä mies, neitiseni, on saanut katolisen kasvatuksen ja siinä kirkossa on tuhansin kerroin nähty ihmisten luopuvan mahtavuudesta sekä rikkaudesta ja antautuvan vapaaehtoiseen köyhyyteen, paljoo pahempaankin kuin tämä tässä."

"Mutta eipä hän tunnusta tehneensä sitä uskonnollisista syistä", keskeytti hänet neiti Vere.

"Ei", vastasi Ratcliffe, "kyllästymisen maailmaan on ollut syynä hänen luopumiseensa, eikä hän olekaan peittänyt sitä syytä millään uskonnollisella teeskentelyllä. Sen verran voin teille kertoa: hän on syntynyt suuren rikkauten perijäksi, ja hänen vanhempansa aikoivat kartuttaa tätä rikkautta avioliiton kautta jonkun sukulaisen kanssa, jota he siinä tarkoituksessa kasvattivat kodissaan. Te olette nähnyt tämän kääpiön ulkomuodon ja voitte siis käsittää, mitä tuo nuori neiti ajatteli tästä hänelle tarjona olevasta kohtalosta. Mutta kun hän oli tottunut häntä joka päivä näkemään, ei hän osoittanut vastahakoisuutta, ja puheenalaisen miehen sukulaiset luulivat, että kääpiön tulinen rakkaus, monenlaiset hengenlahjat ja rakastettavat avut olivat voittaneet sen luonnollisen inhon, jonka näin hirmuisen julma ulkonäkö tietysti herätti aiotun morsiamen sydämessä."

"Oliko siinä luulossa perää?" kysyi Isabella.

"Saatte kuulla sen. Sulhanen itse tiesi täydellisesti kuinka ruma hän oli; se tieto vaivasi häntä aina kuin painajainen. — 'Minä olen', näin hän puhui minulle — erälle ihmiselle, johon hän luotti, tarkoitan, 'minä olen, sanokaa mitä sanonettekin, kurja hylkiö, joka pikemmin olisi pitänyt murskata kehtoansa, kuin kasvattaa inhoksi maailmalle, jossa hän nyt matelee.' — Mies, jolle hän puhui, koetti turhaan saada hänet unohtamaan ulkomuotonsa niinkuin viisaan miehen olisi pitänyt tehdä, ja kehoitti häntä muistamaan, kuinka paljon suurempi arvo on etevillä hengenlahjoilla ihastuttavan ruumiillisen kauneuden rinnalla. 'Kyllä kuulen', oli hänen vastauksensa, 'mutta te puhutte kylmäverisen filosofin tai ainakin puolueellisen ystävän kieltä. Mutta katsokaa joka ainoaa kirjaa, minkä olemme lukeneet, lukuunottamatta noita pelkkää filosofiaa sisältäviä, jotka eivät herätä meidän sydämessämme vastaavia tunteita. Eikö niissä kaikissa semmoinen ulkomuoto, jota ainakin saattaa katsella ilman kauhistusta ja inhoa, ole aina kuvattu välttämättömäksi ystävyuden, saati sitten rakkauden herättämiseksi? Eikö tällainen muodoton hirviö kuin minä ole itse luonnonkin tuomion kautta suljettu pois kaikista maailman suloisimmista nautinnoista? Mikä muu kuin rikkauteni estää kaikkia ihmisiä — kukaties myös Letitiaa ja teitäkin — karttamasta minua kuin jotakin luonnotonta olentoa, joka on sitäkin inhottavampi siksi, että hän kuitenkin on ihmisen kaltainen, samoin kuin ne eläinlajit ovat meille kaikkein inhottavimmat, joiden muoto muistuttaa ihmisen irvikuvaa?'"

"Te toistatte hullun ihmisen ajatuksia", sanoi neiti Vere.

"En", vastasi seurakumppani, "jollei hulluudeksi sanota sairaalloista ja ylenmääräistä arkatuntoisuutta mainitussa suhteessa. En kuitenkaan tahdo kieltää, että tämä valtaan päässyt pelko saattoi puheena olevan ihmisen hillittömiin tekoihin, jotka todistavat hämmennyttä järkeä. Hän näkyi arvelevan, että hänen täytyi ylenmääräisellä, monesti vääriin kohdistuvalla anteliaisuudella, suorastaan tuhlaavaisuudella, liittää itsensä ihmiskuntaan, josta hän luuli olevansa luonnon päätöksen kautta erotettu. Lahjat, joita hän tavattomassa ihmisrakkaudessaan antoi, kasvoivat äärettömän suuriksi siksi, että hän tunsi velvollisuudekseen antaa enemmän kuin muut. — Hän tuhlaaili rakkauttansa ikäänkuin lahjoaksensa sillä ihmiskuntaa, jotta se sallisi hänen olla seurassaan. Tuskin tarvinnee sanoa, että näin oikullisesta lähteestä uhkuvaa anteliaisuutta käytettiin usein väärin ja että hän näki usein luottamuksensa petetyksi. Tällaiset harmit, joita voi sattua meille kaikille, toisille enemmän, toisille vähemmän, varsinkin niille, jotka ilman tarpeellista erotusta antavat lahjojaan, johtuivat — niin hänen sairas mielensä päätti — siitä vihasta ja inhosta, jota muka hänen ruma ulkomuotonsa herätti. — Mutta minä väsyttän teitä, neiti

Vere?"

"Ette suinkaan, minä — minun huomioni eksyi vain hetkeksi muualle. Olkaa hyvä ja jatkakaa."

"Hänestä tuli aikaa myöten", jatkoi Ratcliffe, "hirvein itsensä kiusaaja, josta ikinä olen kuullut. Alhaisen roskaväen pilanteko ja vielä raaempien, samansäätyisten roistojen irvistely tuntui hänestä kuoleman tuskalta ja piinalta. Kansan naurunhohotus, kun hän kulki kadulla, ja nuorten neitosten puoleksi pidätetty nauru tai säikähdys, kun hänet seuroissa heille esiteltiin, — tämä loukkasi häntä vieläkin enemmän, — olivat hänen mielestensä todistuksia siitä, että ihmiset todella pitivät häntä kummituksena, jolle ei voitu osoittaa edes tavallista kohteliaisuutta, ja näillä syillä hän puolusti päätöstään erota kokonaan ihmisseurasta. Ainoastaan kahden ihmisen uskollisuuteen ja rehellisyyteen hän näytti järkähtämättä luottavan — ne olivat hänen kihlattu morsiamensa sekä ruumiin puolesta erittäin runsain avuin varustettu ystävä, joka näytti tuntevan ja ehkä tunsikin todellista rakkautta kääpiötä kohtaan. Ainakin se olisi ollut hänen velvollisuutensa, sillä se mies, jonka puheille te nyt menette, antoi hänelle todellakin kuormittain lahjoja. Kääpiön vanhemmat kuolivat kumpikin lyhyen ajan kuluessa. Heidän kuolemansa tähden häät, joita varten päivä jo oli määrätty, lykättiin toistaiseksi. Morsian ei näyttänyt viivytystä kovinkaan kipeästi surevan — kenties olisikin ollut liikaa toivoa häneltä surua — mutta hän ei myöskään ilmoittanut mitään mielenmuutosta, kun uusi päivä naimisliiton solmimista varten määrättiin. Ystävä, josta mainitsin, asui silloin vakituisesti kartanossa. Onnettomana hetkenä kääpiö tämän ystävän hartaasta pyynnöstä ja kehoituksesta läksi suureen seuraan, jossa oli koolla erilaisiin valtiollisiin puolueisiin kuuluvia miehiä ja jossa juotiin runsaasti. Riita syntyi, kääpiön ystävä paljasti miekkansa niinkuin muutkin, mutta voimallisempi vastustaja kaatoi hänet maahan ja ryösti aseensa hänen kädestään. Taistelussa molemmat pyörähtivät kääpiön jalkojen juureen, ja tämä, joka oli yhtä voimakas kuin kuumaverinenkin, vaikka hän olikin niin vaivaisen ja viallisen näköinen, tempaisi miekan käteensä ja pisti sillä ystävänsä vastustajaa sydämeen. Sen johdosta hänet vedettiin oikeuteen ja tuomittiin rangaistavaksi miestaposta. Töin tuskin hän sai vuoden vankeudella pelastetuksi henkensä oikeuden käsistä. Tämä seikka koski syvästi hänen mieleensä, varsinkin koska surmattu oli ollut kelpo mies ja oli kärsinyt törkeitä soimauksia ja häväistyksiä ennen kuin hän tarttui miekkaan. Tästä hetkestä olin huomaavinani — suokaa anteeksi — näytti siltä kuin onnetonta olisivat sairaalloisten mielenpuuskien lisäksi vielä vaivanneet omantunnonkin tuskat, joihin hänellä olisi pitänyt olla vähemmän syytä kuin kenelläkään muulla ihmisellä ja joita hänellä, jota niin surkea kohtalo oli kohdannut, oli kaikkein vähimmin voimaa kantaa. Näitä tuskan puuskia ei voitu salata hänen kihlatulta morsiameltaan, ja ne olivat, se täytyy tunnustaa, sangen peloittavia ja hirvittäviä. Kääpiön ainoana lohdutuksena oli se, että hän vankeusaikansa kuluttua saisi vaimonsa ja ystävänsä kanssa perustaa pienen kodin, jonka piirissä eläen hän voisi luopua kaikesta kanssakäymisestä maailman kanssa. Hänen toivonsa petti. Ennenkuin tämä aika oli kulunut loppuun, oli hänen kihlatusta morsiamestaan ja ystävästään tullut aviopari. Mahdotonta on minun kuvata, miten tämä isku vaikutti kääpiön tuliseen sydämeen ja omantunnonvaihoista jo katkeroituneeseen mieleen, joka antautuen synkkien mielteiden valtaan oli vieraantunut koko ihmiskunnasta. Tuntui aivan siltä kuin viimeinen laivaa kiinnipitävä ankkuriketju olisi katkennut ja jättänyt sen myrskyn koko julman raivon valtaan. Kääpiö pantiin lääkärin vartioitavaksi. Jonkin aikaa olisi tällainen vankeudessapito voinut olla paikallaan. Mutta kääpiön kovasydäminen ystävä, joka naimisliittonsa kautta oli nyt tullut hänen lähimmäksi sukulaisekseen, pitkitti sitä yhä, saadakseen yhä edelleen hoitaa hänen suunnattomia rikkauksiaan. Mutta oli myös olemassa mies, joka oli kaikesta omaisuudestaan kääpiölle kiitollisuuden velassa. Hän oli halpasäätyinen, mutta kiitollinen ja uskollinen ystävä. Uupumattomasti ponnistellen ja yhä uudestaan kääntyen oikeuden puoleen hänen onnistui viimein vapauttaa hyväntekijänsä ja saada omaisuus hänen omaan hoitoonsa. Pian kääpiö sai sen lisäksi myös entisen morsiamensa omaisuuden, sillä tämän kuoltua ilman miehistä perillistä jäi sukutila hänelle perinnöksi. Mutta ei vapaus eikä rikkaus voinut enää asettaa hänen mieltään, suru esti häntä välittämästä edellisestä, ja jälkimmäistä hän käytti ainoastaan eriskummallisiin oikullisiin mielijohteisiinsa. Hän oli luopunut katolisesta uskostaan, mutta kenties muutamat sen opinkappaleista pysyivät kuitenkin voimassa hänen sydämessään, jossa omantunnonvaiva ja ihmisviha näyttivät nyt päässeen rajattomaan valtaan. Hän on siitä saakka elänyt vuorotellen pyhiinvaeltajana ja erakkona antautuen kovimman puutteen alaiseksi, ei kuitenkaan askeettisen jumalisuuden vuoksi, vaan inhosta ihmiskuntaa kohtaan. Mutta eivät kenenkään ihmisen sanat ja teot ole koskaan olleet niin ristiriitaisia, eikä yksikään ulkokullattu konna ole koskaan ollut niin sukkela keksimään hyviä syitä pahoihin tekoihinsa kuin tämä onneton, joka samalla kertaa on hautonut mielessään ihmisille vihamielisiä periaatteita ja käytökseltään ollut jalomielinen ja lempeäsydäminen."

"Yhä vielä, herra Ratcliffe, te kuvaatte mielipuolen tekoja."

"En suinkaan", vastasi Ratcliffe. "Tämän herran mielikuviutus ei ole terve, sitä en tahdokaan kieltää. Olen teille jo sanonutkin, että se on joskus puhjennut puuskiksi, jotka ovat varsin läheistä sukua hulluudelle. Mutta minä puhun nyt hänen tavallisesta mielentilastaan. Se on epätasainen, mutta hän ei kuitenkaan ole mielenvikainen. Hänen mielensä vaihtelee keskipäivän valosta sydänyön pimeyteen. Hovimies, joka tuhlaa omaisuutensa pyydystäen arvonimeä, josta hänellä ei ole mitään hyötyä eikä etua ja jota hän ei käytä mihinkään sopivaan, kunnialliseen tarkoitukseen — saituri, joka haalii kokoon hyödyttöntä rikkautta, ja tuhlaaja, joka viskelee sitä tuuleen — heissä kaikissa on jokin hulluuden vivahtus. Sama on myös pahantekijöiden laita, jotka tekevät kauhutoita, vaikka terveen järjen kannalta kiusaus näyttääkin niin pieneltä työn julmuuteen tai sen ilmitulemisen ja rangaistuksen mahdollisuuteen nähden. Voitaisiinpa jokaista tulisen himon tai vihan puuskaa sanoa hetkelliseksi hulluudeksi."

"Tämä kaikki saattaa olla hyvää filosofiaa, herra Ratcliffe", virkkoi neiti Vere, "mutta älkää panko

pahaksi, se ei kuitenkaan millään tavalla anna minulle rohkeutta mennä näin myöhään yöllä ihmisen puheille, jonka mielen eriskummallisuuden tekni voitte vain osaksi peittää selityksillänne."

"Uskokaa ainakin juhlallista vakuutustani", lausui Ratcliffe, "ettei teitä uhkaa vähinkään vaara. En ole kuitenkaan vielä, koska pelkäsin peloittavani teitä, uskaltanut mainita, että kun nyt olemme päässeet hänen majansa lähelle — näen sen jo tuossa hämärässä — minä en saa seurata teitä kauemmaksi, teidän pitää mennä sinne yksin."

"Yksin? En uskalla."

"Teidän täytyy", vastasi Ratcliffe. "Minä jään tänne odottamaan."

"Älkää sitten liikahtako paikaltanne", pyysi neiti Vere. "Välimatka on siksi pitkä, ettette kuulisi, vaikka huutaisin apua."

"Älkää pelätkö mitään", sanoi seurakumppani, "tai olkaa ainakin hyvin varuillanne ja koettakaa tukahduttaa pelkonne. Muistakaa, että hänen voimallisim ja kiusallisim pelkonsa johtuu siitä tiedosta, että hänellä on niin julma ulkomuoto. Teidän tienne käy suoraan tuon puoleksi kaatuneen raidan sivuitse, pysytelkää sen vasemmalla puolella, suo on oikealla. Hyvästi vähäksi aikaa. Muistakaa, mikä onnettomuus teitä uhkaa. Voittakoon se pelkonne ja vastahakoisuutenne."

"Herra Ratcliffe", lausui Isabella, "jäykkää hyvästi! Jos te olette pettänyt niin onnettoman olennon kuin minä olen, niin te olette iäksi päiväksi menettänyt sen rehellisyyden ja kunniallisuuden maineen, johon minä olen luottanut."

"Minä panen henkeni — minä panen autuuteni pantiksi", vakuutti Ratcliffe korottaen ääntänsä sitä myöten kuin matka heidän välillään piteni, "että te olette hyvässä turvassa — täydessä turvassa."

XV LUKU

— — — Aika, murhe
Siks hänet muodosti — taas myötään kääntyin
Ja tuoden entispäivän onnen jälleen,
Kenties sais Aika miehen ennalleen.
Vie meidät hänen luokseen, sattukoon,
Kuin satuttanee sallimus.

Vanha näytelmä.

Ratcliffen ääni häipyi Isabellalta kuulumattomiin, mutta jokin lohdutus hänellä sentään oli, sillä katsahtaessaan vähän väliä taaksensa hän näki yhä seuralaisensa hahmon, vaikka sekin jo hämärtyi yön helmassa. Kovin kauaksi ei neiti Vere kuitenkaan ehtinyt astua ennen kuin se häneltä kokonaan haihtui musteneviin varjoihin. Hämärän viimeinen valo saattoi hänet juuri erakon oven eteen. Kahdesti hän ojensi kätensä ovea kohti, kahdesti tempaisi sen jälleen takaisin. Ja kun hän viimein kaikki voimansa ponnistamalla sai kolkutetuksi, niin kolkutus ei kuulunut edes niin kovalta kuin hänen sydämensä löynti. Hän yritti toisen kerran kovemmin. Kolmannella kerralla hän kolkutti pari kertaa peräkkäin, sillä ajatus, ettei hän voisikaan saada sitä apua, josta Ratcliffe toivoi niin suuria, voitti pelon, vaikka hän muistikin, keneltä hänen piti pyytää apua. Lopuksi, kun ei vielääkään kuulunut vastausta, hän huusi useita kertoja kääpiötä sillä nimellä, jonka hän täällä oli itselleen omaksunut, ja pyysi, että hän vastaisi ja avaisi oven.

"Mikä olento", näin kuului erakon peloittava ääni, "on joutunut niin syvään kurjuuteen, että hänen täytyy täältä hakea apua? Mene tiehesi — eivät kankaan linnut hae sitä yökorpin pesästä suojapaikan tarpeessa ollessaan."

"Minä tulen teidän luokseenne, hyvä vanhus", virkkoi Isabella, "tällä onnettomuuteni hetkellä, noudattaen teidän omaa käskyänne, jonka annoitte silloin kun lupasitte, että teidän ovenne ja sydämenne olisi vastoinikäymisen tullessa minulle avoinna. Mutta pahoin pelkään — — —"

"Haa!" sanoi erakko. "Oletko sinä Isabella Vere?" Anna minulle jokin todistus siitä, "että sinä se olet."

"Minä olen tuonut teille takaisin sen ruusun, jonka silloin annoitte. Se ei ehtinyt vielä kokonaan lakastuaakaan, ennen kuin teidän ennustamanne kova onni minua kohtasi!"

"Ja koska sinä olet näin pitänyt sanasi", vastasi kääpiö, "niin en minäkään tahdo peruuttaa omaani. Sydämeni ja oveni, jotka ovat suljetut kaikilta muilta maallisilta olennoilta, ovat auki sinulle ja sinun suruillesi."

Isabella kuuli kuinka kääpiö liikahti mökissään ja kohta sen jälkeen iski tulta. Salvat ja teljet vedettiin sitten toinen toisensa perästä oven edestä, ja neiti Veren sydän tykytti yhä kovemmin joka kerran, kun yksi esteistä, jotka erottivat hänet puhuteltavasta, poistui. Ovi aukesi ja erakko ilmaantui tytön eteen — hänen ruma vartalonsa ja päänsä näkyivät selvästi hänen kädessään olevan lampun valossa.

"Käy sisään, surun lapsi", lausui hän, "käy sisään kurjuuden kotiin."

Isabella astui sisään ja huomasi — se vielä lisäsi hänen pelkooan — että erakko ensi

tehtäväkseen, asetettuaan lampun pöydälle, työnsi jälleen majan oven lukkona olevat monet teljet eteen. Hän säpsähti joka kerta, kun jokin niistä kiinnityönnettäessä narisi, mutta hän muisti Ratcliffen varoituksen ja koetti peittää pelkonsa. Lampun valo oli heikko ja hämärä, mutta erakko, kiinnittämättä Isabellaan muuta huomiota kuin että käski hänen istahtaa pienelle jakkaralle tulisijan ääreen, sytytti joutuisasti kasan kuivia kanervia, jotka heti loivat kirkkaan leimun koko huoneeseen. Puuhyllyt, joille oli asetettu muutamia kirjoja, kuivattuja ruohokimppuja ja pari puista kuppia sekä lautasta, näkyivät toisella puolen takkaa. Toisella puolen oli muutamia tavallisia maanviljelys- ja käsityökaluja. Sängyn sijalla oli puinen lava, jolle oli levitetty kuivuneita sammaleita sekä kaisloja, se oli tämän itsensä kiduttajan vuode. Kota ei ollut sisäpuolelta kuin kymmenen jalkaa pitkä ja kuusi leveä. Paitsi jo mainittuja huonekaluja ei siellä ollut muuta kuin höyläämättömistä laudoista tehty pöytä ja kaksi tuolia.

Tähän ahtaaseen asuntoon oli Isabella nyt suljettu yhdessä olennon kanssa, jonka elämänvaiheet eivät suinkaan olleet omiansa rauhoittamaan mieltä ja jonka julman muodon kaameus nostatti miltei taikauskoista pelkoa. Kääpiö istui vastapäätä neitoa ja tuijotti häneen ääneti mustilla silmillään, joita varjostivat tuuheat, pörröiset kulmakarvat. Hänen mielessään näytti taistelevan suuri joukko ristiriitaisia tunteita. Toisella puolella istui Isabella kuolonkalpeana. Pitkä tukka, jonka kiharat olivat iltakosteudessa suoristuneet, valui alas hartioille ja rinnoille, aivan kuin märkä viiri laskeutuu velttuna riipuksiin, kun myrsky on asettunut ja jättänyt laivan rikkoutuneena rantaan. Kääpiö lopetti ensiksi äänettömyyden kysyen äkkiä, jyrkällä ja peloittavalla äänellä: "Nainen, mikä paha kohtalo on saattanut sinut tänne?"

"Minun isääni uhkaava vaara ja teidän oma käskynne", vastasi Isabella heikolla mutta lujalla äänellä.

"Ja sinä toivot apua minulta?"

"Jos te voitte sen suoda", vastasi neito, yhä samalla vienon nöyrällä äänellä.

"Mistä minä semmoisen voiman saisin?" jatkoi kääpiö katkerasti irvistäen. "Tämän näköinenkö olisi muka linna, jossa asuisi niin voimakas mies, että kauniit avunhakijat tulisivat häntä rukoilemaan? Minä tein vain pilkkaa sinusta, tyttö, kun lupasin auttaa sinua!"

"Sitten minun täytyy lähteä ja kestää kohtaloni niin hyvin kuin taidan."

"Älä!" huusi kääpiö kavahtaen ylös ja käyden seisomaan neidon ja oven väliin käskien katse ankarana hänen jälleen istahtaa. "Älä! sinä et saa lähteä näin luotani — meillä on vielä puhelemista keskenämme. Miksi ihminen pyytää apua toiselta? Miksi ei jokainen tyydy omaan itseensä? — Katso ympärillesi — minä, kaikkein ylenkatsotuin ja vaivaisin olento luonnon valtakunnassa en ole keneltäkään pyytänyt apua enkä surkuttelua. Nämä kivet tässä olen itse paikoilleen latonut, nämä huonekalut olen omin käsin tehnyt, ja tällä" — tylästi hymyillen hän tarttui kädellään pitkään väkipuukkoon, jota hän aina piti vaatteidensa alla ja veti sitä tupesta sen verran, että terä kirkkaasti välkähti valkean valossa — "tällä", lisäsi hän, työntäen aseensa jälleen tuppeen, "minä, jos siksi tulee, voin suojella tähän kurjaan ruumistynkään kätettyä hengenkipinää kauneintakin ja väkevintäkin vastaan, joka minua uhkaa pahalla!"

Töin tuskin saattoi Isabella estää kovaa parkaisua pääsemästä ilmoille, mutta hän sai kuitenkin hillityksi itsensä.

"Tämmöinen", jatkoi erakko, "on luonnonmukainen elämä, yksinäinen, itselleen riittävä, itsenäinen. Susi ei pyydä toista sutta avukseen, kun se tahtoo kaivaa itsellensä luolan. Korppihaukka ei pyydä toista korppihaukkaa kumppanikseen, kun se tahtoo iskeä saaliiseensa."

"Ja kun ne eivät kykene enää elatusta hankkimaan", kysyi Isabella, aivan oikein arvaten, että kääpiöön vaikuttaisi parhaiten hänen omaan vertaukselliseen puhetapaansa puettu vastaväite, "mikä sitten tulee heidän kohtalokseen?"

"Nääntykööt nälkään, kuolkoot ja jääkööt unhotuksiin — se on ihmiskunnankin kohtalo."

"Se on petoeläinten kohtalo", lausui Isabella, "varsinkin niiden, jotka ovat luodut elättämään itseään rosvoamisella, joka ei salli osakumppania. Mutta se ei ole mikään yleinen luonnonlaki. Alhaisempienkin luotujen näemme liittoutuvan yhteen keskinäiseksi puolustukseksi, ja ihmiskunta — se katoaisi sukupuuttoon, niin pian kuin lakattaisiin toinen toistaan auttamasta. Siitä hetkestä saakka, jolloin äiti käärii lapsen kapaloihin, siihen hetkeen, kun joku läheinen pyyhkii kuolon hien kuolevan otsalta, me emme tule toimeen ilman keskinäistä apua. Kaikilla siis, jotka tarvitsevat apua, on oikeus vaatia sitä myös ihmisveljiltään. Ei kukaan, jolla on oikeus antaa apua, saata kieltää sitä, kokoamatta syytä päänsä päälle."

"Ja tämäkö typerä toivo, neiti parka", virkkoi erakko, "on houkutellut sinut tänne erämaahan, sen ihmisen puheille, jonka hartain toivo on, että tuo liitto, josta puhut, katkeaisi iäksi ja että koko tämä sukukunta todenteolla häviäisi? Eikö sinua peloittanut?"

"Onnettomuus", vastasi Isabella lujalla äänellä, "on pelkoa voimallisempi."

"Etkö ole kuullut sanottavan tuolla kuolevaisten maailmassanne, että minä olen liitossa sellaisten voimien kanssa, jotka ovat yhtä inhottavia katseltaviksi ja yhtä pahansuopia ihmiskunnalle kuin minäkin? — Ja sinä olet kuitenkin tullut tänne, tähän majaan, keskellä sydänyötä?"

"Jumala, jota palvelen, rohkaisee mieleni tuommoista tyhjää pelkoa vastaan", lausui Isabella. Mutta hänen rintansa kiihkeä aaltoilu osoitti, että rohkeus, jota hän koetti sanoillaan teeskennellä, oli olematon.

"Hoh hoo!" sanoi kääpiö. "Vai olet sinä olevinasi filosofi? Etkö ole ajatellut, että voisi olla vaarallista tulla näin nuorena ja ihanana tällaisen miehen luo, joka vihaa ihmiskuntaa niin

katkerasti, että hänen suurin huvinsa on rumentaa, halventaa ja hävittää ihmiskunnan kauneimpia tekoja?"

Isabella, vaikka hän olikin sangen peloissaan, vastasi yhä edelleen lujasti. "Mitä pahaa teille lieneekin tehty maailmassa, te ette voi kostaa sitä olennolle, joka ei koskaan ole teille, eikä myöskään tietten tahtoen kenellekään muulle tehnyt paha."

"Niin kyllä, neito, mutta", jatkoi hän, ja hänen mustista silmistään leimahti ilkeys, jota samalla hänen koko hurjannäköinen, muodoton olemuksensa ilmaisi, "kosto on nälkäinen susi, joka himoitsee lihaa raadellakseen, verta latkiakseen. Luuletko sen ottavan korviinsa, vaikka karitsa kuinka puhuisi viattomuudestaan?"

"Ihminen!" virkkoi Isabella kohoten seisaalleen ja lausuen sanansa suurella arvokkuudella. "Minä en pelkää noita julmia ajatuksia, joilla koetat säikähdyttää minua. Minä työnnän ne ylenkatseella luotani. Ole kuolevainen ihminen tai paha henki, et sinä kuitenkaan voi tehdä paha sille, joka on sinulta hakenut apua pahimmassa hätässään. Sinä et voi — sinä et uskalla!"

"Sinä puhut oikein, tyttö", vastasi erakko, — "minä en uskalla — minä en voi. Lähde nyt vain kotiisi. Älä pelkää mitään, miten he sinua uhannevatkin. Sinä olet pyytänyt suojaa minulta — sinä olet näkevä, että siitä on hyvä turva."

"Mutta, hyvä vanhus, minä olen suostunut vielä tänä iltana antamaan vihkiä itseni semmoisen miehen kanssa, jota inhoan, sillä muuten isäni joutuu häviön partaalle."

"Tänäkö iltana? Mihin aikaan?"

"Ennen kello kahtatoista."

"Ja hämärä on jo mennyt ohitse", sanoi kääpiö. "Mutta älä pelkää, vielä on runsaasti aikaa tuoda sinulle apua."

"Mutta isäni?" kysyi Isabella rukoilevalla äänellä.

"Sinun isäsi", vastasi kääpiö, "on ollut ja on minun katkerin vihamieheni. Mutta älä pelkää, sinun viattomuutesi on oleva hänen pelastuksensa. Ja lähde nyt tiehesi — jos sallisin sinun kauemmin olla täällä, niin saattaisivat minussa jälleen päästä valtaan nuo typerät houreet ihmishyvyydestä, houreet, joista olen niin peloittavalla tavalla herännyt. Mutta älä pelkää mitään — alttarin juurelta minä pelastan sinut. Hyvästi nyt — aika joutuu ja minun täytyy ryhtyä toimiin."

Kääpiö talutti neiti Veren mökkinsä ovelle, jonka hän aukaisi, niin että Isabella pääsi ulos. Neiti Veren hevonen oli syönyt ruohoa ulkotarhassa. Hän nousi sen selkään ja ratsasti juuri nousevan kuun valossa kiireesti sille paikalle, mihin Ratcliffe oli jäänyt.

"Minä olen saanut lupauksia häneltä, jonka luokse te minut lähetitte, mutta millä tavalla hän voi ne täyttää?"

"Jumalan kiitos!" virkkoi Ratcliffe. "Älkää epäilkö, hänellä on myös voimaa täyttää lupauksensa." Samassa kajahti kankaalla pillin kimakka vihellys.

"Kuulkaa!" sanoi Ratcliffe. "Hän kutsuu minua. Neiti Vere, menkää nyt kotiin ja jättäkää puutarhan takaportti lukitsematta. Minulla on takaportaiden oveen oma avaimeni."

Taas kuului toinen vihellys, kimakampi ja pitempi edellistä.

"Tulen, tulen!" huusi Ratcliffe, kannusti hevostaan ja ajoi kankaan poikki siihen suuntaan, missä erakon asunto oli. Neiti Vere palasi isänsä kartanoon. Matkalla hänen tulinen ratsunsa ja hänen oma levottomuutensa kiihdyttivät yhteisin voimin kulkua.

Totellen Ratcliffen neuvoja, vaikka hän ei oikein käsittänyt niiden tarkoitusta, hän jätti hevosensa puutarhan lähelle hakaan valloilleen, ja kiirehti omaan huoneeseensa, jonne hän pääsi kenenkään huomaamatta. Hän veti nyt teljen pois ovelta ja soitti kelloa, jotta kynttilöitä tuotaisiin. Yhdessä palvelijan kanssa, joka toimitti tämän käskyn, tuli myös herra Vere.

"Kaksi kertaa", sanoi hän, "olen näinä kahtena tuntina, jotka ovat kuluneet siitä kun luotasi läksin, käynyt täällä ovelta kuuntelemassa, ja kun en kuullut sinun hiiskahtavankaan, niin rupesin jo pelkäämään, että olisit sairas."

"Ja nyt, rakas isäni", virkkoi Isabella, "sallikaa minun vaatia sen lupauksen täyttämistä, jonka minulle annoitte. Suokaa minun häiritsemättä nauttia jäljellä olevat vapaudenhetkeni, ja pitkittäkää viimeiseen asti minulle annettua armon aikaa."

"Kyllä, sen teen", sanoi herra Vere, "ei sinua mikään häiritse. Mutta tuo epäjärjestyksessä oleva puku — hajalleen valunut tukka — älä anna minun nähdä sinua tämmöisenä takaisin tullessani. Sinun uhrauksesi, jos siitä on apua, pitää olla vapaaehtoinen."

"Niinkö pitää olla?" vastasi Isabella. "Älä pelkää, isä kulta! Uhri on oleva täydessä kaunistuksessaan!"

XVI LUKU

Ei täällä näytä kuin ois häät.

Paljon melua tyhjistä.

Ellieslaw'n kartanon kappeli, jossa tuon paha-aennustavan vihkimisen piti tapahtua, oli paljoo vanhempi kuin itse päärakennus, vaikka sekin saattoi kehua olevansa sangen vanha. Ennenkuin sodat Englannin ja Skotlannin välillä olivat tulleet niin tiheiksi ja pitkälisiksi, että melkein kaikki rakennukset molemmin puolin rajaa saivat sotaisen tarkoituksen, oli täällä Ellieslaw'ssa asunut pieni munkkiparvi, rikkaan Jedburghin luostarin alaisena, niinkuin muinaistieteen tutkijat arvelevat. Mutta heidän omistusoikeutensa oli aikoja sitten lakannut sodan ja keskinäisen hävityksen aikaansaamien muutosten kautta. Heidän kammioittensa raunioille oli nousut ritarilinna, ja heidän kappelikirkkonsa oli joutunut kartanon rakennusten piiriin.

Tämä kirkko, jonka yksinkertaisista pyörökaarista ja paksuista pielistä saattoi päättää olevan peräisin saksilaisen rakennustyylin aikakaudelta, oli kaikkina aikoina ollut pimeän ja synkän näköinen, ja sitä oli usein käytetty kartanoiden isäntien ja niiden perhekuntien sekä sitä ennen luostariveljien hautauspaikkana. Mutta puheenaolevassa tilaisuudessa se näytti vielä tavallistakin synkemältä harvojen, suitsuavien tulisoihujen valossa, joilla sitä muka valaistiin. Ne loivat tosin keltaista valoa lähimpään ympäristöönsä, mutta sitä rajoitti savun hämärtämä punertava, purppurainen kehä. Sen takana alkoi taas musta pimeys, joka teki kirkon avaramman näköiseksi kuin mitä se oikeastaan oli, estämällä silmää näkemästä rajana olevia seiniä. Muutamat huonolla aistilla valitut koristeet, jotka olivat kiireessä juhlaa varten laitettut, vielä lisäsivät paikan synkkyyttä. Vanhoja tapettirepaleita oli revitty toisten huoneitten seiniltä ja niillä häthätää paikoitellen peitetty kappelin seiniä, missä ne eivät ollenkaan sopeutuneet ennestään paikalla oleviin vainajien vaakunoihin ja muihin hautakoristuksiin. Molemmin puolin alttaria oli kaksi muistokiveä, jotka eivät myöskään sopeutuneet toisiinsa. Toiseen oli veistetty erään pyhänä pidetyn kuolleen, tylynmuotoisen erakon tai munkin kuva. Hän oli makaavassa asennossa päähineineen ja kaapuineen. Silmät olivat luodut ylöspäin ikäänkuin rukoukseen, kädet olivat ristissä pidellen riippuvaa helminauhaa. Toisella puolella oli italialaiseen tyyliin tehty hautakivi, joka oli hakattu jaloimmasta kuvapatsasmarmorista ja jota pidettiin uuden ajan taiteen mestariteoksena. Se oli asetettu siihen Isabellan äidin, herra Veren puolison, muistoksi. Vainaja oli kuvattu kuolinkamppailussa, ja itkevä kerubi, silmät pois päin käännettyinä, sammutti paraikaa melkein loppuun palanutta lamppua. Tällä tavalla oli tahdottu kuvata rouvan äkillistä kuolemaa. Se oli todellakin mestariteos, mutta se ei ollenkaan sopinut siihen kömpelösti rakennettuun holviin, johon se oli asetettu. Moni kummastui, vieläpä suuttuikin siitä, että Vere, joka ei ollut osoittanut rouvalleen tämän eläessä kovinkaan paljon hellyyttä, oli hänen kuoltuaan surua teeskennellen pystyttänyt näin kalliin muistokiven. Toiset kuitenkin puhdistivat hänet tästä syytöksestä ja väittivät, että herra Ratcliffe oli yksin hankkinut ja kustantanut hautakiven.

Näiden hautakivien eteen olivat vieraat nyt kokoontuneet. Heitä oli sangen vähäinen joukko, sillä moni oli jo lähtenyt kartanosta varustautuakseen seuraavaa valtiollista mullistusta varten. Eikä herra Verenkään, asiain näin ollen, tehnyt suinkaan mieli lähettää kutsuja useammille kuin niille läheisille sukulaisille, joiden läsnäoloa maan tapa piti välttämättömänä. Lähinnä alttaria seisoi Sir Frederick Langley vielä tavallistakin synkempänä, yrmeänä ja syvämietteisenä, ja hänen vieressään Mareschal, jonka tuli toimittaa puhemiehen virkaa. Ajattelematon kevytmielisyys, jota tämä nuori herra ei koskaan halunnut vähääkään hillitä, teki sulhasen kulmilla uhkailevan pilven vieläkin mustemmaksi.

"Eipä morsian olekaan vielä tullut ulos huoneestaan", kuiskasi Mareschal Sir Frederickille. "Mutta, toivon minä, täällä ei tarvittane ryhtyä tuommoisiin väkikeinoihin kuin roomalaisten aikana, joista koulussa luettiin. Kauniille serkkuleni olisi kovin kova kohtalo, jos hänet ryöstettäisiin väkisin kahtena päivänä peräkkäin, vaikka en tiedäkään ketään, joka paremmin ansaitsisi tällaisen hurjan rakkauden."

Sir Frederick ei ollut kuulevinaan näitä puheita. Hän katseli toisaalle ja hyräili laulua, mutta Mareschal jatkoi yhä samaan hullunkuriseen tapaansa.

"Tämä viivytys on sangen kiusallinen kirkkoherra Hobblerille, jota häirittiin juuri, kun hänen oli onnistunut saada korkki irti kolmannelta pullostaan ja jonka täytyi ruveta kiireellisiin valmistuksiin iloista juhlaa varten. Toivonpa, että te hankitte hänelle anteeksiannon hänen esimieheltään, sillä luullakseni tämä on hiukan myöhäisempi päivän aika kuin laki sallii. — Mutta kas — tuossahan onkin Vere kauniin serkkuni kanssa — hän olisi mielestäni kauniimpi kuin koskaan ennen, ellei hän näyttäisi niin raukealta ja kalmankalpealta. — Kuulkaa nyt, Sir Frederick, jollei tyttö anna myöntymystään hyvällä mielellä, niin täällä ei tapahdu vihkimistä huolimatta kaikesta, mitä on jo tehty ja toimitettu."

"Eikö vihkimistä, herra?" vastasi Sir Frederick kuuluvalla kuiskauksella, ja hänen äänensä osoitti, että hän toin tuskin sai vihansa hillityksi.

"Ei — ei vihkimistä", uudisti sanansa Mareschal, "tässä on minun käteni ja kintaani pantiksi."

Sir Frederick Langley tarttui hänen käteensä ja puristaen sitä kovasti sanoi tuskin kuuluvasti: "Mareschal, tästä vaadin teiltä hyvitystä!" ja työnsi Mareschalin käden pois.

"Siihen olen mielelläni valmis", vastasi Mareschal, "sillä huuliltani ei koskaan luiskahda ainoatakaan sanaa, jota ei käteni olisi valmis puolustamaan. — Puhu siis suusi puhtaaksi, kaunis serkkuni, ja sano minulle: onko sinun vapaa tahtosi ja pakottamaton päätöksesi, että otat tämän uljaan ritarin herraksesi ja puolisoskesi. Sillä jos sinä hiukankin epäröit, niin peräydy ja astu askel taaksepäin, eikä hän tule saamaan sinua!"

"Oletteko te hullu, Mareschal?" lausui herra Vere, joka oltuaan Mareschalin holhoojana tämän nuoren herran ala-ikäisenä ollessa puhui vielä usein hänelle vallanpitäjän tavalla. "Luuletteko te, että minä väkisin pakottaisin tyttärenti alttarin eteen, jollei hän itse sinne haluaisi?"

"Sh, Vere!" vastasi nuori herra, "älkää puhuko minulle mitään — ovathan hänen silmänsä aivan

kyynelissä ja hänen poskensa valkeammat kuin hänen valkea pukunsa. Minun täytyy vaatia, tavallisen sääliväisyyden nimessä, että vihkiminen jätetään huomispäiväksi."

"Tyttäreni saa ilmoittaa teille itsellenne, koska sotkette ikuisesti asioita, jotka eivät teitä vähääkään koske, että hän tahtoo vihkimisen nyt tapahtuvaksi. Eikö niin, Isabella kultaseni?"

"Niin on", myönsi Isabella melkein pyörtyen, "koska ei tule apua Jumalalta eikä ihmisiltä."

Ainoastaan ensimmäiset kaksi sanaa kuuluivat selvästi. Mareschal kohautti olkapäitään ja astui taaemmaksi. Vere talutti tai pikemminkin kantoi tyttärensä alttarin eteen. Sir Frederick astui eteenpäin ja seisahtui Isabellan viereen. Pappi avasi käsikirjansa ja katsahti herra Vereen odotellen viittausta aloittaakseen toimituksen.

"Aloittakaa", lausui herra Vere.

"Seis!" Ääni kuului kuin hänen vaimovainajansa haudasta. Se oli käskevä ja tyly ja saattoi kaikki kaiut vyörymään kirkossa.

Kaikki seisoivat ääneti, liikahtamatta, kunnes kaukainen pauhu ja miekkain kalske, tai kumminkin jokin sen kaltainen, kuului etäämpänä olevista huoneista. Tämä pauhu taukosi kuitenkin pian.

"Mikä uusi juoni tämä on?" lausui Sir Frederick vimmoissaan luoden vihan ja epäluulon katseen Vereen ja Mareschaliin.

"Ei se voi olla muuta kuin jonkun humalaisen vieraamme koirankuria", selitti herra Vere, vaikka hän olikin kovin hämillään. "Meidän täytyy antaa paljon anteeksi tämänpäiväisten liiallisten juominkien tähden. Aloittakaa vihkiminen!"

Mutta ennen kuin pappi ehti totella, kuului sama kielto uudestaan samasta paikasta. Naispalvelijat pakenivat kiljuen kappelista, herrat tavoittelivat kukin miekkansa kahvaa. Ennen kuin ensi hämmästyks oli mennyt ohitse, astui kääpiö esiin hautakiven takaa ja asetti herra Veren eteen. Tämän eriskummallisen ja julman näköisen haamun ilmestyminen tähän paikkaan ja tällä tavalla hämmästytti kaikkia läsnäolevia, ja herra Veren rohkeus näytti kokonaan pettävän. Hän hellitti otteensa tyttärensä käsivarresta, astui horjuen lähimmän patsaan luokse, kietoi kätensä sen ympärille, ikäänkuin tukea hakien, ja painoi otsansa sitä vasten.

"Kuka tämä mies on?" kysyi Sir Frederick, "ja mitä hän tällä sekaantumisellaan tarkoittaa?"

"Tämä mies", huusi kääpiö katkeralla äänellä, "on tullut ilmoittamaan teille, että te, naidessanne tämän nuoren neidon, ette naikaan Ellieslaw'n ettekä Mauley-Hallin, ettekä Polvertonin perillistä ettekä saa yhtään ainoaa pellon vakoakaan, ellette mene naimisiin *minun* suostumuksellani, ja sitä suostumusta ei sinun kaltaisellesi anneta ikipäivänä. Alas — alas polvillesi ja kiitä Jumalaa, että sinut on estetty avioliitosta olennon kanssa, jonka avujen — totuudenrakkauden, hurskauden ja viattomuuden — kanssa sinulla ei ole mitään tekemistä. Ja sinä, kiittämätön heittiö", jatkoi hän Veren puoleen kääntyen, "mitä apua nyt on sinun konnamaisesta petoksestasi? Sinä tahdoit myydä tyttäresi oman pääsi päästimeksi samoin kuin nälänhädässä olisit hänet tappanut ja ahminut suuhusi oman kurjan henkesi pelastukseksi! Kas niin, peitä vain kasvosi käsiisi — kylläpä sinulla onkin syytä hävetä, kun näet sen miehen, jonka ruumiin sinä saatoit kahleisiin, jonka käden rikokseen ja sielun kurjuuteen. Tämän sinua isäksi nimittävän olennon viattomuus pelastaa sinut nyt vielä kerran. Lähde siis tiehesi, ja tulkoot anteeksiänto sekä antamani lahjat sinulle sanan oikeassa merkityksessä tulisiksi hiiliksi, kunnes aivosi ovat yhtä paahdetut ja poltetut kuin omanikin!"

Vere läksi kappelista tehden liikkeen, joka ilmaisi sanoin selittämätöntä tuskaa.

"Seuraa häntä, Hubert Ratcliffe", sanoi kääpiö, "ja ilmoita hänelle, mikä hänen kohtalonsa on. Hän riemastuu siitä — sillä ilman hengittäminen ja kullan kädessä pitäminen on hänelle autuutta."

"Minä en ymmärrä tästä mitään", virkkoi Sir Frederick. "Mutta meitä on täällä joukko aatelisherroja aseissa kuningas Jaakon nimessä. Ja jos te, herra, lienette todella Sir Edward Mauley, jonka on luultu kuolleen hullujenhuoneeseen, tai jos lienette hänen nimensä anastanut petturi, niin me kaikissa tapauksissa olemme niin rohkeita, että otamme teidät kiinni, kunnes teidän ilmaantumisenne tänne, tällä hetkellä, on tarkemmin selitetty — me emme salli seurassamme vakoojia. Käykää käsiksi häneen, hyvät ystävät!"

Mutta palvelijat peräytyivät epäilevinä ja peläten. Sir Frederick astui nyt itse lähemmäksi erakkoa, ikäänkuin tarttuakseen häneen, mutta äkkiä oli hänen edessään välkähtävä keihään kärki, jonka Hobbie Elliotin vahva käsi ojensi hänen rintaansa vasten.

"Minä panen päivän paistamaan sinun lävitse, jos sinä yrität koskea häneen!" lausui reipas rajamies. "Peräydy, mies, tai minä pistän reiän lävitse! Ei kukaan saa sormenpäällikään koskea Elshieen — hän on kelpo, naapureita kohtaan avulias mies, aina valmis auttamaan ystävää vastamäessä. Ja vaikka sinä luuletkin häntä vaivaiseksi, veikkonen, niin lyönpä vetoa, että hänessä olisi miestä puristamaan veret sinun kynsiesi alta. Hän on jäykkä mies, meidän Elshie! Hänen kouransa ovat kuin sepän pihdit."

"Mikä on sinut tänne saattanut, Elliot?" kysyi Mareschal. "Mikä on käskenyt sinua sekaantumaan tähän asiaan?"

"Totuus on, herra Mareschal", vastasi Elliot, "tulini tänne parin-kolmenkymmenen muun veikon kanssa omassa ja kuninkaan nimessä — vai liekö kuningattaren, kuka ne kaikki muistaa! Ja Viisaan Elshien nimessä vielä päälliseksi — minä olen tullut maan rauhaa varjelemaan ja maksamaan muutamasta pahasta pulasta, johon herra Vere on minut saattanut. Aika löylyn tosiaan pojat laittoivatkin minulle pari päivää takaperin, ja hän se oli siihen tulen iskenyt. Ettekö

arvaa, että minä halusin käydä nyt vuorostani häntä kylvettämässä? Ei huolita ensinkään tarttua käsin miekan kahvoihin, hyvät herrat! Talo on jo joutunut meidän haltuumme ilman suurta melua. Ovet olivat sepposen selällään ja väellänne kovin paljon punssia päässänsä. Me tempaisimme heiltä miekat ja pistoolit yhtä helposti kuin olisimme riipineet hernepalkoja."

Mareschal työntäisi ulos ja tuli kohta takaisin kappeliin.

"Totta maar', Sir Langley, se on totinen tosi: koko talo on täynnä aseellisia miehiä ja meidän humalapäisiltä luontokappaleitamme on riistetty aseet. Miekka ulos tupesta, raivatkaamme tietä itsellemme!"

"Älkää hätäilkö, älkää hätäilkö!" huusi Hobbie. "Kuulkaa vähäisen, kuulkaa toki vähäisen! Me emme aio tehdä teille mitään pahaa. Mutta kun te tartuitte aseisiin Jaakko kuninkaan — siksihän te häntä sanotte — ja piispojen puolesta, niin katsoimme oikeudeksi ja kohtuudeksi pitää vireillä vanhaa naapurisotaa ja tarttua aseisiin tuon toisen ja kirkolliskokouksen puolesta. Mutta me emme tahdo kärventää hiuskarvaakaan päästänne, jos vain menette hyvässä rauhassa kotiin. Ja se taitaisikin olla teille parhain neuvo, sillä Lontoosta on tullut varma tieto, että Byng,^[21] vai mikä hänen nimensä lienee, on pannut Ranskan laivat ja uuden kuninkaan aika pinteeseen ja karkottanut ne pois meidän rannoiltamme. Teidän lienee siis parasta kuitenkin tyytyä meidän vanhaan Annaamme^[22] paremman puutteessa."

Ratcliffe, joka samassa astui sisään, vahvasti nämä Jaakko kuninkaan puoluelaisille onnettomat tiedot. Sir Frederick läksi kohta, sanomatta kenellekään jäähyväisiä, niiden palvelijoiden kanssa, jotka olivat niin selviä, että kykenivät matkalle.

"Ja mitä te aiotte tehdä, herra Mareschal?" kysyi Ratcliffe.

"Mitäkö aion?" vastasi tämä hymyillen. "Sitä tuskin itsekään tiedän. Minun ylpeyteni on siksi suuri ja minun rikkauteni siksi pieni, etten voi seurata tuon kelpo sulhasmiehen esimerkkiä. Se ei ole minun luonteenikaan mukaista eikä se myöskään maksaisi vaivaa."

"No hyvä, lähettäkää sitten miehenne kotiin ja pysykää alallanne, niin emme ole tästä tietävinämmeäkään, kun ei vielä ole ollut ilmi kapinaakaan."

"Oikein", sanoi Elliot, "mikä on ollut ja mennyt, se olkoon ollut ja mennyt, ja olkaamme kaikki jälleen hyviä ystäviä. Piru minut vieköön, jos tunnen vihaa ketään muuta kuin Westburnflatia kohtaan, ja hänelle minä jo annoin kuuman löylyn ja vielä kylmää vettäkin päälle jäähdykkeeksi. En ollut vielä ehtinyt sujahuttaa häntä miekallani enempää kuin kolme kertaa, kun hän jo hyppäsi ikkunasta linnan ojaan ja uida loiskutti sen poikki kuin sorsa ikään. Hei, sitä junkkaria, tosiaan! Lentää sievä tyttönen kynsissä aamulla, toinen taas illalla, vähemmästä ei apua! Mutta jollei hän nyt lennä pois tykkänään toisille maille, niin kyllä minä lennätän hänet köysinuoralla, sillä tuo Castletonin sovittelukokous on mennyt tuulen tietä. Hänen omat ystävänsä eivät enää halua pitää hänen puoltaan."

Yleisen sekamelskan aikana oli Isabella heittäytynyt polvilleen sukulaisensa, Sir Edward Mauleyn jalkain juureen — sillä nimellä meidän tulee nyt nimittää erakkoa — lausunut hänelle kiitoksensa sekä rukoillut anteeksi isänsä puolesta. Koko seuran katseet kääntyivät nyt heihin, niin pian kuin muiden läsnäolijain oma mielenliikutus ja palvelijoiden melu oli hiukan asettunut. Neiti Vere oli polvillaan äitinsä haudan vieressä, jonka veistokuvan näköinen hän oli silmiinpistäväällä tavalla. Hän piti kiinni kääpiön kädestä, suudellen sitä kerta toisensa jälkeen ja kastellen sitä kyynelillään. Erakko seiso iikahtamatta, värähtämättä: ainoastaan hänen silmänsä siirtyivät vuoroin marmorikuvaan, vuoroin elävään rukoilijaan. Viimein silmäripsiin herahtaneet suuret kyynelkarpalot pakottivat hänet kädellä pyyhkäisemään silmiään.

"Minä luulin", virkkoi hän, "ettei kyynelillä ja minulla olisi enää mitään tekemistä keskenämme. Mutta kyneleitä me vuodatamme syntyessämme eikä niiden lähde näytä ehtyvän ennen kuin haudassa. Kuitenkaan ei tämä sydämen sulaminen saa järkyttää päätöstäni. Minä eroan nyt iäksi päiväksi kaikesta siitä, minkä muisto", hän puristi Isabellan kättä, "on minulle rakas. Älkää puhuko minulle! Älkää yrittäkö muuttaa päätöstäni! Siitä ei ole apua — te ette saa enää koskaan tätä muodotonta kummitusta silmienne eteen. Tahdon olla teille kuollut ennenkuin lepään haudassani. Te saatte muistella minua niinkuin tämän elämän vaivoista ja rikoksista vapautettua ystävää."

Hän painoi suudelman Isabellan otsalle, toisen marmorikuvan otsalle ja astui ulos kappelista Ratcliffen seurassa. Isabellan, jonka voimat olivat päivän mielenliikutuksista melkein kokonaan rauenneet, taluttivat palvelijat huoneeseensa. Useimmat vieraat läksivät kukin suunnalleen, yritettyään moittia hallitusta vastaan tehtyjä vehkeilyjä jokaiselle, joka vain viitsi kuunnella, tai pahoitella, että olivat tulleet osallisiksi niihin. Hobbie Elliot oli sen yön kartanon komentajana ja asetti vartijoita joka puolelle. Hän kehui kuinka joutuisasti hän oli ystävineen totellut Elshien käskyä, jonka uskollinen Ratcliffe oli heille ilmoittanut. Ja hyvä onni, sanoi hän, oli vielä sekin, että samana päivänä oli saatu tietää, ettei Westburnflat aikonut pitää sanaansa, eikä tulla sovittelukokoukseen Castletoniin. Siitä syystä oli Heugh-footiin keräytynyt kohtalainen miesjoukko, joka aikoi seuraavana aamuna mennä rosvon torniin vieraisille. Sama joukko oli sen jälkeen valmis kääntämään suuntansa Ellieslaw'n kartanoa kohti.

XVII LUKU

Päätteeksi ihmeellisen tarinan.

Niinkuin suvaitsette.

Seuraavana aamuna herra Ratcliffe toi neiti Verelle hänen isältään kirjeen, jonka sisällitys oli seuraava:

"Lapsi kultaseni.

Sortavan hallituksen vaino pakottaa minut, henkeni turvallisuuden tähden, lähtemään ulkomaille ja viipymään siellä jonkin aikaa. Minä en pyydäkään, että nyt seuraisit minua tai että tulisit jäljessäni. Sinä voit paremmin valvoa sekä minun että omaa etuasi jäämällä tänne. On tarpeetonta selittää sinulle tarkemmin syitä eilisiin eriskummallisiin tapauksiin. Minulla olisi mielestäni syytä valittaa Sir Edward Mauleyn käytöstä minua kohtaan, vaikka hän onkin sinun lähin sukulaisesi äitisi puolelta. Mutta koska hän on säättänyt sinut perilliseksi ja aikoo kohta antaa suuren osan omaisuuttaan sinun haltuusi, niin katson tuon asian täysin sovitetuksi. Minä näen, ettei hän ole koskaan antanut anteeksi sitä, että äitisi suostui mieluummin minun kosintaani kuin hänen sukunsa määräämän sopimuksen ehtoihin, jotka mielettömällä ja omavaltaisella tavalla määräsivät äitisi epämuotoisen sukulaisensa puolisoiksi. Sir Edward Mauleyn tuska oli niin suuri, että se sekoitti hänen järkensä (joka totta puhuen ei koskaan ole ollutkaan aivan selvä), ja minulle, hänen lähimmän sukulaisensa ja perillisansä puolisolle, annettiin toimeksi hoitaa häntä ja omaisuuttansa. Tämän toimen minä suoritin, kunnes ihmiset, jotka epäilemättä luulivat tekevänsä oikein ja kohtuullisesti, hankkivat hänelle jälleen täyden vallan hallita omaisuuttansa. Jos kuitenkin tarkasti tutkittaisiin hänen myöhempää käytöstään, niin varmaan tulisi ilmi, että häntä olisi edelleenkin täytynyt pitää hänen oman etunsa vuoksi lempeän ja terveellisen valvonnan alaisena.

Yhdessä suhteessa hän kuitenkin osoitti tuntevansa verisiteiden arvon ja samalla oman heikkoutensa. Kun hän luopui kokonaan maailmasta piiloutuen monenlaisten valenimien sekä valepukujen peittoon ja vaati, että pantaisiin liikkeelle huhu hänen kuolemastaan (johon, tehdäkseeni hänelle mieliksi, kernaasti suostuinkin), hän jätti minun haltuuni useimmilta tiluksiltaan saamansa vuokrat. Varsinkin niiltä, jotka olivat olleet sinun äitisi omia ja joutuneet sittemmin hänelle, ainoalle miespuoliselle perilliselle. Siinä asiassa hän saattoi luulla tekevänsä hyvinkin jalomielisen teon, vaikka hän kaikkien syrjäisten mielestä täytti vain luonnollisen velvollisuutensa. Sinä olit kaiken kohtuuden, vaikkakaan et lain kirjaimen mukaan, äitisi perillinen ja minä sinun luonnollinen holhoojasi. Minä en siis arvellut olevani tästä kovin suuressa kiitollisuudenvelassa Sir Edward Mauleylle, päinvastoin oli minulla mielestäni syytä valittaa, että herra Ratcliffe mielivaltaisesti vain vähitellen tiputteli minulle nuo tulot. Ottipa hän minulta vielä kiinnityskirjojakin tähän isältäni perittyyn Ellieslaw'n kartanoon kaikista niistä summista, joita vielä lisäksi halusin. Näin voidaan sanoa, että hän sai vähitellen koko omaisuuteni vapaaseen hoitoonsa ja valvontaansa. Ja jos Sir Edward Mauleyn teeskennelty ystävyys on ollut vain keinona, jolla hän tahtoi saada asian kokonaan valtaansa saattaakseen minut häviöön milloin halusi, niin minä, sen sanon vielä kerran, arvelen olevani hänelle vieläkin pienemmässä kiitollisuudenvelassa.

Syksyllä, viime vuonna, sen verran kuin minä sain kuulla, hänen oma mieletön päähänpistonsa tai joku viittaamani hanke saattoi hänet tälle seudulle. Syy, jonka hän toi esiin, kuuluu olleen se, että hän halusi nähdä hautakiven, joka hänen käskystään oli asetettu kartanomme kappelikirkkoon äitisi haudalle. Herra Ratcliffe, joka tähän aikaan oli suonut minulle suuren kunnian muuttamalla minun talooni niinkuin omaan asuntoonsa, oli niin hyvä että saattoi kääpiön salaa tähän kappeliin. Seurauksena oli, niin hän kirjoitti minulle, useampia tunteja kestävä hurjuuden puuska, jolloin hän pakeni läheisille soille. Hiukan toinnuttuansa hän päätti asettua asumaan eräälle kaikkein jylhimmälle paikalle toimittaakseen siellä jonkinlaista poppamiehen virkaa niinkuin hän parhaimpinakin aikoinaan aina mielellään oli tehnyt. Herra Ratcliffe — se on huomattava — jonka olisi pitänyt antaa minulle tieto tästä asiasta, jotta minä olisin saanut pitää vaimoni sukulaisesta sellaista huolta kuin hänen surkea tilansa vaati, näytti sen sijaan moitittavalla tavalla myöntyneen kääpiön hullutuksiin ja luvanneen, jopa valalla vannonneenkin pitää ne salassa. Hän kävi usein Sir Edward Mauleyn luona ja auttoi häntä, erittäinkin nyt, kun tämän mieleen oli johtunut se eriskummallinen asia, että hän tahtoi rakentaa erakkomajan. Heidän pahimpana pelkonaan kuuluu olleen, että heidän seurustelunsa tulisi tunnetuksi.

Erakon asunnon ympärillä oli maa joka suunnalla aivan lakea, ja heti kun joku lähestyi paikkaa, pujahti Ratcliffe piiloon pieneen maanalaiseen rotkoon, luultavasti vanhaan hautakammioon, jonka he olivat löytäneet suuren kivipatsaan luota. Tottapa sinäkin, kultaseni, olet sitä mieltä, että semmoiseen salavehkeilyyn täytyi olla tärkeitä syitä. Huomattava on myös, että onneton ystäväni, jonka minä luulin olevan La Trappen munkkien luona, asuikin monta kuukautta valepukuisena seitsemän, kahdeksan mailin päässä kartanostani. Hän hankki itselleen minun salaisimmistakin toimistani säännöllisesti tietoja, joita hän sai Ratcliffen tai Westburnflatin tai jonkun muun henkilön kautta, sillä urkkijoiden palkkaamiseen hänellä oli varoja ylenmääräisesti. Hän soimasi minua pahantekijäksi, kun yritin saada aikaan avioliiton sinun ja Sir Frederickin välillä. Minä tein minkä katsoin parhaaksi. Jos Sir Edward Mauley oli toista mieltä, niin miksei hän astunut suoraan esiin ja ilmoittanut tahtovansa ottaa osaa asian

päättämiseen? Ja miksei hän vaikuttanut siihen sillä vallalla, mikä hänellä oli sinuun nähden, koska olet hänen suuren omaisuutensa perillinen?

Enkä minä nytkään, vaikka sinun hätäilevä ja hurjapäinen sukulaisesi ilmoitti tahtonsa jokseenkin myöhään, tahdo panna isänvaltaani hänen aikomustansa vastaan, vaikkakin se mies, jolle hän tahtoo sinua puoliseksi, on nuori Earnscliff, vihoviimeinen, johon olisin luullut hänen suostuvan erään turmiollisen tapauksen vuoksi. Mutta annan mielelläni ja koko sydämestäni suostumukseni, jos vain sinulle määrättyjä rahoja koskevat paperit laitetaan peruuttamattomaan muotoon. Haluan, ettei lapseni joudu saman mielivallan ja samojen äkillisten, ilman mitään syytä tapahtuvien lahjojen peruutusten alaiseksi, joista minulla on niin suuri syy valittaa. Sir Frederickiä et luullakseni enää koskaan saa nähdä. Ei ole todennäköistä, että hän tulee pyytämään tytön kättä, jos tällä ei ole perintöä tiedossa. Minä siis jätän sinut, Isabella kultaseni, Jumalan viisauden ja sinun oman älykkyytesi haltuun kehoittaen sinua viipymättä hankkimaan itsellesi kaikki ne edut, jotka oikullinen sukulaisesi on minulta riistänyt yltäkyläisesti ne sinulle vuodattaakseen.

Herra Ratcliffe ilmoitti minulle, että Sir Edward Mauley aikoi määrätä minulle jonkin summan vuotuseksi eläkkeeksi ulkomailla, mutta sydämeni on liian ylpeä ottaakseni sitä *häneltä* vastaan. Minä sanoin hänelle, että minulla on rakas lapsi, joka nyt rikkaaksi tultuaan ei suinkaan antaisi minun kitua köyhyydessä. Katsoin oikeaksi sanoa hänelle aivan suoraan, että se lisäsumma, jonka hän katsoo hyväksi määrätä, on järjestettävä siten, että se todella riittää tähän välttämättömään ja luonnolliseen menoon. Minä tahdon mielelläni määrätä omaksesi Ellieslaw'n kartanon tiluksineen osoittaakseni sinulle isällistä rakkauttani ja epäitsekkyyttäni ja haluani edistää sinun toimeentuloasi tässä maailmassa. Tähän kartanoon kiinnitettyjen velkojen korot ovat tosin vähän suuremmat kuin siitä saatavat tulot, vaikka luettaisiinkin mukaan kohtuullinen vuokra asuinrakennuksesta sekä kartanon omassa viljelyksessä olevista tiluksista. Mutta koska kaikki velkakirjat ovat herra Ratcliffen, sinun sukulaisesi asiamiehen, käsissä, niin sinulla ei mahtane olla kovin ahdistava velkoja. Ja samalla en voi olla sinulle huomauttamatta, että vaikka minulla on syytä moittia herra Ratcliffen käytöstä itseäni kohtaan, niin pidän häntä kuitenkin rehellisenä ja suorana miehenä. Sinä voit huoletta kysyä häneltä neuvoa asioissasi, puhumattakaan siitä, että hänen suosionsa säilyttäminen takaa sinulle myös sukulaisesi suosion. Sano puolestani terveisiä Mareschalille — toivottavasti hänelle ei tule mitään kiusaa noista nykyään tapahtuneista asioista. Mannermaalle päästyäni kirjoitan sinulle pitemmälti. Sillä aikaa olen sinun rakastava isäsi

Richard Vere."

Tämä kirje on ainoa lisävalaistus, jonka me olemme voineet saada tarinallemme. Hobbien ja kenties useimpien lukijoittemmekin mielestä Mucklestane-Moorin erakko ei ollut aivan täysijärkinen, joten hän ei koskaan aivan selvästi tiennyt mitä hän tahtoi eikä myöskään osannut pyrkiä tarkoitustensa perille selvimmillä ja suorimmilla keinoilla. Hobbien mielestä saattoi löytää selitystä hänen käytökseensä yhtä vähän kuin suoraa polkua niityllä, jolla kulkee satoja mutkittelevia jälkiä, mutta ei ainoatakaan selvää tien pohjaa.

Kirjeen luettuaan Isabella kaikkein ensiksi kysyi, missä hänen isänsä oli. Hän oli, niin vastattiin, aikaisin aamulla lähtenyt kartanosta keskusteltuaan herra Ratcliffen kanssa pitkän aikaa, ja oli jo kaukana matkalla lähimpään merisatamaan, missä hän toivoi tapaavansa jonkun mannermaalle menevän laivan.

"Missä on Sir Edward Mauley?"

Kukaan ei ollut nähnyt kääpiötä edellisen illan merkillisen tapauksen perästä.

"Kummallista!" virkkoi Hobbie Elliot. "Jos Elshie raukalle on jotakin tapahtunut, niin soisin mieluummin, että minun taloni vielä kerran ryöstettäisiin!"

Hän ratsasti heti erakon majalle, jossa yksin jäänyt vuohi tuli määkien häntä vastaan, sillä lypsyaika oli aikoja sitten tullut ja mennyt. Erakkoa ei näkynyt missään. Ovi oli auki, tuli sammuksissa, koko mökki jäänyt samaan tilaan, jossa Isabella oli sen siellä käydessään nähnyt. Selvän selvää oli, että kääpiö oli samalla kulkuneuvolla, jolla hän edellisenä iltana oli saapunut Ellieslaw'hon, liikkunut jonnekin muualle. Hobbie palasi kartanoon pahoilla mielin.

"Pelkäänpä pahoin, että Viisas Elshie on mennyt meiltä kiluineen kaluineen."

"Hän on kuin onkin mennyt", virkkoi Ratcliffe, vetäen esille paperin, jonka pisti Hobbien käteen. "Mutta lue tämä, niin saat nähdä, että tuttavuus hänen kanssaan ei ole ollut sinulle vahingoksi."

Se oli lyhyesti kirjoitettu lahjoituskirja, jolla Sir Edward Mauley, myös Elshender erakon nimellä mainittu henkilö, antoi Halbert eli Hobbie Elliotille sekä Grace Armstrongille ikiomaksi sen rahasumman, jonka samainen Elliot oli häneltä lainannut.

Hobbien iloon sekaantui toinenkin tunne, joka pani kyöneleet vuotamaan hänen karkeille poskilleen.

"Kumma kuitenkin", sanoi hän, "vaan enpä voi iloita näistä kolikoista, jollen saa tietää, että se miesparka, joka ne antoi, on onnellinen!"

"Lähinnä oman onnen nauttimista", lausui Ratcliffe, "on se tieto, että on tehnyt toisia ihmisiä onnellisiksi. Jos kaikki minun herrani lahjat olisivat kohdanneet tämmöisiä ihmisiä, niin kuinka toisenlainen olisi silloin ollutkaan niiden vaikutus! Mutta liallinen järjetön anteliaisuus, joka

täyttää ahneuden kidan tai antaa uusia varoja tuhlaajalle, ei tee hyvää eikä saa kiitostakaan palkkseen. Yhtä hyvin voisi kylvää tuulta saadakseen myrskyä sadokseen."

"Ja se olisi hyvin kepeä sato", virkkoi Hobbie. "Mutta, jos tämä nuori neiti sallii, niin ottaisin mielelläni Elshien mehiläispesät ja veisin ne Gracen pikku puutarhaan Heugh-footiin — ei kumpikaan meistä anna mehiläisten kuolla. Ja vuohiparka, joka ei tässä suuressa kartanossa saa hyvää hoitoa, voisi saada ravintonsa meidän liljanurmikollamme puron varrella. Koirat tutustuisivat siihen päivässä eivätkä tekisi sille vahinkoa, ja Grace lypsäisi sitä Elshien sijasta joka aamu omin käsin. Sillä vaikkakin hän oli yrmeä ja ynseä puheissaan, niin hän kuitenkin rakasti luontokappaleita."

Hobbien pyyntöihin myönnyttiin mielellään. Ihmeteltiin vain hänen luontaisen hienotunteista sydäntään, joka oli keksinyt tällaisen keinon kiitollisuutta osoittaakseen. Hän tuli iloiseksi, kun Ratcliffe lupasi ilmoittaa hänen hyväntekijälleen, että hän näin oli ottanut hoitoonsa hänen lemmikkinsä.

"Älkääkään unohtako sanoa hänelle, että mummo sekä tyttölapsen ja etenkin Grace ja minä olemme hyvissä varoissa ja voimissa. Se on kaikki hänen ansiotaan — ja siitä hän iloitsee, luulisin."

Ja Elliot pysyi perheineensä Heugh-footissa yhä edelleenkin hyvissä varoissa ja varoissa niinkuin hänen horjahtamaton rehellisyytensä, helläsydämyytensä ja miehuutensa täydellisesti ansaitsivatkin.

Kaikki Earnscliffin ja Isabellan avioliiton esteet olivat nyt poistettut, ja heidän elatukseksi määrätty varat ja lahjakirjat, jotka Ratcliffe Sir Edward Mauleyn puolesta antoi heille, olivat sellaiset, että ne olisivat tyydyttäneet itse Ellieslaw'nkin ahneutta. Mutta neiti Vere ja Ratcliffe eivät katsoneet tarpeelliseksi ilmoittaa Earnscliffille, että erakko kohteli nuorta pariskuntaa niin ylenpalttisella anteliaisuudella voidakseen siten sovittaa Earnscliffin isän kuoleman, jonka pikaisuudessaan oli aiheuttanut monta vuotta sitten tapahtuneessa kahakassa. Jos oli totta, niinkuin Ratcliffe vakuutti, että kääpiön katkera ihmisviha hiukan hälveni siitä tiedosta, että hän oli saattanut niin monta ihmistä onnelliseksi, niin yllämainitun onnettoman tapauksen muisto lienee kuitenkin vaikuttanut sen, että Sir Edward Mauley itsepäisesti kieltäytyi tulemasta katsomaan heidän onneansa kaikista pyynnöistä huolimatta.

Mareschal juoksutti koiriaan, ammuskeli, joi claretviiniä — kyllästyi viimein kotiseutuunsa, läksi ulkomaille, otti osaa kolmeen sotaretkeen, palasi jälleen kotiinsa ja nai Lucy Ildertonin.

Vuodet menivät ja tulivat, mutta ne kohtasivat Earnscliffin ja hänen puolisonsa aina yhtä tyytyväisinä ja onnellisina. Vehkeilyihin halukas kunnianhimo saattoi Sir Frederick Langley'n osalliseksi onnettomaan kapinaan v. 1715. Hän joutui vangiksi Prestonissa Lancashiressä, yhdessä Derwentwaterin kreivin ja muiden kanssa. Hänen puolustuksensa sekä mestauslavalla pidetty viimeinen puheensa ovat luettavina Valtiollisissa oikeudenkäynneissä. Herra Vere, joka sai tyttäreltään runsaan eläkkeen, pysyi lopun ikänsä ulkomaille, otti osaa Law'n pankkiasiaan Orleansin herttuan hallitusaikana, ja yhteen aikaan häntä luultiin äärettömän rikkaaksi. Mutta tuon maailman mainion saippuakuplan puhjettua hän tuskastui siitä, että hänen jälleen täytyi tyytyä kohtuulliseen eläkerahaansa (vaikka hän näki tuhansien onnettomuuskumppaniensa suorastaan nääntyvän nälkään). Mieliharmista hän sai lopuksi sydänhalvauksen joka vei hänet kuolemaan muutamien viikkojen sairauden jälkeen.

William Westburnflat pakeni kohta Hobbien kosta niinkuin häntä arvokkaammat miehet lain kouraa. Isänmaanrakkaus kehoitti häntä palvelemaan omaa maata ulkomaille. Mutta toiselta puolen rakkaus kotiseutuun neuvoi häntä jäämään saareensa ja poimimaan maantiellä kulkevilta kansalaisiltaan kukkaroja, taskukelloja ja sormuksia. Onneksi edellinen tunne voitti jälkimmäisen ja hän läksi sotaväkeen Marlborough'n johdon alaiseksi. Hän sai upseerin arvon, mihin korotukseen hänen taitava karjanhankkimisensa huoltojoukoille suuresti vaikutti. Hän palasi kotimaahansa monen vuoden kuluttua tuoden mukanaan sievoisen rahasumman (Jumala tiesi millä tavoin se oli kokoonsaatu). Ensi töikseen hän revitti alas rosvoluolansa Westburnflatissa ja rakensi sen sijalle korkean, kaitaisen, kolmikerroksisen maalaiskartanon, jossa oli savupiippu kummassakin päässä. Hän ryypiskeli paloviinaa samojen naapurien kanssa, joilta hän nuorempana oli ryöstellyt, kuoli omaan vuoteeseensa ja sai hautakiveensä Kirkwhistlessä (se on vieläkin tallella) sellaisen mainesanan, että hän oli täyttänyt kaikki urhoollisen soturin, hyvän naapurin ja hartaan kristityn velvollisuudet.

Herra Ratcliffe asui tavallisesti Ellieslaw'n herrasväen luona, mutta matkusti säännöllisesti joka kevät ja joka syksy pois kuukauden ajaksi. Tämän ajoittain sattuvan matkansa suunnasta ja tarkoituksesta hän jyrkästi vaiken, mutta jokainen tiesi hyvin, että hän kävi silloin onnetonta herraansa katsomassa. Viimein, kun hän taas kerran palasi tammöiseltä käynniltä, ilmaisi hänen murheellinen muotonsa sekä surupukunsa Ellieslaw'n asujille, että heidän hyväntekijänsä ei enää ollut elävien parissa. Sir Edward Mauleyn kuolema ei lisännyt heidän rikkauttaan, sillä hän oli jo eläessään antanut pois kaiken omaisuutensa, suurimman osan heille. Ratcliffe, hänen uskottu miehensä, kuoli vanhalla iällä, eikä hän koskaan ilmaissut, missä hänen herransa oli viettänyt loppuikänsä, ei myöskään hänen kuolemantapaansa eikä hautapaikkaansa. Oli syytä luulla, että hänen herransa oli käskenyt hänen pitää kaikki nämä asiat salassa.

Elshien äkillinen katoaminen eriskummallisesta erakkomajastaan vahvasti niitä huhuja, jotka hänestä olivat levinneet kansan keskuuteen. Moni luuli, että kääpiö, uskallettuaan astua pyhitettyjen seinien sisäpuolelle, vastoin pahalaisen kanssa tehtyä liittoa vietiin elävältä hiiteen majalle palatessaan. Mutta useimmat luulivat, että hän oli kadonnut vain ajaksi ja näyttäyty toisinaan yhä vieläkin vuoristossa. Ja muistellessaan, niinkuin tavallisesti tehdään, enemmän hänen hurjia, tuskallisia puheitaan kuin hänen monien tekojensa hyväntahtoista tarkoitusta,

kansa usein sekoittaa hänet Kankaan Mieheksi nimitetyn pahan haltian kanssa, josta Elliotin vanha mummo kertoi lastenlapsilleen. Tavallisesti luullaan hänen noituvan lampaat, niin että uuhet saavat keskusia. Ollaan myös näkevinään hänen irrottavan suuria lumikinoksia ja pudottelevan niitä vaeltajien niskoille, kun nämä ovat tuiskuilmassa hakeneet itselleen turvapaikkaa vuoripuron äyrään tahi syvän laakson jyrkän seinän vierestä. Sanalla sanoen, onnettomuudet, joita tuo paimenkansa kaikkein pahimmin pelkää ja inhoaa, luetaan *Mustan kääpiön* syyksi.

Viiteselitykset:

- [1] Englannissa ja Skotlannissa maa on enimmäkseen rikkaiden herrojen hallussa, ja talonpojat ovat vain arentimiehinä eli lampuoteina.
- [2] Skotlannissa syödään paljon kauraleipää.
- [3] Presbyteriläisiin kuuluvat protestantit.
- [4] Skotlannissa oli vuoristossa ja alankomaissa aivan eri kansaa, eri tapoja.
- [5] Kekäle, joka jätettiin tuhan alle kytämään, jotta tarvittaessa saataisiin taas tulta.
- [6] Skotlannissa, jossa ilma usein on sumuista, luuli kansa näkevänsä pieniä haltiaparvia tanssivan utujen keskellä. Suom. huom.
- [7] Siksi sanotaan Skotlannissa paholaista.
- [8] Skotlannin murteella earn merkitsee kotkaa, ja cliff on englanninkielellä kallio.
- [9] Edinburghin kaupungin.
- [10] Linnamäki oli hirttopaikka Jeddartin kaupungissa, jolla moni Westburnflatin ammattitoveri on saanut loppunsa.
- [11] Puitten puutteessa käytetään siellä turpeita polttoaineena.
- [12] Muinaisina aikoina, jolloin Englanti ja Skotlanti vielä olivat eri valtakuntina, tapahtui usein ryöstöretkiä puolelta ja toiselta, jotka kostettiin likimmille vihollisen puolella rajaa asuville, kysymättä, ketkä olivat tuhon tehneet. Suom. huom.
- [13] Länsi on Englannin kielellä West, alkutavu tuon rosvon nimessä.
- [14] Jakobiiteiksi sanottiin karkoitettun Stuart-kuningassuvun puoluelaisia.
- [15] Turnersholm oli paikka Englannin ja Skotlannin rajalla, missä usein tapahtui kaksintaisteluja.
- [16] Tolboothiksi (tullihuoneeksi) eli Midlothianin sydämeiksi sanotaan vankilaa Edinburghissa.
- [17] Jokin tauti näillä rämeisillä seuduilla.
- [18] Grace merkitsee englanninkielellä armoa.
- [19] Nostoksi sanottiin myös hautajaisten alkua, arkun nostamista.
- [20] Kuningas Vilhelm III.
- [21] Englannin laivaston päällikkö.
- [22] Englannin silloinen kuningatar Anna.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MUSTA KÄÄPIÖ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms

will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT,

CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written

confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.